

ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี
THE CAUSAL FACTORS AND THE EFFECT TO DEVELOP PROSOCIAL BEHAVIOR
PROGRAM OF UNDERGRADUATE STUDENTS

ปวีร์ กาญจนกี นิลผาย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2562

ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี

ปวีร์ กาญจนิกิ นิลผาย

ปริญญาานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE CAUSAL FACTORS AND THE EFFECT TO DEVELOP PROSOCIAL BEHAVIOR
PROGRAM OF UNDERGRADUATE STUDENTS

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF PHILOSOPHY
(Applied Behavioral Sc.Research)
BEHAVIORAL SCIENCE RESEARCH INSTITUTE, Srinakharinwirot University
2019
Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี

ของ

ปวีร์ กาญจนภิ นิลผาย

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป จินฉ่ำ) (รองศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ต้อยคำภีร์)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ภัทราวิวัฒน์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี
ผู้วิจัย	ปวีร์ กาญจนภิ นิลผาย
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2562
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประทีป จินนี่
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา ภัทราวินวัฒน์

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี ในประเทศไทย จำนวน 511 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และการวิจัยระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนครพนม จำนวน 42 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.54 - 0.86 และโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม จำนวน 3 ครั้งๆ ละ 150 นาที การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 ใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น และการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง โดยนำคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมก่อนการทดลองมาเป็นตัวแปรร่วม ผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการทดสอบเส้นทางอิทธิพล พบว่า การร่วมรู้สึก และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ผลการวิจัยระยะที่ 2 พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แต่พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจะมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับนักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมและนักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม, ปัจจัยเชิงสาเหตุ, โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม, นักศึกษาปริญญาตรี

Title	THE CAUSAL FACTORS AND THE EFFECT TO DEVELOP PROSOCIAL BEHAVIOR PROGRAM OF UNDERGRADUATE STUDENTS
Author	PAWAREE KANCHANAPEE NILPHAI
Degree	DOCTOR OF PHILOSOPHY
Academic Year	2019
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Prateep Jinngae
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Kanchana Patrawiwat

The objective of this research is to study the causal factors and the effects of developing a prosocial behavior program among undergraduate students. This study consists of two research phases. In the first phase, the samples consisted of 511 undergraduate students in Thailand and multi-stage sampling was applied. In the latter phase, the samples included 42 undergraduate students at Nakhonphanom University. This study used purposive sampling and questionnaires with a five-point rating scale utilized to collect the data, with a Cronbach's Alpha coefficient between 0.54-0.86. The prosocial behavior development program took place three times, with 15 minutes for each period. In the first phase, the data were analyzed with the structured equation modeling technique. The latter phase of this study was experimental research. The data were analyzed by two-way analysis of covariance, with the pretest as a covariate. In the first phase, the results demonstrated that the proposed model fit with the empirical data. The results of the path analysis revealed that empathy and supportive love-based rearing practices had a positive and direct effect on prosocial behavior. The latter phase of the results revealed that there were no interactions between the prosocial behavior development program and supportive love-based rearing practices, but the undergraduate students in highly supportive love-based rearing practices obtained higher scores on prosocial behavior than undergraduate students with less supportive love-based rearing practices at a statistically significant level of .05. The undergraduate students in the control and experimental groups had higher scores on prosocial behavior were not significantly different.

Keyword : prosocial behavior, causal factors, prosocial behavior program, undergraduate students

กิตติกรรมประกาศ

การทำปฏิญยานิพนธ์ในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากความรู้ที่ได้รับแล้ว ยังมีสิ่งเหล่านี้ที่ผู้วิจัยได้รับจากการทำปฏิญยานิพนธ์ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งการใช้ร่างกาย แรงใจ การวางแผน ความอดทน และความพยายามในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ซึ่งปฏิญยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ หากปราศจากบุคคลผู้มีพระคุณ ดังต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป จินฉิ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิญยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ภักธวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิญยานิพนธ์ร่วม ที่ให้ความรู้และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการทำปฏิญยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ต้อยคำภีร์ ประธานสอบปฏิญยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล กรรมการสอบปฏิญยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความเห็นและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขการทำปฏิญยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกาญจน์ วิชาชาติ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี รองศาสตราจารย์สุเชาว์ พลอยชุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระมหาเผื่อน กิตติโสภโณ/เฉลิมจาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันทรพัญ์ ชมพูพาทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สภ และอาจารย์ ดร.วรวิมล อินทนนท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่ง ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำปฏิญยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และบุคลากรสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านทั้งเพื่อร่วมรุ่นปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ รุ่นพี่ รุ่นน้องร่วมสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ที่คอยช่วยเหลือ บอกข่าวสาร และเป็นกำลังใจให้กันมาโดยตลอด

ขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา ที่อนุญาตและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี รวมถึงศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดนครพนม และนักศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม ที่อนุญาตและให้ความร่วมมือในการทำการทดลองในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระนายรุ่งวิทย์ นางประพิศ และนายปวฤทธิ์ กาญจนภิ บิดา มารดา และพี่ชายของผู้วิจัย ที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใย และให้กำลังใจในการทำปฏิญยานิพนธ์มาโดยตลอด และทำดีที่สุดขอขอบคุณนายกิตติ นิลผาย สามี และด.ญ.ลลิต นิลผาย บุตรสาวอันเป็นที่รักของผู้วิจัย ที่เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือ ในการทำปฏิญยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วง

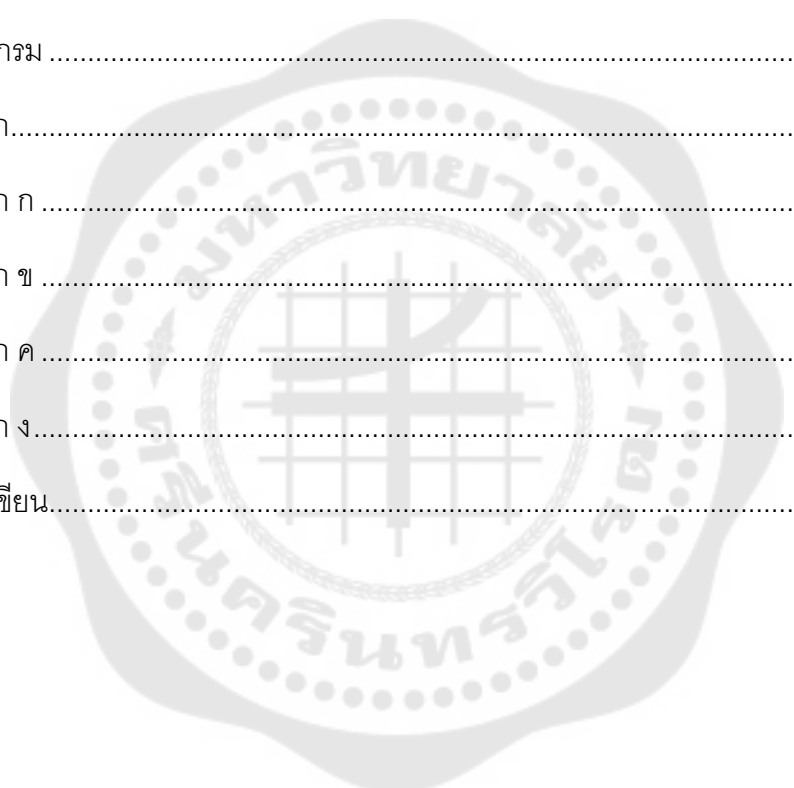
ปวีร์ กาญจนภิ นิลผาย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	8
ช่วงเวลา.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
นิยามเชิงปฏิบัติการ	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
ตอนที่ 1 พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior)	17
ตอนที่ 2 แนวคิดที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัย	27
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม	30
3.1 การร่วมรู้สึกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม.....	32

3.2 แรงจูงใจภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม	43
3.3 ความกรุณาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม	54
3.4 สัมมาทิฏฐิที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม	57
3.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนับสนุนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม	63
3.6 การสนับสนุนจากสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม	66
3.7 การได้รับตัวแบบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม	70
ตอนที่ 4 การพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม	73
กรอบแนวคิดในการวิจัย	77
สมมติฐานของการวิจัย	84
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	85
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	85
รูปแบบของการวิจัย	89
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล	123
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	123
สรุปความเชื่อมโยงของการวิจัยระยะที่ 1 และการวิจัยระยะที่ 2	128
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง	130
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	131
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ	131
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง	142
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	147
กระบวนการวิจัยโดยสรุป	147
สรุปผลการวิจัย	151

อภิปรายผลการวิจัย	153
ข้อจำกัดในการทำวิจัย	160
ข้อสังเกตในการทำวิจัย	161
ข้อเสนอแนะ	162
1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้	162
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	163
บรรณานุกรม	164
ภาคผนวก.....	172
ภาคผนวก ก	173
ภาคผนวก ข	175
ภาคผนวก ค	183
ภาคผนวก ง.....	200
ประวัติผู้เขียน.....	202

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม	21
ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยระยะที่ 1	87
ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง	90
ตาราง 4 เกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดล	94
ตาราง 5 สรุปเกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดล	127
ตาราง 6 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	133
ตาราง 7 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร	134
ตาราง 8 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต	136
ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (β) ของตัวแปรสาเหตุไปยังตัวแปรผลภายในรูปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ	140
ตาราง 10 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate)	144
ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-way analysis of covariance) เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม	145

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 ตัวชี้วัดของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม.....	22
ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์.....	28
ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดทางพระพุทธศาสนา	30
ภาพประกอบ 4 ตัวชี้วัดของการร่วมรู้สึก	40
ภาพประกอบ 5 ความสัมพันธ์ของการร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม.....	43
ภาพประกอบ 6 ตัวชี้วัดของแรงจูงใจภายใน.....	51
ภาพประกอบ 7 ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจภายในต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม	53
ภาพประกอบ 8 ตัวชี้วัดของความกรุณา.....	54
ภาพประกอบ 9 ความสัมพันธ์ของความกรุณาต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม.....	56
ภาพประกอบ 10 ตัวชี้วัดของสัมมาทิฐิ.....	58
ภาพประกอบ 11 ความสัมพันธ์ของสัมมาทิฐิต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม	63
ภาพประกอบ 12 ตัวชี้วัดของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัยสนุน.....	65
ภาพประกอบ 13 ความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัยสนุนต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม.....	66
ภาพประกอบ 14 ตัวชี้วัดของการสนับสนุนจากสถานศึกษา	68
ภาพประกอบ 15 ความสัมพันธ์ของการสนับสนุนจากสถานศึกษาต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม	70
ภาพประกอบ 16 ตัวชี้วัดของการได้รับตัวแบบ	72
ภาพประกอบ 17 ความสัมพันธ์ของการได้รับตัวแบบต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม	73
ภาพประกอบ 18 กระบวนการปรับพฤติกรรมทางปัญญา.....	74
ภาพประกอบ 19 กรอบแนวคิดในการวิจัยระยะที่ 1	80
ภาพประกอบ 20 โมเดลสมมติฐานการวิจัยระยะที่ 1	81
ภาพประกอบ 21 กรอบแนวคิดในการวิจัยระยะที่ 2.....	82

ภาพประกอบ 22 กรอบแนวคิดในการวิจัย83

ภาพประกอบ 23 การจัดกระทำแบบสุ่ม.....91

ภาพประกอบ 24 สรุปความเชื่อมโยงของการวิจัยระยะที่ 1 และการวิจัยระยะที่ 2..... 129

ภาพประกอบ 25 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม..... 139

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากการที่ประเทศไทยเริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศในปี พ.ศ. 2504 เป็นฉบับแรกและใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ผลที่ตามมาจากการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเปลี่ยนแปลงไป โดยมีแนวโน้มที่เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้น จากการที่ประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาประเทศในแนวทางดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ได้ก่อให้เกิดผลที่ตามมาภายหลังการพัฒนาคือความไม่สมดุลในหลายด้าน เช่น ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรต่างๆ พบว่ากลุ่มคนรวยที่สุด 20 เปอร์เซ็นต์แรก มีสัดส่วนของรายได้ของคนทั้งประเทศเพิ่มจากร้อยละ 49.3 ในปี พ.ศ.2518-2519 เป็นร้อยละ 54.9 ในปี พ.ศ.2530-2531 ในขณะที่กลุ่มคนที่ยากจนที่สุดของประเทศ 20 เปอร์เซ็นต์ มีสัดส่วนรายได้ลดลงจากร้อยละ 6.1 เหลือเพียงร้อยละ 4.5 (คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2534) ก่อให้เกิดปัญหาการปรับตัวของสังคมไทยเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ การเปลี่ยนโครงสร้างจากเศรษฐกิจการเกษตรมาสู่เศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นเหตุให้สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่สังคมเมืองมากขึ้น จะเห็นได้ว่าปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจโดยมีจุดมุ่งหมายที่พัฒนาอุตสาหกรรมเป็นหลักเพื่อเพิ่มรายได้ประชาชาติให้สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการพัฒนาตามแนวทางประเทศในซีกโลกตะวันตกที่มุ่งเน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ สังคมมีแต่การพัฒนาทางด้านวัตถุ แต่ทางด้านจิตใจไม่ได้รับการพัฒนา เป็นปัญหาจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไข เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคนเป็นอย่างมาก โดยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินวิถีชีวิตของบุคคล เช่น เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน การเอาตัวเอาเปรียบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม (สุกานดา นิมทองคำ, 2535, น. 6-7)

จากการศึกษาพบว่าเยาวชนไทยขาดความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างชัดเจนแต่กลับมีความต้องการที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนตน มีการเลียนแบบและการแสดงออกไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งพฤติกรรมที่สังคมไทยคาดหวัง เช่น การจนเจือ การช่วยเหลือ การเผื่อแผ่ การแบ่งปัน การเห็นประโยชน์เพื่อผู้อื่น การมีคุณธรรม การให้อภัย รวมถึงการแสดงจิตสำนึกของคนที่มิจิตใจเสียสละเพื่อส่วนรวมยังมีน้อย เยาวชนคำนึงถึงประโยชน์ที่ตนมีส่วนได้หรือเสียมากกว่าที่จะรู้จักการเป็นผู้ให้ ส่วนนิสิตนักศึกษาที่ถือว่าเป็นปัญญาชนของประเทศก็มีระดับคุณธรรมของ

บุคคลที่มุ่งความสำเร็จของส่วนรวมที่ยังไม่สูงนัก (สุวิมล ว่องวาณิช และ นางลักษณวีร์ วิรัชชัย, 2543, น. 200) ลักษณะเหล่านี้ ล้วนแสดงให้เห็นถึงวิกฤตเยาวชนไทยที่สูญเสียภาวะทางจิตใจอย่างเห็นได้ชัดเจนในด้านการคำนึงถึงส่วนรวม การแสดงความเอื้อเฟื้อ การช่วยเหลือสังคม

ซึ่งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่จะนำมาสู่โลก ถ้าไม่หาหนทางแก้ไข โดยมีหลักการที่สอดคล้องในลักษณะที่มนุษย์จะต้องไม่ตกเป็นทาสของวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี มนุษย์จะต้องรู้วิธีใช้พร้อมกับรู้วิธีควบคุมการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างระมัดระวัง การที่พัฒนาเช่นนี้ได้ มนุษย์จะต้องมีจิตใจที่มีคุณธรรม มีความละเอียดอ่อนที่จะมองเห็นปัญหาของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน นั่นก็คือต้องพัฒนาด้านจิตใจคู่กับการพัฒนาทางด้านวัตถุ นั่นเอง สำหรับการแสวงหาทิศทางและแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ ในประเทศพัฒนาแล้วทางซีกโลกตะวันตกได้หันกลับมาสนใจปรัชญาการดำเนินชีวิตของคนซีกโลกตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระพุทธศาสนา (พระเทศเวที, 2534, น. 21) เนื่องจากศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญ ซึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมอันเป็นแบบแผนวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม โดยสังคมของประเทศไทยเองมีประชาชนเกือบทั้งประเทศนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นประมาณร้อยละ 95 ของประเทศ นับได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดประเทศนับถือศาสนาพุทธมาโดยตลอด สืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้ศาสนาพุทธมีบทบาทสำคัญมาก และได้กลายเป็นสถาบันทางสังคมที่เป็นหลักของสังคมไทยในปัจจุบัน โดยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นคำสอนที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงบัญญัติให้พุทธศาสนิกชนยึดเป็นหลักในการดำเนิน โดยหลักคำสอนที่เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา 3 ประการ ได้แก่ 1) ไม่ทำ ความชั่วทั้งปวง ทั้งกาย วาจา และใจ 2) ทำความดีทั้งกาย วาจา และใจ 3) ทำจิตใจให้ผ่องใส

รวมถึงประเทศต่างๆ ก็ได้พยายามส่งเสริมให้มีการสร้างกิจกรรมอาสาสมัครต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี 2544 องค์การสหประชาชาติได้ร่วมกับประเทศต่างๆ จัดให้เป็นปีอาสาสมัครสากล (International year of volunteer) หรือชื่อย่อว่า IYV2001 ทำให้เกิดการตื่นตัวทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย อย่างไรก็ตามหากดูที่จำนวนอาสาสมัครที่มีอยู่ในประเทศไทย ประมาณ 9.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.5 ของประชากรวัยผู้ใหญ่ (ศุภรัตน์ รัตนมุขย์, 2544, น. 33-37) นับว่าค่อนข้างน้อย และจะยิ่งดูน้อยลงมากเมื่อเทียบกับปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ และหากหันไปมองในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์จะมีการกระจุกตัวของอาสาสมัครในบางพื้นที่และเมืองใหญ่ๆ ซึ่งอาจทำให้ประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลออกไปไม่ได้รับการบริการจากงานอาสาสมัครมากพอ แม้แต่ในสังคมภายในสถานศึกษา เมื่อสำรวจยังพบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรม เช่น การไม่เก็บกวาดเศษกระดาษที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้ทิ้ง การไม่ทำความ

สะดวกห้องเรียน ไม่ลดกระดาน ไม่ช่วยจัดโต๊ะ ไม่จัดห้องให้เรียบร้อยหากไม่ใช่เวรของตน หรือ แม้แต่วันที่เป็นเวรต้องรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ ก็ยังผลอดลืมน้าง ทำไม่เต็มที่บ้าง เป็นต้น พฤติกรรม ดังกล่าวแม้จะดูเหมือนเป็นเรื่องธรรมดา แต่ก็ไม่ควรปล่อยละเลยไป เพราะเยาวชนเหล่านี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ไปอยู่ในสังคม อาจจะทำให้สร้างปัญหาแก่สังคมและประเทศชาติมากยิ่งขึ้น (สุชมณฑล เกษมสุข และ รังสี เกษมสุข, 2551, น. 1)

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตเข้าสู่สังคม จึงมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการ เรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมให้นักศึกษา โดยสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของ นักศึกษา และจัดให้มีวิชาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้วย เป้าหมายเพื่อจะได้บัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรมออกสู่สังคม ตามคุณลักษณะที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ อุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications framework for high education, TQF : HEd) ที่กำหนดให้คุณธรรมจริยธรรมเป็น คุณลักษณะบัณฑิตที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ที่มีหน้าที่ในการให้ความรู้ต่างๆ แก่เยาวชนซึ่ง ถือว่าอยู่ในช่วงสำคัญของชีวิต เนื่องจากช่วงการเป็นนักศึกษานี้ถือเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่น เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ หน้าที่ของมหาวิทยาลัยในการพัฒนามนุษย์เพื่อที่จะสามารถอยู่และดำรงสังคมได้ อย่างมีประสิทธิภาพนั้น แนวทางหนึ่งคือให้ผู้เรียนตระหนักในความสำคัญของการอยู่ร่วมกับกลุ่ม การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับวินัยหรือกฎเกณฑ์ของสังคม รู้จักเสียสละและเสียสละภาพส่วน บุคคลในบางส่วนเพื่อเสีภาพของสังคม สร้างความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ส่วนรวม สร้างความสำนึกที่จะสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่และเป็นสังคมที่มีบรรยากาศของความ ร่วมมือ ร่วมใจ และอุดมการณ์ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530, น. 122) การจัดการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาจึงต้องดำเนินการทั้งการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างพัฒนาความรู้ทางวิชาการ/ วิชาชีพ และสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ มีคุณภาพ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สุริยา เสถียรกิจอำไพ, 2549) ตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551 - พ.ศ.2565) ที่มุ่งยกระดับคุณภาพ อุดมศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะสากล สามารถ เรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคมและปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา, 2552, น. 30)

นักจิตวิทยาเองก็ได้พยายามคิดที่จะช่วยปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น โดยพยายามศึกษา พฤติกรรมต่อต้านสังคม (Anti-social behavior) ผลของการวิจัยได้นำมาใช้ปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น ในระยะต่อมานักจิตวิทยาได้คิดว่า หากจะคิดแต่จะจัดพฤติกรรมต่อต้านสังคมเพียงอย่างเดียว สังคมก็ไม่ได้เปลี่ยนไปดังที่ต้องการ ดังนั้นจึงควรพยายามหาทางปลูกฝังพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

(Prosocial Behavior) ให้แก่เยาวชน (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556, น. 401-402) ซึ่งพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมหรือประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งบางครั้งอาจต้องเสียสละทั้งแรงกาย เวลาและทรัพย์สินก็ตาม ซึ่งประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการปลอบโยน โดยการช่วยเหลือ หมายถึง การที่บุคคลพยายามจะบรรเทาหรือผ่อนคลายความต้องการของผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นบรรลุเป้าหมาย การแบ่งปัน หมายถึง การที่บุคคลยอมสละสิ่งที่เป็นของตนเองหรือให้ยืมสิ่งของที่ตนเองครอบครองมีเพียงพออยู่แล้วให้กับผู้อื่น การปลอบโยน หมายถึง การที่บุคคลช่วยให้ผู้อื่นคลายจากความกังวล หรือความไม่สบายใจ โดยใช้คำพูดหรือการกระทำ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม สรุปได้ว่าสามารถจำแนกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 เป็นการวิจัยที่ไม่ใช่เชิงทดลอง (Non - Experimental research) ที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์หรือเป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Raboteg-Sarić, 1997; กรกนก เตชะอมรพันธ์, 2554; ดุลยา จิตตะยโสธร, 2555; อธิวัฒน์ วงศ์คุ้มสิน, 2558; ปฏิมากร ศิริเตชะ, 2549; รัตนา มณีสุขเกษม, 2558; วันดี ละอองทิพรส, 2540; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556; อัจฉรา ประเสริฐสิน, 2557) พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ได้แก่ การร่วมรู้สึก (Empathy) และการสนับสนุนจากสถานศึกษา (Social support) เป็นต้น และ ประเภทที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) พบว่าเป็นสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (เดือนเด่นหล้า ชัยปริญญา, 2539; กรุณา ศรีแสน, 2546; ชัชনীวรรณ วังนาค, 2552; ประภาพร มั่นเจริญ, 2544; ปิยาภรณ์ กังสดาน, 2555; วิลาวัลย์ คัดทะจันทร์, 2551)

โดยโปรแกรมที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ส่วนใหญ่สร้างมาจากปัจจัยภายใน เช่น โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มและโปรแกรมพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเอื้อต่อสังคม ซึ่งเป็นตัวแปรทางจิตวิทยา หากแต่ยังพบว่ามีการทำการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษปัจจัยเชิงสาเหตุที่ผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ยกตัวอย่างเช่น อธิวัฒน์ รัตนวงศ์แห (2558) ได้ทำการวิจัยโดยศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และมีการนำผลการวิจัยไปทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อสร้างเป็นโปรแกรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และสุวรรณ จุฑะสมพากร (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม : การวิเคราะห์เชิงสาเหตุ ซึ่งงานวิจัยที่มีการแบ่งระยะออกเป็น 2 ระยะ คือ ในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษปัจจัยเชิงสาเหตุที่ผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อ

สังคม และการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ส่วนใหญ่พบว่าค่านึงถึงปัจจัยภายในเท่านั้น เช่น ตัวแปรทางจิตวิทยา ซึ่งการพัฒนายังไม่ครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เพราะตามหลักพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักความเป็นจริงเชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมมาจากทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในส่งผลต่อพฤติกรรม

ดังนั้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และนำผลที่ได้มาสร้างเป็นโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยแบบพหุวิธี (Multi-methods) ซึ่งการวิจัยแบบพหุวิธี เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี แต่วิธีการที่นำมาใช้นั้นมาจากกระบวนการที่ดำเนินการวิจัยแบบเดียวกัน (วัลลภานา, ๒๕๖๐, น. ๑๒๖) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบกระบวนการที่สนับสนุนนิยม (Positivism) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว โดยผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่ การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยเป็นการศึกษาทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary approach) ประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ จิตวิทยา และพุทธศาสนา และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สังคมวิทยา ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา และนำผลจากการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาต่อไป

คำถามของการวิจัย

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาศรีปริญาติที่มีปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญอะไรบ้าง และพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาศรีปริญาติมีวิธีการพัฒนาได้อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา และขนาดอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาศรีปริญาติ

การวิจัยระยะที่ 2

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาศรีปริญาติ

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ โดยเป็นการศึกษาที่เน้นอธิบายสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม โดยเป็นการนำศาสตร์ทางด้านจิตวิทยา และสังคมวิทยา เพื่อมาศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา และเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ในเชิงวิชาการ ทำให้ทราบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม สำหรับข้อค้นพบอิทธิพลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วย ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ข้อค้นพบในการวิจัยส่วนนี้จะทำให้ทราบว่าตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุใดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และทำให้ได้โปรแกรมที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยผลลัพธ์จากแบบจำลองทำให้ทราบว่าตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุใดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม จากนั้นจึงนำตัวแปรเหล่านั้นมาสร้างเป็นโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทใกล้เคียง ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการให้ความรู้ เพื่อเป็นข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม รวมทั้งหาวิธีการในการส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม กับบริบทที่มีความใกล้เคียงกันได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย (สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) จำนวน 22 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยมีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการประมาณค่าแบบไลค์ลิฮูดสูงสุด (Maximum likelihood) ซึ่งเป็นวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่มีความคงเส้นคงวาและเป็นอิสระจากมาตรวัด (Bollen, 1989, p. 108; อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ ดังกา, 2554, น. 103) และใช้หลักเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Schumacker และ Lomax (1996, p. 20 อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ ดังกา, 2554, น. 103) ที่เสนอแนะให้ใช้ขนาดตัวอย่าง อย่างน้อย 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ในงานวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 22 ตัว จึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ขั้นต่ำจำนวน 440 คน

2) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage sampling) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ภูมิภาคเป็นชั้นภูมิ คือ แบ่งออกเป็น จำนวน 6 ภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ จำนวน 5 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 แห่ง ภาคกลาง จำนวน 7 แห่ง ภาคตะวันออก จำนวน 1 แห่ง ภาคตะวันตก ไม่มี และภาคใต้ จำนวน 4 แห่ง จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยสุ่มตัวอย่างมาภูมิภาคละ 1 มหาวิทยาลัย ของจำนวนมหาวิทยาลัยทั้งหมดในแต่ละพื้นที่ตั้งเป็นภูมิภาคของมหาวิทยาลัย ในขั้นนี้ได้มหาวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้กลุ่มสาขาวิชาเป็นชั้นภูมิ คือ จำนวน 3 กลุ่มสาขาวิชา ประกอบด้วย 1. กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และ 3. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หน่วยในการสุ่ม คือ นักศึกษา โดยสุ่มมากลุ่มสาขาวิชาละ 30 คน รวมจำนวน 90 คน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน รวมจำนวนทั้งหมด 450 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 511 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนครพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งหมด 42 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์คัดเลือกเข้ากลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยประกาศรับสมัครนักศึกษา เพื่อเข้าร่วมการทดลอง
- 2) นักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวนทั้งหมด 42 คน

จากนั้นสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง (Random assignment) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยผู้วิจัยจับฉลากสุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 21 คน จากนั้นจึงสุ่มกลุ่ม โดยให้กลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มควบคุม ไม่ได้รับโปรแกรมใดๆ โดยไม่ลำเอียง (Random treatment)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous latent variables) ที่เป็นตัวแปรสาเหตุ จำนวน 6 ตัว ได้แก่

1. **การร่วมรู้สึก** วัดจากตัวแปรสังเกต คือ การเข้าใจมุมมองของผู้อื่น การจินตนาการ การคำนึงถึงความรู้สึก และความเครียดส่วนบุคคล
2. **แรงจูงใจภายใน** วัดจากตัวแปรสังเกต คือ ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย ความสนใจ-เพลิดเพลิน ความเป็นตัวของตัวเอง ความต้องการมีความสามารถ และความมุ่งมั่น
3. **ความกรุณา** วัดจากตัวแปรสังเกต คือ ความกรุณา
4. **การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน** วัดจากตัวแปรสังเกต คือ การแสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก การทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ใช้เวลาอยู่กับเด็ก การเอาใจใส่เด็กเข้าใจจิตใจเด็ก และการเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็กไม่เผด็จการ
5. **การสนับสนุนจากสถานศึกษา** วัดจากตัวแปรสังเกต คือ การแสดงออกของอาจารย์ และการแสดงออกของเพื่อนนักศึกษา

6. การได้รับตัวแบบ วัดจากตัวแปรสังเกต คือ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบ
สัญลักษณ์

ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous latent variable) 2 ตัว ได้แก่

1. **สัมมาทิฐิ** เป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediation variable) วัดจากตัวแปรสังเกต คือ
สัมมาทิฐิ

2. **พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม** ที่เป็นตัวแปรผล วัดจากตัวแปรสังเกต คือ การ
ช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการพลอบโยน

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

ตัวแปรต้น (Independent variable) หรือตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ โปรแกรมพัฒนา
พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มี 2 รูปแบบ คือ

1. การได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม
2. การไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ตัวแปรตาม (Dependent variable) หรือตัวแปรผล ได้แก่ พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม
ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ

1. การช่วยเหลือ
2. การแบ่งปัน
3. การพลอบโยน

ช่วงเวลา

ดำเนินการศึกษาวิจัย ระหว่างวันที่ 1 มีนาคม – 30 เมษายน 2563

นิยามศัพท์เฉพาะ

โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดย
ผู้วิจัยนำแนวคิดของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา โดยการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีความเชื่อ
ว่าพฤติกรรมทางปัญญาของบุคคลมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแสดงออกของบุคคล มาเป็นแนวคิด
หลักในการสร้างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และใช้แนวคิดการร่วมรู้สึกของเดวิส ใน
การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาเพื่อส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยเดวิส ได้อธิบาย
การร่วมรู้สึกว่าเป็นกลุ่มของโครงสร้างที่ทำให้เกิดการตอบสนองของบุคคลหนึ่งต่อสภาพแวดล้อม
ของบุคคลอื่น ซึ่งการตอบสนองดังกล่าวมีทั้งแบบส่งผลต่ออารมณ์ และแบบไม่ส่งผลต่ออารมณ์
โดยเดวิส ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของโครงสร้าง กระบวนการ และผลของการร่วมรู้สึก

ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่มีผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณณ์ 2) กระบวนการ (Process) โดยฝึกให้นักศึกษาเกิดการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking) เกิดการจินตนาการ (Fantasy) เกิดการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) และเกิดความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) 3) ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล (Intrapersonal outcomes) ได้แก่ ผลทางปัญญา ผลทางอารมณ์ ผลทางแรงจูงใจ และ 4) ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิดพฤติกรรมทางสังคม

โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 150 นาที โดยครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ ครั้งที่ 2-4 การพัฒนาการร่วมรู้สึก ครั้งที่ 5 ปัจฉิมนิเทศ มีวิธีการดังต่อไปนี้

- 1) ขั้นเริ่ม ผู้วิจัยพากลุ่มทดลองไปที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ผู้สังเกต คือ นักศึกษา ผู้ถูกสังเกต คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา สถานการณณ์ คือ นักศึกษาสังเกตเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา
- 2) ขั้นกระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น ผู้วิจัยให้นักศึกษาช่วยกันอธิบายความรู้สึกของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา จากสีหน้า ท่าทาง ว่าเขารู้สึกอย่างไร 2.2 ด้านการจินตนาการ ผู้วิจัยให้นักศึกษาลองคิดว่าถ้าตัวเองเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา จะรู้สึกอย่างไร 2.3 ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่าถ้าตัวเองเป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะทำอย่างไร 2.4 ด้านความเครียดส่วนบุคคล ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่าตัวเองเป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะรู้สึกอย่างไร จากนั้นผู้วิจัยให้นักศึกษาทำใบงาน
- 3) ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ผู้วิจัยให้นักศึกษาไปอยู่ในสถานการณณ์ที่มีเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เช่น การสังเกต การพูดคุย เป็นต้น
- 4) ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและยกตัวอย่างประกอบว่าถ้ามีเจอเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาทั้งในและนอกสถานที่ เราควรทำอย่างไร จากนั้นผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม

นิยามเชิงปฏิบัติการ

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมหรือประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งบางครั้งอาจต้องเสียสละทั้งแรงกาย เวลาและทรัพย์สินก็ตาม ได้แบ่งพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมออกเป็น 3 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1. การช่วยเหลือ (Helping) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการสละแรงกาย หรือเวลา เพื่อที่จะบรรเทาความต้องการของผู้อื่น รวมทั้งการช่วยเหลือให้ผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมาย การให้ข้อมูล การให้สิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเอง พฤติกรรมดังกล่าวจะไม่ได้เกี่ยวกับการสูญเสียสิ่งของที่ตนครอบครองมาก่อน

2. การแบ่งปัน (Sharing) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการให้สิ่งของหรือทรัพย์สินของตนเอง เป็นการที่บุคคลยอมเสียสละหรือให้ยืมสิ่งของที่ตนเองครอบครองอยู่ เช่น ของกิน ของใช้ ให้กับผู้อื่น เป็นต้น

3. การปลอบโยน (Comforting) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการให้กำลังใจหรือการแสดงท่าทางเพื่อจะบรรเทาความทุกข์ของผู้อื่น โดยการให้คำพูดเพื่อให้กำลังใจ หรือการแสดงการโอบกอดหรือสัมผัสเพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกผ่อนคลายความกังวลใจ ความไม่สบายใจวิธีการวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของ Eisenberg, Cameron, และ Tryon (1984 อ้างถึงใน กรรณิก เตชะอมรพันธ์, 2554, น. 11) มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 9 ข้อ โดยแบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

การร่วมรู้สึก (Empathy) หมายถึง ปฏิบัติการของบุคคลหนึ่งต่อประสบการณ์ที่สังเกตได้ของอีกคน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1. ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้

2. ด้านการจินตนาการ (Fantasy) หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเองให้เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการเล่นต่างๆ

3. ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อเจอกับเหตุการณ์เลวร้าย

4. ด้านความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) หมายถึง ความไม่สบายใจ ความรู้สึกกังวลใจ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการร่วมรู้สึก โดยนำแบบสอบถามดัชนีการตอบสนองระหว่างบุคคล หรือ Interpersonal reactivity index (IRI) ของ Davis (1980) มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อความให้เหมาะสมกับนิยามปฏิบัติการและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ โดยแบบสอบถามการร่วมรู้สึก มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย แสดงว่าเป็นผู้ที่มีการร่วมรู้สึกสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย แสดงว่าเป็นผู้ที่มีการร่วมรู้สึกต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้นจากการเสาะแสวงหาของตนเอง โดยลักษณะที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน เช่น งานที่น่าสนใจ แปลกใหม่ และท้าทายเป็นแรงผลักดันภายใน ไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอก หรือ กฎเกณฑ์เป็นข้อบังคับ แรงจูงใจภายในประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความชอบหรือต้องการทำงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม และงานนั้นมีความยากง่ายพอเหมาะกับความสามารถ

2. ความสนใจ-เพลิดเพลิน หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความกระตือรือร้น ตลอดจนมีความสุข พอใจและเพลิดเพลินในการทำงานหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ

3. ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความชอบ ความมีอิสระในการคิดและการกระทำ และชอบริเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4. ความต้องการมีความสามารถ หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความต้องการมีประสิทธิผลในการจัดการกับสภาพแวดล้อม ต้องการที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง

5. ความมุ่งมั่น หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุผลด้วยความสามารถของตนเอง มีความยึดมั่นทุ่มเทให้กับงานโดยไม่หวังผลตอบแทนภายนอก ซึ่งความสำเร็จจากงานเป็นแรงบันดาลใจภายในมากกว่ารางวัลหรือเกียรติยศภายนอก

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดแรงจูงใจภายใน โดยนำแบบสอบถามแรงจูงใจภายในของ ออร์พินท์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ, และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2542) มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับนิยามปฏิบัติการและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ โดยแบบสอบถามแรงจูงใจภายใน มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจภายในสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจภายในต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

ความกรุณา หมายถึง ความสงสาร ความปรารถนา ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ความยากลำบาก ตามกำลังความสามารถ ความกรุณาประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความกรุณา

ความกรุณา หมายถึง ความสงสาร ความปรารถนา ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ความยากลำบาก ตามกำลังความสามารถ

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดความกรุณา โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของ ประทีป จินฉิ่ง (2557, น. 150-151) มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ โดยแบบสอบถามความกรุณา มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความกรุณาสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความกรุณาต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริงตามธรรมชาติ ความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือยอมรับรู้การกระทำและผลการกระทำของตน แนวความคิดที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมัน หรือตามที่มันเป็น ไม่เอนเอียง ไปตามความชอบความชังของตน หรือตามที่อยากให้มันเป็นอยากไม่ให้เป็น สัมมาทิฐิประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ สัมมาทิฐิ

สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริงตามธรรมชาติ ความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือยอมรับรู้การกระทำและผลการกระทำของตน แนวความคิดที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมัน หรือตามที่มันเป็น ไม่เอนเอียง ไปตามความชอบความชังของตน หรือตามที่อยากให้มีมัน เป็นอยากไม่ให้มีมันเป็น

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดสัมมาทิฐิ โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556, น. 4) มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ โดยแบบสอบถามสัมมาทิฐิ มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็น เกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้มีสัมมาทิฐิสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้มีสัมมาทิฐิต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยการแสดงความรักและปรารถนาดีต่อเด็ก เอาใจใส่และให้ความสำคัญแก่เด็ก ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาที่ดี มากกว่าการใช้วิธีบีบบังคับเด็ก ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา และมีความใกล้ชิดสนิทสนม โดยได้กระทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1. การแสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก แสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่ตั้งใจที่จะอบรมเด็กให้เป็นคนดี
2. การทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ใช้เวลาอยู่กับเด็ก เช่น ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ด้วยกัน ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน
3. การเอาใจใส่เด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก เช่น สอบถามทุกข์สุข ถามถึงเหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้นกับเด็ก รู้เกี่ยวกับเพื่อนของเด็ก กิจกรรมของเด็ก
4. การเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ เช่น ให้คำแนะนำปรึกษา ปล่อยให้กำลังใจเวลาเด็กมีปัญหา มีทุกข์ร้อน เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างมีเหตุผล ไม่บังคับฝืนใจ

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน โดยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของ งามตา วนิทานนท์ (2552) มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ โดยแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

การสนับสนุนจากสถานศึกษา หมายถึง การแสดงออกของอาจารย์และเพื่อนนักศึกษาด้วยการให้สิ่งที่พึงพอใจแก่นักศึกษาภายหลังจากที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การแสดงออกของอาจารย์ และ 2) การแสดงออกของเพื่อนนักศึกษา ซึ่งสิ่งที่พึงพอใจที่เสนอไว้ว่าเป็นตัวเสริมแรง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ ประกอบด้วย อาหาร ขนม ฯลฯ
2. ตัวเสริมแรงทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คำพูด ได้แก่ คำชมเชย ยกย่อง ฯลฯ และการแสดงท่าทาง ได้แก่ การยิ้ม การพยักหน้ารับ ฯลฯ
3. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร เบี้ยอรรถกรจะเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณค่าก็ต่อเมื่อสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่น ๆ ได้ เช่น คุปอง ฯลฯ
4. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม เป็นตัวเสริมแรงที่นำเอากิจกรรมที่นักศึกษาชอบมาใช้เป็นตัวเสริมแรง เช่น การฟังเพลง การเล่นเกมกีฬา ฯลฯ

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการสนับสนุนจากสถานศึกษา โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของ Rimm และ Masters (1979 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ประทีป จินนี่, และ ทศนา ทองภักดี, 2539, น. 21-22) ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ โดยแบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการสนับสนุนจากสถานศึกษาสูง ผู้ที่ได้

คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการสนับสนุนจากสถานศึกษาต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

การได้รับตัวแบบ หมายถึง การที่บุคคลสังเกตและถือเอาลักษณะพฤติกรรมมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน โดยการได้ตัวแบบ แบ่งออกเป็น 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. การได้รับตัวแบบมีชีวิตร หมายถึง ตัวแบบที่ปรากฏกับบุคคลโดยตรง
2. การได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ หมายถึง ตัวแบบที่เสนอกับบุคคลโดยผ่านทางคำพูด

การเขียนหรือรูปภาพ เช่น โทรทัศน์ ฟิล์ม เป็นต้น

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการได้รับตัวแบบ โดยนำแบบสอบถามการได้รับตัวแบบของ วิลาสลักษณ์ ชิววัลลี, งามตา วนินทานนท์, และ วิริณห์ ธรรมนารตสกุล (2547) มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 7 ข้อ โดยแบบสอบถามการได้รับตัวแบบ มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการได้รับตัวแบบสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการได้รับตัวแบบต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา และการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior)

ตอนที่ 2 แนวคิดที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัย

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

3.1 การร่วมรู้สึกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

3.2 แรงจูงใจภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

3.3 ความกรุณาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

3.4 สัมมาทิฎฐิที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

3.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

3.6 การสนับสนุนจากสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

3.7 การได้รับตัวแบบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ตอนที่ 4 การพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ตอนที่ 1 พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior)

มีแนวคิดจากนักทฤษฎีหลายท่านได้โต้แย้งกันถึงประเด็นที่ว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด หรือเกิดจากการเรียนรู้กันแน่ โดยนักมนุษยวิทยาและชีวสังคม เชื่อว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้ภายในยีน (Gene) และเป็นส่วนประกอบพื้นฐานโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้ดำรงเผ่าพันธุ์คงอยู่ต่อไป ซึ่งตรงข้ามกับนักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และนักทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ที่ได้โต้แย้งไว้ว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของมนุษย์ไม่ได้มาจากยีนหรือมีวิวัฒนาการมาจากประวัติศาสตร์ แต่พฤติกรรมดังกล่าวมาจากการได้มีประสบการณ์กับตัวแทนของสังคมกลุ่มต่างๆ ส่วนนักทฤษฎีพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา เห็นด้วยกับแนวคิดนี้ และยังเพิ่มเติมว่า รูปแบบหรือความถี่ในการกระทำพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของมนุษย์นั้น จะขึ้นอยู่กับทักษะทางความคิด และระดับของเชาว์ปัญญาอีกด้วย ส่วนนักชีววิทยา มีความเชื่อว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เป็นสัญชาตญาณ และเป็นส่วนประกอบพื้นฐาน

ของธรรมชาติมนุษย์ โดยมีความเชื่อว่าทุกสิ่งไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ ย่อมต้องได้รับการปกป้องจากศัตรูตามธรรมชาติ และได้รับการตอบสนองของความต้องการพื้นฐาน เมื่อพวกเขาอาศัยอยู่ในหน่วยสังคมเดียวกัน หากความเชื่อนี้ถูกต้อง แสดงว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ก็น่าจะมียีนแห่งความเอื้อเฟื้อ (Altruistic gene) อยู่ และสืบทอดต่อไปสู่ลูกหลาน ถ้าหากพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมียีนเป็นตัวกำหนดแล้ว อะไรคือสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในบางครั้งมีแนวโน้มลดลง (Shaffer, 1994, p. 363-397 อ้างถึงใน วันดี ละອງทิพรส, 2540, น. 27)

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มาจากภาษาอังกฤษ คำว่า Prosocial behavior เริ่มมีการศึกษาและแปลคำนี้เป็นภาษาไทยตามราชบัณฑิตยสถานที่ได้มีการแปลคำว่า Prosocial behavior เป็นภาษาไทย โดยใช้คำว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หากแต่ยังมีนักวิจัยใช้คำอื่นในความหมายใกล้เคียงกันได้แก่ คำว่า พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม (ปฏิมากร ศิริเตชะ, 2549, น. 8; วันดี ละອງทิพรส, 2540, น. 26; สุกานดา นิ่มทองคำ, 2535, น. 23) พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม (ปิยาภรณ์ กังสดาน, 2555, น. 20; วิลาวัลย์ คัดทะจันทร์, 2551, น. 22; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556, น. 402) พฤติกรรมเอื้อสังคม (กรกนก เตชะอมรวานันท์, 2554, น. 11; ชัชชีวรรณ วังนาค, 2552, น. 11; สุวรรณ จุฑะสมพากร, 2560, น. 25) พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (ดุลยา จิตตะยโสธร, 2555, น. 30; ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน, 2558, น. 90; รัตนาภรณ์ สุขเกษม, 2558, น. 11; ราชบัณฑิตยสถาน, 2550, น. 315; อธิวัฒน์ รัตนวงศ์แห, 2558, น. 15-16; อัจฉรา ประเสริฐสิน, 2557, น. 45) สรุปได้ว่างานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้คำว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ตามราชบัณฑิตยสถานที่ได้มีการแปลคำว่า Prosocial behavior เป็นภาษาไทย โดยใช้คำว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

Mussen และ Eisenberg-Berg (1977 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556, น. 402) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้แสดงตั้งใจจะช่วยเหลือผู้อื่น ตั้งใจทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน

ราชบัณฑิตยสถาน (2550, น. 315) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลทำเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมหรือประโยชน์ต่อผู้อื่น

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2556, น. 402) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่จำเป็นของสังคม

สุวรรณ จุฑะสมพากร (2560, น. 25) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง การกระทำที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือหรือเกื้อกูลประโยชน์ให้กับบุคคล กลุ่มบุคคล หรือ

สังคม โดยผู้กระทำมีความรู้ตัว เต็มใจ ตั้งใจ สมครใจ และเสียสละตนเอง โดยไม่มีเงื่อนไขในด้านวิชาชีพ และสัญญาข้อตกลงมาบังคับให้กระทำ

อิวัตน์ รัตนวงศ์แห (2558, น. 15-16) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง การกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นประโยชน์กับบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นด้วยความตั้งใจหรือสมครใจ โดยไม่มุ่งหวังผลประโยชน์หรือรางวัลตอบแทนใดๆ ในภายหลัง และการกระทำดังกล่าวอาจทำให้บุคคลต้องเสียสละเวลา ทรัพย์สิน กำลังกาย กำลังความคิด กำลังใจ หรือบางครั้งอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อชีวิตของผู้กระทำได้

รัตนา มณีสุขเกษม (2558, น. 11) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง การกระทำที่ผู้กระทำตั้งใจกระทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน เกิดจากความสมครใจที่จะกระทำ โดยสละทั้งเวลาและทรัพย์สินในการให้ความช่วยเหลือ

ปิยาภรณ์ กังสดาร (2555, น. 20) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมทางบวกซึ่งช่วยเสริมให้ความร่วมมือ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เช่น ความสามัคคีเอื้อเพื่อเอื้อแม่ ความคิดเห็นสอดคล้องกัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สามารถเห็นอกเห็นใจสงสาร และปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นที่มีความทุกข์ จนแสดงออกเป็นพฤติกรรมเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ซึ่งบางครั้งต้องเสียผลประโยชน์ส่วนตนลงไปโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ

กรรณก เตชะอมรพันธ์ (2554, น. 11) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง การกระทำที่เด็กได้กระทำเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น

ชัชวีร์วรรณ วังนาค (2552, น. 11) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำโดยมุ่งเพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่นเป็นการกระทำด้วยความสมครใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งบางครั้งอาจจะต้องเสียสละทั้งเวลาและทรัพย์สินหรือเสี่ยงชีวิตในการให้ความช่วยเหลือ

วิลาวัลย์ คัดทะจันทร์ (2551, น. 22) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมทางสังคมเชิงบวกระหว่างบุคคล เป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเอื้อเพื่อเสียสละ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจ ยอมรับและเข้าใจกันซึ่งกันและกัน เป็นพฤติกรรมที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ปฏิมากร ศิริเตชะ (2549, น. 8) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง เป็นการกระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่ตั้งใจจะช่วยเหลือหรือบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ผู้อื่น โดยกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยการเสียสละกำลังกาย กำลังความคิด สิ่งของ ทรัพย์สิน หรือเวลา

วันดี ละอองทิพรส (2540, น. 26) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมอันเป็นประโยชน์กับบุคคลอื่น โดยที่ผู้แสดงพฤติกรรมมีความตั้งใจจริงในการกระทำพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นการเสียสละ เวลา ทรัพย์สิน เงินทอง แรงกายแรงใจ หรืออาจเป็นชีวิตเพื่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลอื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนในภายหน้า

สุกานดา นิมทองคำ (2535, น. 23) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง การกระทำที่ผู้กระทำจะต้องตั้งใจกระทำลงไปเพื่อช่วยเหลือ โดยไม่หวังผลตอบแทนล่วงหน้า แม้ว่ากรกระทำพฤติกรรมนั้น ผู้กระทำอาจต้องเสียสละทั้งแรงกาย ทรัพย์สิน เงินทอง เวลา หรือแม้แต่เสี่ยงชีวิตก็ตาม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมหรือประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งบางครั้งอาจต้องเสียสละทั้งแรงกาย เวลาและทรัพย์สินก็ตาม

โดยงานวิจัยในครั้งนี้ ได้นำแนวคิดของ Eisenberg, Cameron, และ Tryon (1984 อ้างถึงใน กรกนก เดชะอมรพันธ์, 2554, น. 11) มาเป็นแนวคิดในการศึกษาตัวชี้วัดของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยได้แบ่งพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมออกเป็น 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

การช่วยเหลือ (Helping) หมายถึง ความพยายามที่จะบรรเทาความต้องการของผู้อื่น รวมทั้งการช่วยเหลือให้ผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมาย การให้ข้อมูล การให้สิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเอง พฤติกรรมดังกล่าวจะไม่ได้เกี่ยวกับการสูญเสียสิ่งของที่ตนครอบครองมาก่อน แต่จะเป็นการสูญเสียเรื่องเวลาและความพยายาม

การแบ่งปัน (Sharing) หมายถึง การให้สิ่งของตนเอง หรือเป็นสิ่งที่ตนเองเคยครอบครองอยู่ ค่าของการสูญเสียนั้นจะเป็นรูปธรรม

การปลอบโยน (Comforting) หมายถึง ความพยายามที่จะบรรเทาทุกข์ของผู้อื่น โดยใช้คำพูดหรือการกระทำเพื่อให้ผู้อื่นผ่อนคลายความกังวล ซึ่งพฤติกรรมที่จะเกี่ยวข้องกับเวลาและความเอาใจใส่

ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ผู้วิจัย (ปี)	ตัวชี้วัด												
	การช่วยเหลือ	การแบ่งปัน	การปลอบโยน	ความสามัคคี	การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	ความคิดเห็นสอดคล้องกัน	ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน	เห็นอกเห็นใจ	การเสียสละ	ยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกัน	การเข้าร่วมกิจกรรมการกุศล	การให้ความร่วมมือ	การปฏิบัติตามพัฒนาการให้
Eisenberg, Cameron, & Tryon (1984)	√	√	√										
สุกานดา นิมทองคำ (2535)	√	√			√								
วันดี ละของทิพรส (2540)	√	√	√										
ปฎิมากร ศิริเดชะ (2549)	√	√			√								
วิลาวัลย์ คัดทะจันทร์ (2551)	√				√			√	√	√			
ชัชনীวรรณ วังนาค (2552)	√	√	√										
กรกนก เตชะอมรานันท์ (2554)	√	√	√										
ดุลยา จิตตะยโสธร. (2555)	√	√	√									√	√
ปิยาภรณ์ กังสดาร (2555)				√	√	√	√	√					
รัตนามณี สุขเกษม (2558)	√	√										√	
อริวัฒน์ รัตนวงศ์แห (2558)	√	√	√									√	
สุวรรณ จูทะสมพากร (2560)	√	√									√	√	√
รวม	11	10	6	1	4	1	1	2	1	1	1	4	1

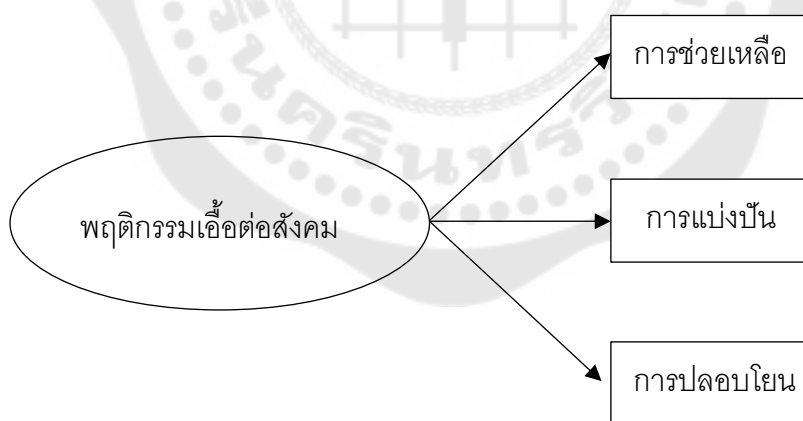
ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม พบว่าตัวชี้วัดที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การช่วยเหลือ (11) การแบ่งปัน (10) และการปลอบโยน (6) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Eisenberg, Cameron, และ Tryon (1984 อ้างถึงใน กรกนก เตชะอมรานันท์, 2554, น. 11)

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมหรือประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งบางครั้งอาจต้องเสียสละทั้งแรงกาย เวลาและทรัพย์สินก็ตาม ได้แบ่งพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมออกเป็น 3 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1. การช่วยเหลือ (Helping) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการสละแรงกาย หรือเวลา เพื่อที่จะบรรเทาความต้องการของผู้อื่น รวมทั้งการช่วยเหลือให้ผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมาย การให้ข้อมูล การให้สิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเอง พฤติกรรมดังกล่าวจะไม่ได้เกี่ยวกับการสูญเสียสิ่งของที่ตนครอบครองมาก่อน

2. การแบ่งปัน (Sharing) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการให้สิ่งของหรือทรัพย์สินของตนเอง เป็นการที่บุคคลยอมเสียสละหรือให้ยืมสิ่งของที่ตนเองครอบครองอยู่ เช่น ของกิน ของใช้ ให้กับผู้อื่น เป็นต้น

3. การปลอบโยน (Comforting) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการใช้วาจาหรือการแสดงท่าทางเพื่อจะบรรเทาความทุกข์ของผู้อื่น โดยการใช้คำพูดเพื่อให้กำลังใจ หรือการแสดงการโอบกอดหรือสัมผัสเพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกผ่อนคลายความกังวลใจ ความไม่สบายใจ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ตัวชี้วัดของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

นักจิตวิทยาพยายามคิดที่จะช่วยปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น โดยพยายามที่จะศึกษาพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Anti-social behavior) เช่น การศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าว (Aggression) เพื่อนำผลของการวิจัยมาใช้ปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น โดยศาสตราจารย์เบนดูรา (Bandura) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford) เป็นผู้ค้นพบว่าคนเราจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจากการเลียนแบบ (Modeling) ได้มีอิทธิพลที่ทำให้รัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาห้ามโทรทัศน์ฉายภาพยนตร์ที่มีการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เพราะจะเป็นตัวอย่าง และต่อมาในปี พ.ศ. 2515 นักจิตวิทยาได้คิดว่าถ้าหากคิดแต่จะขจัดพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Anti-social behavior) เพียงอย่างเดียว สังคมก็ไม่ได้เปลี่ยนไปดังที่ต้องการ ดังนั้นจึงควรพยายามที่จะหาทางปลูกฝังพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior) ให้แก่เยาวชนและผู้เยาว์ แต่ก่อนที่จะทำก็มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเสียก่อน ดังนั้นจึงมีนักจิตวิทยาคนหนึ่งพยายามที่จะศึกษาสาเหตุว่าทำไมบางคนมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมและบางคนไม่มี พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556, น. 401-402) โดยนักจิตวิทยา (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556, น. 401-403) ที่สนใจศึกษาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม อาจแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1) **กลุ่มนักจิตวิทยาที่ยึดทฤษฎีพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา (Cognitive developmental theory)** เป็นพื้นฐานของการวิจัย ซึ่งมีเพียร์เจทเป็นผู้นำ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางด้านเชาว์ปัญญา และเชื่อว่าก่อนที่เด็กจะเห็นใจในความทุกข์ของผู้อื่น และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ เด็กจะต้องมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาที่จะมองเห็นปัญหาในแง่ของผู้มีปัญหาล่วงหน้า

2) **กลุ่มนักจิตวิทยาที่ใช้ทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory)** เป็นพื้นฐาน ซึ่งมีเบนดูราเป็นผู้นำ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมที่เรียนรู้จากกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) และขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเด็กเจริญเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยผู้ใหญ่หรือผู้ใหญ่ใกล้เคียง เช่น เพื่อนแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นแบบอย่าง เด็กก็จะเลียนแบบพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมนั้นด้วย และนอกจากนี้การสอนด้วยถ้อยคำข่าวสาร (Verbal Instruction) และการให้การเสริมแรงกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมก็จะช่วยให้เด็กเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้ดีขึ้น

3) **กลุ่มนักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับจิตสังคม (Psychosocial origins)** ของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ได้ศึกษาตัวแปรในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีความร่วมความรู้สึกและอารมณ์ (Empathy) ซึ่งเป็นรากฐานของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และต้องการให้การช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นเมื่อประสบความทุกข์

ทฤษฎีพัฒนาการพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของไอเซนเบิร์ก

ไอเซนเบิร์ก (Eisenberg-Berg, 1979; Eisenberg, 1982 อ้างถึงใน Grusec & Lytton, 1988, p. 357) ได้อธิบายทฤษฎีพัฒนาการพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมีทั้งหมด 5 ชั้น ได้แก่

ชั้นที่ 1 ชั้นความพอใจของตนเอง (Hedonistic, pragmatic orientation) ชั้นนี้บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามที่ตนเองพึงพอใจ เช่น พฤติกรรมที่ถูกต้องคือการทำเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

ชั้นที่ 2 ชั้นความต้องการสิ่งอื่น (Needs of others orientation) ชั้นนี้บุคคลจะแสดงพฤติกรรม โดยคำนึงถึงความต้องการสิ่งอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพ วัตถุสิ่งของ รวมถึงความต้องการจากแรงขับภายในตัวบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น การทำเพื่อให้ตนเองคลายความหิว

ชั้นที่ 3 ชั้นเห็นพ้องตามผู้อื่น (Approval and interpersonal orientation and/or stereotyped orientation) ชั้นนี้บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามที่ผู้อื่นบอกว่า ดี หรือ เลว ตัดสินการถูกผิดตามความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ผู้อื่นบอกว่าการช่วยเหลือเป็นสิ่งที่ดี

ชั้นที่ 4 ชั้นการเปลี่ยนย้าย (Transitional stage) ชั้นนี้บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามบรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยม ภาระหน้าที่ หรือความรับผิดชอบ โดยจะแสดงพฤติกรรมเพื่อปกป้องเกียรติและสิ่งที่ถูกต้อง เช่น ทำเพราะเป็นความรับผิดชอบ

ชั้นที่ 5 ชั้นการเห็นคุณค่าภายใน (Strongly internalized stage) ชั้นนี้เป็นขั้นสุดท้ายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยชั้นนี้บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามความถูกต้อง ตามเหตุผล ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น รวมถึงการให้คุณค่าทางจิตใจด้วย

การวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปวิธีการวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ได้ 5 วิธีการ ดังต่อไปนี้

1) **การวัดโดยการทดลอง** (Experimental/ Laboratory method) วิธีการนี้ผู้ทดลองจะมีการสมมติสถานการณ์ที่เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เพื่อให้ผู้ทดลองได้สังเกต (กรรณก เตชะอมรพันธ์, 2554, น. 15)

2) **การวัดโดยการสังเกต** (Observation method) วิธีการนี้ส่วนใหญ่มักใช้วัดกับเด็กเล็ก โดยจะสังเกตพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของเด็กที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือในสภาพการณ์จริง เช่น ในห้องเรียน ที่บ้าน ห้องทดลอง เป็นต้น (กรรณก เตชะอมรพันธ์, 2554, น. 15)

3) **การวัดจากการรายงานตนเอง** (Self-report) วิธีการนี้มักจะใช้วัดกับเด็กวัยเรียนไปจนถึงวัยรุ่นใหญ่ โดยให้ตอบข้อคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมว่าตนกระทำ

พฤติกรรมนั้นน้อยเพียงใด แต่ถ้าเป็นการวัดในเด็กเล็กหรือวัยก่อนเข้าเรียนจะใช้รูปภาพแล้ว ให้เด็กเลือกตอบว่าจะกระทำพฤติกรรมตามภาพใด หรืออาจจะใช้เป็นการรายงานจากคนอื่น (Other-report) เช่น พ่อแม่ ครู เป็นต้น (กรกนก เตชะอมรพันธ์, 2554, น. 15)

4) การวัดจากแบบวัด เป็นแบบวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประเภทสถานการณ์ มีตัวเลือก ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยของกรกนก เตชะอมรพันธ์ (2554, น. 35) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาอนุบาลและนักศึกษาประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของประถมศึกษาตอนต้น มีลักษณะเป็นข้อคำถาม แต่ละข้อจะมี 3 ตัวเลือก โดยให้เด็กอ่านข้อคำถามด้วยตัวเองแล้วให้เด็กเลือกตอบในกระดาษคำตอบ

5) การตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้วัดกับเด็กวัยเรียนที่สามารถอ่านหนังสือได้ด้วยตนเองโดยการให้ตอบข้อคำถาม คิดเป็นค่าคะแนนในการประเมินพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ว่ามากน้อยตามข้อคำถาม ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยของดุลยา จิตตะยโสธร (2556) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการสนับสนุนจากสถานศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยมีการร่วมรู้สึกเป็นตัวแปรส่งผ่าน งานวิจัยของรัตนมา มณีสุขเกษม (2558, น. 40-41) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของวัยรุ่นในจังหวัดสระแก้ว โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และความร่วมมือ ด้านละ 5 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ งานวิจัยของธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2558) ได้ศึกษาความฉลาดทางสังคมและพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ด้าน 27 ข้อ

ดังนั้น สรุปได้ว่าการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของ Eisenberg, Cameron, และ Tryon (1984 อ้างถึงใน กรกนก เตชะอมรพันธ์, 2554, น. 11) มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการพลบโยน ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 9 ข้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม พบว่า งานวิจัยของ สุกานดา นิมทองคำ (2535) ได้ศึกษาตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการถ่ายทอดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้ร้อยละ 28.53 งานวิจัยของวันดี ละอองทิพรส (2540) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง และนักเรียนที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย งานวิจัยของกรรณก เตชะอมรานันท์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอนุบาลและนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น พบว่าระดับชั้น การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลร่วมกันทำนายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมโดยรวมได้ร้อยละ 10 โดยปัจจัยที่สามารถทำนายได้ดีที่สุด คือ ระดับชั้น รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล งานวิจัยของอัครา ประเสริฐสิน (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ การแบ่งปัน (0.829) รองลงมาคือ การช่วยเหลือ (0.762) การปลอบโยน (0.708) การให้ (0.660) และการร่วมมือ (0.650) งานวิจัยของธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2558) ได้ศึกษาความฉลาดทางสังคมและพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าความฉลาดทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 งานวิจัยของรัตนา มณีสุขเกษม (2558) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของวัยรุ่นในจังหวัดสระแก้ว พบว่าการแสวงหาเป้าหมายเอื้อต่อสังคม เป็นปัจจัยหลักของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของวัยรุ่นในจังหวัดสระแก้ว ส่วนปัจจัยเสริมผ่านการแสวงหาเป้าหมายเอื้อต่อสังคม ได้แก่ คุณลักษณะภายในของบุคคล การชี้นำทางสังคม และเหตุผลของพฤติกรรม

ตอนที่ 2 แนวคิดที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบพหุวิธี (Multi-methods) ซึ่งการวิจัยแบบพหุวิธี เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี แต่วิธีการที่นำมาใช้นั้นมาจากกระบวนการวิจัยแบบเดียวกัน (วัลนิกา ฉลาดบาง, 2560, น. 126) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบกระบวนการวิจยฐานนิยม (Positivism) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณอย่างเดียว โดยผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

การวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยใช้โปรแกรม LISREL ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา

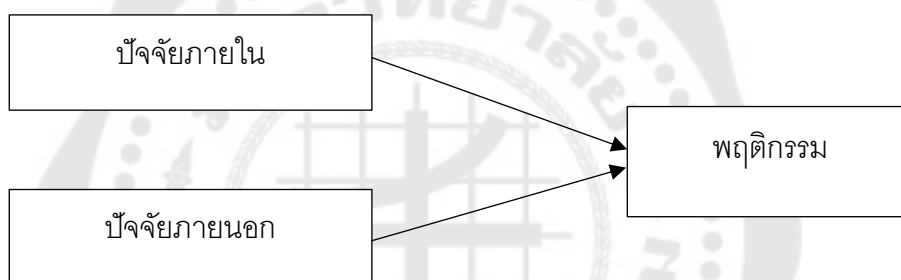
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยระยะที่ 1

ในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยผู้วิจัยนำแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ และแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาเป็นกรอบร่วมกันในการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยจรรยา สุวรรณทัต (2559, น. 47-55) ได้มีการเสนอการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral science) เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางด้านจิตวิทยา และสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการที่บุคคลแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทั้งในกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งภายในกลุ่มของประชากรต่างๆ และในสังคมโลกด้วย โดยการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์นี้ สำคัญอย่างยิ่งต่อการช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในด้านพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งต่อมนุษย์ด้วยกันและต่อกลุ่มคนและสังคม ตลอดจนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทุกระดับ การวิจัยที่ได้จากสาขาพฤติกรรมศาสตร์ ช่วยให้บุคคลสามารถพยากรณ์ ป้องกัน และจัดการกับสิ่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้มีการแสวงหาคำอธิบายซึ่งสามารถครอบคลุมพฤติกรรมต่างๆ ของเหตุการณ์ และเชื่อมโยงพฤติกรรมเหล่านั้นไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ

ในด้านทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ ก็ได้มีการกล่าวถึงแนวคิดสำคัญต่างๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ช่วยให้มองปรากฏการณ์ระหว่างตัวแปรหรือปัจจัยต่างๆ มีความชัดเจนขึ้น เช่น ทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมก็จะกล่าวถึงพฤติกรรมในแง่ที่เป็นระบบ ประกอบด้วยความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม กระบวนการที่พฤติกรรมนั้นๆ เกิดขึ้น หรือมีการ

พัฒนาขึ้น และทำยที่สุด ได้แก่ ผลผลิตที่ได้รับจากทั้งตัวปัจจัยเหตุ และกระบวนการคิด ทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์จึงสามารถอธิบายและให้การพยากรณ์ได้ว่าเมื่อมีปัจจัยนั้นๆเกิดขึ้นและมีการพัฒนาพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นกระบวนการสืบเนื่องเช่นนี้แล้ว ผลที่เกิดขึ้นในรูปของพฤติกรรมจะเป็นเช่นไร ดังนั้นการพิจารณามองปัญหาต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ใดก็ตาม เพื่อทำความเข้าใจและหาแนวทางแก้ไขป้องกัน ล้วนมีปัจจัยหลากหลายที่อาจแตกต่างกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มบุคคล และสังคม จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยการศึกษาให้ชัดเจน เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์มีความซับซ้อน จึงต้องมีการศึกษาทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างกัน เพื่อให้เข้าใจถึงผลลัพธ์ที่ปรากฏได้อย่างแท้จริง ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์

และแนวคิดทางพระพุทธศาสนา โดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556, น. 4-6) ได้เสนอกระบวนการศึกษาภายในตัวของบุคคล โดยเริ่มต้นและดำเนินไปได้ จะต้องอาศัยการติดต่อเกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากภายนอก และสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยก่อตัว หรือเป็นแรงผลักดัน ถ้าบุคคลได้รับการถ่ายทอด แนะนำหรือชักจูง เรียนรู้จากแหล่งความรู้ ความคิดที่ถูกต้อง หรือรู้จักมอง รู้จักเลือก รู้จักเกี่ยวข้อง พิจารณาชีวิตและโลกในทางที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิด สัมมาทิฐิ นำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง

โดยสรุป แหล่งที่มาของการศึกษา เรียกว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ มี 2 อย่าง คือ

1. ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจโดยแยบคาย หมายถึง ความรู้จักคิด การคิดถูกวิธี หรือคิดเป็น

2. ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโมสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่น ได้แก่ อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือการได้รับการถ่ายทอด เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน หนังสือ สื่อมวลชน และวัฒนธรรม ซึ่งให้ข่าวสารที่ถูกต้อง ส่งสอนอบรม แนะนำชักจูงไปในทางที่ดีงาม

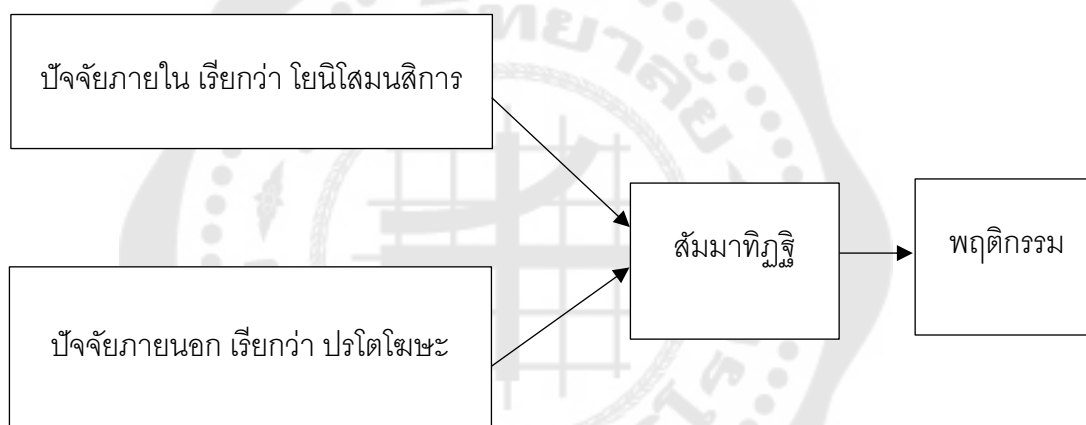
โยนิโสมนสิการ เป็นวิธีการคิดที่มีเฉพาะในพระพุทธศาสนาและเป็นวิธีการคิดที่ทำให้เกิดสภาวะรู้แจ้ง รู้จริงและเกิดผลให้ความเห็นถูก (สัมมาทิฏฐิ) หรือปัญญาในระดับต่างๆ บทบาทที่สำคัญของโยนิโสมนสิการ คือ การทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างหลักธรรมกับการนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต หรือในอีกมุมหนึ่งโยนิโสมนสิการเป็นกลไกที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล ประกอบด้วย กระบวนการคิด กระบวนการรับรู้ และกระบวนการนำหลักธรรมไปสู่ภาคปฏิบัติ (กานต์สินี จันทวิภาดิลก, 2550, น. 138)

นอกจากปรโตโมสะและโยนิโสมนสิการ ยังมีองค์ประกอบที่แทรกมาช่วยหนุนอีก ซึ่งอยู่ในกระบวนการฝึก ขึ้นก่อนที่จะเข้าสู่มรรค ได้แก่ ฉันทสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยฉันทะ) คือ การมีแรงจูงใจที่ถูกต้อง ได้แก่ ความใฝ่รู้ ความใฝ่สร้างสรรค์ และทำสิ่งทั้งหลายให้ดีขึ้น ซึ่งเข้ามาทำหน้าที่แทนต้นหา โดยการฝึกฝนและการพัฒนาบุคคลนั้น ทางพุทธศาสนาได้เสนอไว้เป็นหลัก เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่ทำให้บุคคลมีการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมและบูรณาการให้บุคคลที่พัฒนาอย่างมีคุณภาพ ตัวการฝึกที่จะให้มีชีวิตที่ดีงามเป็นสิกขาตัวชีวิตที่ดีงามที่เกิดจากการฝึกก็เป็นมรรค การฝึกเรียกว่า สิกขา หรือแปลว่า การศึกษา บางทีอาจใช้ศัพท์แทนคำว่า ภาวนา ซึ่งก็คือ สิกขา คำว่า ภาวนา แปลว่า ทำให้ดีขึ้น ทำให้เจริญ ยกตัวอย่างเช่น จิตภาวนา แปลว่า การพัฒนาจิต คือ การพัฒนาจิตใจให้มีคุณสมบัติที่ดีงาม การพัฒนาคุณสมบัติของจิตใจในด้านคุณธรรม เช่น ความกรุณา อยากรช่วยเหลือปลดเปลื้องความทุกข์ของผู้อื่น เป็นต้น (ประทีป จินฺงี, 2557, น. 162-167)

ตัวแท้ของการศึกษา คือการพัฒนาตนเองโดยมีการพัฒนาปัญญา เป็นแกนกลาง โดยเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปภายในตัวของบุคคล แกนนำของกระบวนการของการศึกษา ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยมที่ดีงาม ถูกต้อง เกื้อกูลชีวิตและสังคม สอดคล้องกับหลักความเป็นจริง เรียกสั้นๆ ว่า สัมมาทิฏฐิ เมื่อเข้าใจ รู้เห็น มีความคิดที่ถูกต้องดีงาม ตรงตามหลักความจริงแล้ว การคิด การพูด การกระทำ และการแสดงออกต่างๆ ก็จะถูกต้องดีงาม เกื้อกูล นำไปสู่การดับทุกข์ หรือแก้ไขปัญหาก็ได้

อาจกล่าวได้ว่าสัมมาทิฏฐิ มีความสำคัญ เปรียบประดุจแกนนำ เป็นหัวหน้า เป็นนายสารดีดัง เป็นบุพนิมิตแห่งการรู้แจ้งอริยสัจ เป็นเหตุปัจจัยให้กุศลธรรมอื่น ๆ ได้เกิดขึ้น เพราะความเห็นเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่อาจนำวิถีชีวิตและสังคมมนุษย์ไปสู่ความดี ความเจริญ หรือ

นำไปสู่ความเชื่อมโยงกันได้ สัมมาทิฐิ ซึ่งเป็นจุดเริ่มหรือเป็นพื้นฐาน ให้คนมีการพัฒนา ฝึกฝน พฤติกรรมต่อไปได้ ทำให้ผู้วิจัยคาดว่าสัมมาทิฐิน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรม เชื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม และน่าจะเป็นเป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediator) โดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556, น. 4-6) ได้เสนอกระบวนการของการศึกษาภายในตัวของบุคคล โดยจะเริ่มต้นและดำเนินไปได้ ต้องอาศัยการติดต่อกี่ยวข้องกับ อิทธิพลจากภายนอกและสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยก่อตัวหรือเป็นแรงผลักดัน ถ้าได้รับการชักจูง แนะนำ ถ่ายทอด เรียนรู้จากแหล่งความรู้ ความคิดที่ถูกต้อง หรือรู้จักมอง รู้จักเลือก รู้จักเกี่ยวข้องกับ พิจารณาชีวิตและโลกในทางที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิด สัมมาทิฐิ นำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง ดัง ภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดทางพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม

ในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา ผู้วิจัยได้นำ แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ และแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มาเป็นกรอบร่วมกันในการศึกษา มี รายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยจรรยา สุวรรณทัต (2559, น. 47-55) โดยได้เสนอว่า การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ส่งผลต่อพฤติกรรม และ แนวคิดทางพระพุทธศาสนา โดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556, น. 4-6) ได้เสนอ กระบวนการของการศึกษาภายในตัวของบุคคล โดยจะเริ่มต้นและดำเนินไปได้ ต้องอาศัยการ ติดต่อกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากภายนอกและสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยก่อตัวหรือเป็นแรงผลักดัน

ถ้าได้รับการชักจูง แนะนำ ถ้ายทอด เรียนรู้จากแหล่งความรู้ ความคิดที่ถูกต้อง หรือรู้จักมอง รู้จักเลือก รู้จักเกี่ยวข้อง พิจารณาชีวิตและโลกในทางที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิด สัมมาทิฐิ นำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง โดยสรุป แหล่งที่มาของการศึกษา เรียกว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ มี 2 อย่าง คือ 1. ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจโดยแยบคาย หมายถึง วิธีการคิดที่ทำให้เกิดสภาวะรู้แจ้ง รู้จริง และเกิดผลเป็นความเห็นถูก (สัมมาทิฐิ) หรือในอีกนัยหนึ่งโยนิโสมนสิการเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล ประกอบด้วย กระบวนการคิด กระบวนการรับรู้ และกระบวนการนำหลักธรรมสู่ภาคปฏิบัติ (กานตีสินี จันทรวิภาติค, 2550, น. 138) 2. ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่น ได้แก่ การได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือการได้รับการถ่ายทอด เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือ สื่อมวลชน และวัฒนธรรม

นอกจากปรโตโฆสะและโยนิโสมนสิการ ยังมีองค์ประกอบที่แทรกมาช่วยหนุนอีก ซึ่งอยู่ในกระบวนการฝึก ขึ้นก่อนที่จะเข้าสู่มรรค ได้แก่ ฉันทสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยฉันทะ) คือ การมีแรงจูงใจที่ถูกต้อง ได้แก่ ความใฝ่รู้ ความใฝ่สร้างสรรค์ และทำสิ่งทั้งหลายให้ดีงาม ซึ่งเข้ามาทำหน้าที่แทนต้นหา โดยการฝึกฝนและการพัฒนาบุคคลนั้น ทางพุทธศาสนาได้เสนอไว้เป็นหลัก เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่ทำให้บุคคลมีการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมและบูรณาการให้บุคคลที่พัฒนาอย่างมีคุณภาพ ตัวการฝึกที่จะให้มีชีวิตที่ดีงามเป็นสิกขาตัวชีวิตที่ดีงามที่เกิดจากการฝึกก็เป็นมรรค การฝึกเรียกว่า สิกขา หรือแปลว่า การศึกษา บางทีอาจใช้ศัพท์แทนคำว่า ภาวนา ซึ่งก็คือ สิกขา คำว่า ภาวนา แปลว่า ทำให้ดีขึ้น ทำให้เจริญ ยกตัวอย่างเช่น จิตภาวนา แปลว่า การพัฒนาจิต คือ การพัฒนาจิตใจให้มีคุณสมบัติที่ดีงาม การพัฒนาคุณสมบัติของจิตใจในด้านคุณธรรม เช่น ความกรุณา อยากรช่วยเหลือปลดปล่อยความทุกข์ของผู้อื่น เป็นต้น (ประทีป จินนี้, 2557, น. 162-167)

โดยงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์และแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มาเป็นกรอบร่วมกันในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ซึ่งเกิดจากการประยุกต์เชื่อมโยงว่าปัจจัยภายใน (แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์) ก็เปรียบเสมือนปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) และปัจจัยภายนอก (แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์) ก็เปรียบเสมือนปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโฆสะ (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) โดยปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ) เป็นวิธีการคิดที่ทำให้เกิดสภาวะรู้แจ้ง รู้จริง และเกิดผลเป็นความเห็นถูก (สัมมาทิฐิ) หรือในอีกมุมหนึ่งโยนิโสมนสิการเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย กระบวนการคิด กระบวนการรับรู้ และกระบวนการนำ

หลักธรรมสู่ภาคปฏิบัติ ซึ่งตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในต้องผ่านกระบวนการคิด ประกอบด้วย การร่วมรู้สึก เป็นความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นกระบวนการคิด นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบแทรกที่มาจากช่วยหนุนอีก ได้แก่ ฉันทสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยฉันทะ) คือ การมีแรงจูงใจที่ถูกต้อง ได้แก่ ความใฝ่รู้ ความใฝ่สร้างสรรค์ และการทำสิ่งทั้งหลายให้ถูกต้องดีงาม ซึ่งเปรียบเสมือนแรงจูงใจภายใน โดยการพัฒนาและการฝึกฝนบุคคลนั้นทางพุทธศาสนาได้เสนอไว้เป็นหลัก เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นระบบการทำให้บุคคลมีการพัฒนาอย่างบูรณาการ ยกตัวอย่างเช่น จิตภาวนา คือ การพัฒนาจิตใจให้มีคุณสมบัติที่ดีงาม การพัฒนาคุณสมบัติของจิตในด้านคุณธรรม เช่น ความกรุณา คือ การอยากช่วยเหลือผู้อื่นให้ปลดปล่อยจากความทุกข์ และสัมมาทิฐิ และปัจจัยภายนอก (ปรโตโมหะ) เป็นการได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือการได้รับการถ่ายทอด เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือ สื่อมวลชน ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุสน (แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์) เปรียบเสมือนพ่อแม่ (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) การสนับสนุนจากสถานศึกษา (แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์) เปรียบเสมือนครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) การได้รับตัวแบบ (แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์) เปรียบเสมือนหนังสือ สื่อมวลชน (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอตัวแปรดังกล่าวในการอธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังต่อไปนี้

3.1 การร่วมรู้สึกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ความหมายของการร่วมรู้สึก

สุกานดา นิมทองคำ (2535, น. 51) ได้ให้ความหมายของการร่วมรู้สึก หมายถึงความสามารถของบุคคลด้านการรับรู้และเข้าใจถึงอารมณ์ ความรู้สึก และสภาพจิตใจของผู้อื่น และมีความรู้สึกร่วมต่ออารมณ์นั้นด้วยในสถานการณ์ที่บุคคลนั้นกำลังประสบอยู่ โดยไม่นำทัศนะของตนเองเข้าไปเกี่ยวข้อง และพร้อมที่จะตอบสนองของความรู้สึกเพื่อช่วยเหลือบุคคลนั้น โดยไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองด้วย

ราชบัณฑิตยสถาน (2550, น. 60) ได้ให้ความหมายของการร่วมรู้สึก หมายถึงความสามารถที่จะเข้าถึงและเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

ศุลยา จิตตะยโสธร (2555, น. 12) ได้ให้ความหมายของการร่วมรู้สึก หมายถึงความสามารถในการหยั่งรู้ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

สุภภัทร หอมเกษร (2555, น. 25) ได้ให้ความหมายของการร่วมรู้สึก หมายถึงความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของผู้อื่น เป็นลักษณะของการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ซึ่งเป็นการรับรู้อารมณ์ การเข้าใจ และการร่วมรู้สึก สามารถเข้าใจความต้องการ

ความรู้สึกของผู้คนที่กำลังประสบเหตุการณ์ต่างๆ นำไปสู่การจูงใจให้บุคคลช่วยเหลือหรือตัดสิน
ผู้อื่นอย่างยุติธรรม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การร่วมรู้สึก หมายถึง ความสามารถ
ในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีอารมณ์ร่วมต่อสถานการณ์ที่บุคคลนั้นกำลังเผชิญอยู่ และ
สามารถเข้าใจความต้องการ ความรู้สึกของผู้อื่น และพร้อมที่จะตอบสนองของความรู้สึกเพื่อช่วยเหลือ
ผู้อื่น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการร่วมรู้สึก

1. ทฤษฎีพัฒนาการร่วมรู้สึกของฮอฟแมน

Hoffman (2001, p. 297) ได้อธิบายทฤษฎีพัฒนาการร่วมรู้สึกมีทั้งหมด 5
ระดับ ได้แก่

1) ระดับเด็กแรกเกิด (Reactive newborn cry) จะมีปฏิสัมพันธ์โดยการ
ร้องไห้

2) ระดับพัฒนาการร่วมรู้สึกแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric
empathic distress) ซึ่งพัฒนาการในระดับนี้เด็กจะใช้ความรู้สึกของตนเองในการตัดสินสิ่งต่างๆ

3) ระดับพัฒนาการร่วมรู้สึกแบบกึ่งยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Quasi-
egocentric empathic distress) พัฒนาการในระดับนี้เด็กจะสามารถเข้าใจความเป็นจริงที่เกิดขึ้น
แต่ยังสับสนกับความรู้สึกของตนเอง ดังนั้นการตัดสินจึงเป็นการตัดสินจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้น
ผสมกับความรู้สึกของตนเอง เช่น เด็กช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อให้ตนเองได้รับความสะดวกสบาย

4) ระดับพัฒนาการร่วมรู้สึกตามความเป็นจริง (Veridical empathic
distress) พัฒนาการในระดับนี้ เด็กจึงจะสามารถเข้าใจความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ โดยรู้จักแยกแยะ
สิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับความรู้สึกของตนเอง ตัดสินสิ่งต่างๆตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ไม่ใช้ความรู้สึก
ของตนเองในการตัดสิน

5) ระดับพัฒนาการร่วมรู้สึกจากประสบการณ์ที่เคยเผชิญมา (Empathy
for another's experience beyond the immediate situation) ในระดับนี้เป็นระดับสุดท้ายของ
พัฒนาการร่วมรู้สึก เด็กในวัยนี้จะสามารถเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้อื่นเคยเผชิญ
มาด้วย ไม่เพียงแต่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปัจจุบันเท่านั้น

2. ทฤษฎีพัฒนาการเซวาร์บ์ญญาของเพียเจต์

เพียเจต์เชื่อว่าคนเราทุกคนตั้งแต่เกิดมามีความพร้อมที่จะปฏิสัมพันธ์กับ
สิ่งแวดล้อม และโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ เป็นผู้พร้อมเริ่มกระทำก่อน (Active) นอกจากนี้เพียเจต์

เชื่อว่ามนุษย์มีพื้นฐานติดตัวมาแต่กำเนิด 2 ชนิด คือ การจัดและรวบรวม (Organization) และการปรับตัว (Adaptation) ดังต่อไปนี้

การจัดและรวบรวม (Organization) หมายถึง การจัดและรวบรวมกระบวนการต่างๆ ภายในเข้าเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง มีระเบียบและมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่ตลอดที่มีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมให้อยู่ในความสมดุล การปรับตัว ประกอบด้วย กระบวนการ 2 อย่าง คือ

1. การดูดซึมหรือซึมซาบประสบการณ์ (Assimilation) หมายถึง การที่มนุษย์เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะดูดซึมหรือซึมซาบประสบการณ์ใหม่ ให้รวมเข้ามาอยู่ในโครงสร้างของเขาวนปัญญา

2. การปรับโครงสร้างทางเขาวนปัญญา (Accommodation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเขาวนปัญญาที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้เข้ากับประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมใหม่

โดยเพียเจต์ แบ่งพัฒนาการทางเขาวนปัญญาออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 Sensorimotor อายุแรกเกิด ถึง 2 ขวบ เพียเจต์ได้แบ่งขั้น Sensorimotor ออกเป็นขั้นย่อยออกเป็น 6 ขั้นย่อย ดังนี้

1. **ขั้นปฏิบัติการสะท้อน (Reflexive)** อายุ 0-1 เดือน เป็นวัยที่เด็กใช้พฤติกรรมรีเฟล็กซ์ (Reflex) หรือประสาทอัตโนมัติที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เช่น การดูด เป็นต้น โดยพยายามที่จะปรับให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เช่น การดูดนมจากนมแม่ การดูดนมจากขวดนม เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยอัตโนมัติ เป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้

2. **ขั้นพัฒนาอวัยวะเคลื่อนไหวด้านประสบการณ์เบื้องต้น (Primary circular reactions)** อายุ 1-3 เดือน เด็กวัยนี้จะแสดงพฤติกรรมง่ายๆ และซ้ำๆ โดยไม่เบื่อ เช่น การกำมือเข้าและเปิดออกซ้ำๆ เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้ปราศจากจุดมุ่งหมาย ความสนใจของเด็กมักอยู่ที่การเคลื่อนไหว แต่ไม่ใช่ผลของการเคลื่อนไหว

3. **ขั้นพัฒนาเคลื่อนไหวโดยมีจุดมุ่งหมาย (Secondary circular reaction)** อายุ 4-6 เดือน ขั้นนี้เพียเจต์ กล่าวว่า เป็นขั้นแรกที่เด็กทารกแสดงพฤติกรรม โดยมีจุดมุ่งหมาย หรือมีความตั้งใจ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มทำพฤติกรรมซ้ำๆ เพราะความสนใจในผลของพฤติกรรม เช่น เด็กจะเตะเท้าเพื่อให้ของเล่นสั่น เพราะสนใจในเสียงที่เกิดจากการสั่น เพียเจต์

สรุปว่าเด็กในขั้นนี้จะกระทำพฤติกรรมที่ซ้ำๆ โดยมีจุดมุ่งหมายโดยเห็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมรอบตัวของเขา

4. ขั้นพัฒนาการประสานของอวัยวะ (Coordination of secondary reactions) 7-10 เดือน เด็กในขั้นนี้เริ่มแก้ไขปัญหอย่างง่าย ๆ ได้ เด็กจะใช้พฤติกรรมในอดีตที่ผ่านมาช่วยในการแก้ไข้ปัญหา เด็กวัยนี้สามารถจะหาของที่ซ่อนไว้ได้ เช่น อาจผลักหมอนเพื่อจะเอาตุ๊กตาที่ซ่อนอยู่ อาจกล่าวได้ว่าเด็กในวัยนี้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความมีตัวตนของวัตถุ (Object permanence) เด็กในขั้นนี้เริ่มรู้สึกว่าตนเองอยากเป็นอิสระ และสามารถแยกแยะสิ่ง ที่ตนเองต้องการ และไม่ต้องการได้ และสามารถเลียนแบบการเคลื่อนไหวของผู้อื่นได้ พฤติกรรมในขั้นนี้มักเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการช่วยแก้ไข้ปัญหาในสิ่งที่ตนเองต้องการได้

5. ขั้นพัฒนาการความคิดริเริ่มแบบลองผิดลองถูก (Tertiary circular reactions) อายุ 11-18 เดือน เด็กในขั้นนี้เริ่มทดลองพฤติกรรมแบบลองผิดลองถูก (Trial and error) เด็กขั้นนี้มีความสนใจในผลของพฤติกรรมใหม่ๆ มักจะทดลองดูหลายๆแบบ และสนใจผลที่เกิดขึ้น เพื่อยุติสรุปว่า พฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้ เป็นการทดลองไม่เพียงแต่เพื่อดูว่าอะไรจะเกิดขึ้น แต่มีความมุ่งหมาย มีความคิดริเริ่มในการแสดงพฤติกรรม เพื่อยุติกล่าวว่า ความคิดริเริ่มเป็นคุณสมบัติหนึ่งที่สำคัญของเขาวัยนี้ปัญหา

6. ขั้นพัฒนาโครงสร้างเขาวัยปัญญาเบื้องต้น เป็นขั้นเริ่มต้นของความคิด (Beginning of thought) อายุ 18 เดือน - 2 ขวบ เด็กในวัยนี้สามารถที่จะประดิษฐ์วิธีการใหม่ๆ โดยใช้ความคิดในการแก้ไข้ปัญหา เด็กสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งหนึ่งกับสิ่งหนึ่งได้ และสามารถคิดแก้ไข้ปัญหาได้ ในการขั้นนี้ถ้าเด็กพบปัญหาใหม่ที่เด็กประสบแต่ไม่มีวิธีการแก้ปัญหามาก่อน เด็กวัยนี้จะรู้จักประดิษฐ์วิธีการใหม่ขึ้นมา แต่วิธีการที่ประดิษฐ์นั้นไม่เพียงแต่เป็นการลองผิดลองถูก Trial and error แต่เป็นวิธีการที่แสดงว่าเด็กเริ่มใช้ความคิด ในการแก้ไข้ปัญหา ขั้นนี้เพียเจตสรุปว่าเด็กจะเริ่มเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม และสามารถที่จะอนุมานความสัมพันธ์ของเหตุและผลได้ เด็กในขั้นนี้สามารถจินตนาการก่อนที่จะเริ่มแสดงพฤติกรรม และสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ โดยไม่จำเป็นต้องเห็นตัวอย่างจริงๆ ได้ แต่เลียนแบบมาจากความจำ

สรุป ขั้น Sensorimotor เป็นขั้นพัฒนาการทางเขาวัยปัญญาความคิดก่อนระยะเวลาที่เด็กจะพูดและใช้ภาษาได้ เพียเจตกล่าวว่าความคิดของเด็กในวัยนี้ มักแสดงออกโดยการกระทำ (Actions) เด็กสามารถแก้ไข้ปัญหาได้ แต่ยังไม่สามารถที่จะอธิบายได้

ขั้นที่ 2 Preoperational อายุ 18 เดือน – 7 ขวบ เด็กในวัยนี้มีโครงสร้างของเซอว์นปีญญา (Structure) ที่จะใช้สัญลักษณ์แทนวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบตัวได้ หรือมีพัฒนาการทางด้านภาษา เด็กวัยนี้จะเริ่มพูดเป็นประโยคและเรียนรู้คำต่าง ๆ มากขึ้น เด็กจะรู้จักคิดในใจ ลักษณะเซอว์นปีญญาของเด็กในวัยนี้ สรุปได้ดังนี้

1. เด็กวัยนี้จะเข้าใจภาษา และรู้ว่าสิ่งของต่างๆ มีชื่อ และใช้ภาษาในการช่วยแก้ไขปัญหาได้
2. เด็กมักเลียนแบบเวลาเล่น หรือเลียนแบบโดยตัวแบบไม่ต้องอยู่ต่อหน้าได้ สังเกตได้จากการเลียนแบบของหรืออาบน้ำให้ตุ๊กตา
3. เพียเจต์เรียกวัยนี้เป็นวัย Centration คือ มีความตั้งใจที่ละเอียดงั้น เด็กในวัยนี้จึงมีความคิดที่บิดเบือนจากความเป็นจริง
4. มีการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) เด็กในวัยนี้จะไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น หรือไม่ได้คิดว่าผู้อื่นจะคิดอย่างไร
5. เด็กวัยนี้ไม่สามารถจะแก้ปัญหาการเรียงลำดับ (Seriation) และนอกจากนี้เด็กยังไม่สามารถการคิดย้อนกลับได้ (Reversibility)
6. เด็กวัยนี้ยังไม่เข้าใจความคงตัวของสสาร (Conservation) เพราะเด็กวัยนี้จะให้เหตุผลจากรูปร่างที่เห็นหรือ states ไม่ใช่การแปลงรูปเป็นอย่างอื่น (Transformation)

สรุป ขั้น Preoperational stage เป็นขั้นที่เซอว์นปีญญาและความคิดของเด็กในวัยนี้ยังขึ้นอยู่กับการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถใช้เหตุผลได้อย่างลึกซึ้ง แต่เด็กเริ่มใช้ภาษา ในการบอกชื่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้ เรียนรู้สัญลักษณ์และการใช้สัญลักษณ์ เด็กในวัยนี้มักจะเล่นบทบาทสมมติ มีความตั้งใจที่ละเอียดงั้น มีการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และยังไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่นได้

ขั้นที่ 3 Concrete operations อายุ 7-11 ปี เด็กในวัยนี้สามารถตั้งเกณฑ์และสร้างกฎเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ เซอว์นปีญญาของเด็กในวัยนี้ สรุปได้ดังนี้

1. การสร้างภาพในใจ เด็กในวัยนี้สามารถที่จะวาดภาพความคิดในใจได้
2. ความคงตัวของสสาร เด็กในวัยนี้สามารถบอกได้ว่าของแข็งหรือของเหลวจำนวนหนึ่งจะมีจำนวนคงที่ แม้จะเปลี่ยนแปลงรูปร่างหรือเปลี่ยนสถานที่วาง เป็นต้น

3. การคิดเปรียบเทียบ เด็กในวัยนี้ สามารถคิดเปรียบเทียบได้ สามารถที่จะเข้าใจว่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะมากกว่า น้อยกว่า ใหญ่กว่า เล็กกว่า ขึ้นอยู่กับว่า เปรียบเทียบกับอะไร เข้าใจว่าสิ่งของต่างๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้เด็กในวัยนี้ยังสามารถเข้าใจความหมายของส่วนรวมและส่วนย่อยได้

4. การจัดหมู่หรือแบ่งกลุ่ม เด็กในวัยนี้สามารถที่จะตั้งเกณฑ์ในการแบ่งหรือจัดสิ่งของรอบๆ ตัว หรือสิ่งแวดลอม ให้เป็นหมวดหมู่ได้

5. การเรียงลำดับ เด็กในวัยนี้สามารถที่จะจัดของตามลำดับ ความยาว หรือความหนักได้

6. การคิดย้อนกลับ เด็กในวัยนี้สามารถคิดย้อนกลับได้

สรุป พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาในขั้นนี้นับว่าเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก โดยเด็กสามารถอ้างอิงเหตุและผลและไม่ขึ้นกับการรับรู้จากรูปร่างเพียงอย่างเดียว เด็กในวัยนี้สามารถคิดย้อนกลับและแบ่งกลุ่มโดยใช้เกณฑ์หลายๆ อย่างได้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวเลขเพิ่มมากขึ้น

ขั้นที่ 4 Formal operations อายุ 12 ปี ถึงวัยผู้ใหญ่

เด็กในวัยนี้เริ่มมีความคิดเป็นผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถคิดหาเหตุผลนอกจากข้อมูลที่มีอยู่ได้ สามารถที่จะตั้งสมมติฐานและเห็นว่าความเป็นจริงที่เห็นจากการรับรู้ไม่สำคัญเท่ากับความคิดถึงสิ่งที่เป็นไปได้ สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ เพียเจต์สรุปว่า เด็กในวัยนี้เป็นผู้ที่คิดเหนือไปกว่าสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน พอใจในการคิดพิจารณาสิ่งที่เป็นนามธรรม สนใจที่จะสร้างทุกสิ่งทุกอย่าง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีพัฒนาการเชาวน์ปัญญาของเพียเจต์ มีความเห็นว่าพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาในขั้นที่ 3 Concrete operations อายุ 7-11 ปี เป็นขั้นที่เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) เด็กในวัยนี้จะสามารถเริ่มเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น หรือเข้าใจว่าผู้อื่นคิดอย่างไร ซึ่งเป็นพื้นฐานของการร่วมรู้สึกนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และขั้นที่ 4 Formal operations อายุ 12 ปี ถึงวัยผู้ใหญ่ ในขั้นนี้เด็กในวัยนี้จะเริ่มมีความคิดเป็นผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถคิดหาเหตุผลนอกจากข้อมูลที่มีอยู่ได้ และมีความสนใจในการคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรม คุณธรรม และจริยธรรม

3. แนวคิดการร่วมรู้สึกของเดวิส

Davis (2004 อ้างถึงใน ดุลยา จิตตะยโสธร, 2555, น. 17-18) ได้อธิบายการร่วมรู้สึกว่าเป็นกลุ่มของโครงสร้างที่ทำให้เกิดการตอบสนองของบุคคลหนึ่งต่อสภาพแวดล้อมของบุคคลอื่น ซึ่งการตอบสนองดังกล่าวมีทั้งแบบส่งผลต่ออารมณ์ และแบบไม่ส่งผลต่ออารมณ์โดยเดวิส ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของโครงสร้าง กระบวนการ และผลของการร่วมรู้สึก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. **ขั้นเริ่ม (Antecedents)** เป็นขั้นที่กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 บุคคล ได้แก่ ความแตกต่างเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การมีความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติของผู้อื่น หรือมีแนวโน้มในการเห็นอกเห็นใจของผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก การมีความพร้อมทางด้านร่างกาย บุคลิกภาพ รวมไปถึงการเรียนรู้ในอดีต เช่น การได้รับการปลูกฝังจากบิดามารดา ปู่ย่าตายาย ให้รู้จักเห็นใจให้ช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น

1.2 สถานการณ์ ได้แก่ ความรุนแรงของสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นอารมณ์ของผู้สังเกต ความเหมือนหรือความคล้ายคลึงระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต เช่น สถานการณ์ภัยธรรมชาติร้ายแรงมีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก เหตุการณ์เช่นนี้ย่อมกระตุ้นอารมณ์ ความรู้สึกของผู้สังเกตได้มากกว่าเหตุการณ์ที่เป็นภัยธรรมชาติที่ไม่รุนแรง และหากผู้สังเกตเคยประสบเหตุการณ์ลักษณะเดียวกันกับผู้ถูกสังเกตก็จะทำให้ผู้สังเกตนั้น จะทำให้ผู้สังเกตมีความรู้สึกร่วมกับผู้ถูกสังเกตเพิ่มมากขึ้น

2. **กระบวนการ (Process)** ได้แก่ ลักษณะเฉพาะของกลไกที่มีผลต่อการร่วมรู้สึก โดยแบ่งเป็น กระบวนการที่เกิดจากอารมณ์ (Affective) และกระบวนการที่เกิดจากความต้องการทางปัญญา (Cognitive) ซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

2.1 กระบวนการที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญา (Noncognitive processes) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์เท่านั้น เช่น การร้องไห้ในเด็กแรกเกิด ที่เห็นเด็กคนอื่นร้องก็ร้องให้ตาม

2.2 กระบวนการทางปัญญาแบบง่าย (Simple cognitive processes) เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญา และการตอบสนองทางอารมณ์ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้มาก่อน เช่น การเรียนรู้ที่เกิดจากการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก หรือเกิดจากการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงทางตรง เป็นต้น

2.3 กระบวนการทางปัญญาขั้นสูง (Advanced cognitive processes) เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญาขั้นสูงในการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยภาษา รวมไปถึงการตีความ เป็นต้น

3. ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล (Intraprosomal outcomes) ได้แก่ ผลทางปัญญา ผลทางอารมณ์ ผลทางแรงจูงใจ ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการผ่านขั้นเริ่มต้น และผ่านขั้นกระบวนการมาแล้ว ประกอบด้วย

3.1 ผลทางปัญญา เช่น มีความแม่นยำในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือแม่นยำในการตัดสินสภาวะอารมณ์ของผู้อื่น เป็นต้น

3.2 ผลทางอารมณ์ เช่น การเกิดอารมณ์เดียวกันระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต หรือการเกิดอารมณ์ต่อต้านระหว่างกัน เช่น ความกังวล เป็นต้น

3.3 ผลทางแรงจูงใจ เช่น การเห็นคุณค่าของผู้อื่น และการให้อภัย เป็นต้น

4. ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิดพฤติกรรมทางสังคม อาทิเช่น พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หรือพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น

นอกจากนี้ Davis (1980) ได้เสนอองค์ประกอบของการร่วมรู้สึก ว่าการร่วมรู้สึก (Empathy) หมายถึง ปฏิบัติการของบุคคลหนึ่งต่อประสบการณ์ที่สังเกตได้ของอีกคน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. **ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking)** หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้

2. **ด้านการจินตนาการ (Fantasy)** หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเองให้เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการเล่นต่างๆ

3. **ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern)** หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อเจอกับเหตุการณ์เลวร้าย

4. **ด้านความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress)** หมายถึง ความไม่สบายใจ ความรู้สึกกังวลใจ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด

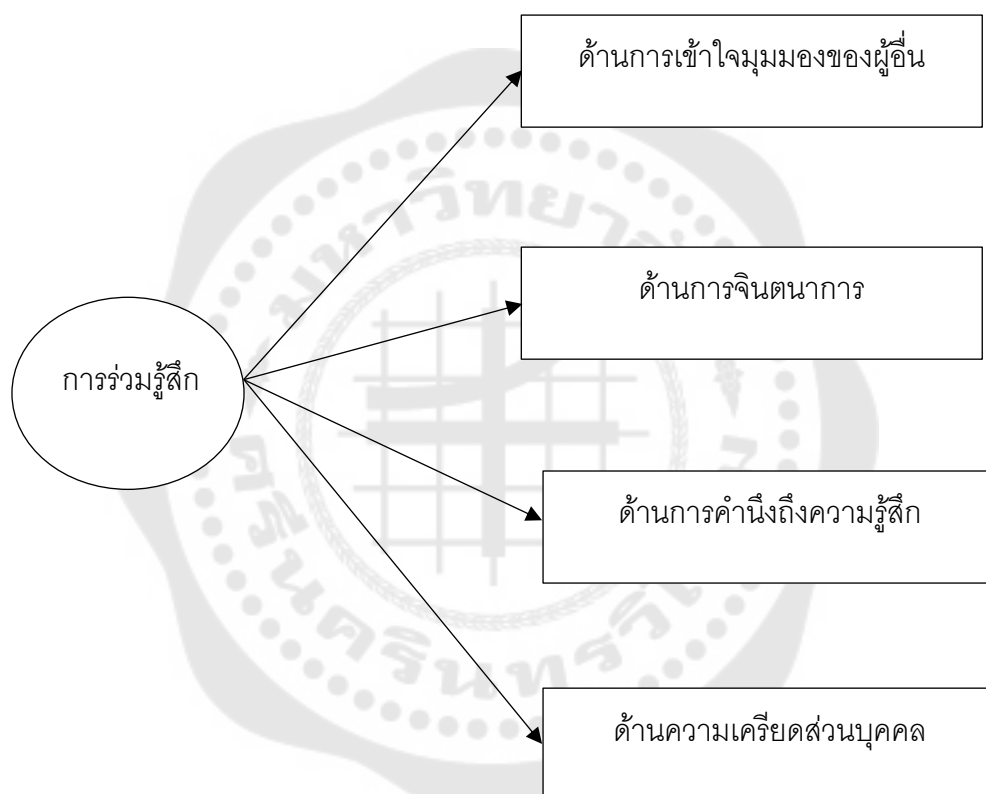
ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษา การร่วมรู้สึกตามแนวคิดของ Davis (1980) ว่าประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1. **ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking)** หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้

2. **ด้านการจินตนาการ (Fantasy)** หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเองให้เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการเล่นต่างๆ

3. **ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern)** หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อเจอกับเหตุการณ์เลวร้าย

4. **ด้านความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress)** หมายถึง ความไม่สบายใจ ความรู้สึกกังวลใจ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ตัวชี้วัดของการร่วมรู้สึก

การวัดการร่วมรู้สึก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดการร่วมรู้สึก พบว่า มีการใช้แบบสอบถามที่ได้พัฒนามาจากดัชนีการตอบสนองระหว่างบุคคล หรือ Interpersonal reactivity index (IRI) ของเดวิส (Davis) ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยของดุลยา จิตตะยโสธร (2555, น. 19) ได้ศึกษาอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการสนับสนุนจากสถานศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมโดยมีการร่วมรู้สึกเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยใช้แบบสอบถามตามแนวคิดของเดวิส (1983) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการคำนึงถึง

การร่วมรู้สึก และองค์ประกอบด้านความสามารถในการเข้าใจทรศนะของผู้อื่น และงานวิจัยของ สุวภัทร หอมเกษร (2555, น. 43-45) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัว การร่วมรู้สึก การมองโลกในแง่ดีกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในวัยรุ่นตอนต้น ได้ใช้แบบสอบถามที่ได้พัฒนามาจากดัชนีการตอบสนองระหว่างบุคคล หรือ Interpersonal reactivity index (IRI) ของ เดวิส (1980) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการคำนึงถึงการร่วมรู้สึก องค์ประกอบด้านการจินตนาการ องค์ประกอบด้านความเครียดส่วนบุคคล และ องค์ประกอบด้านความสามารถในการเข้าใจทรศนะของผู้อื่น มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Likert scale) มี 5 ระดับ คือ ตรงมากที่สุด ค่อนข้างตรง ตรงและไม่ตรงพอๆกัน ค่อนข้างตรง และไม่ตรงเลย จำนวน 24 ข้อ

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการร่วมรู้สึก โดยนำแบบสอบถามดัชนีการตอบสนองระหว่างบุคคล หรือ Interpersonal reactivity index (IRI) ของ Davis (1980) มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับนิยามปฏิบัติการและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการร่วมรู้สึก

สุกานดา นิ่มทองคำ (2535) ได้ศึกษาตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการร่วมรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

วันดี ละออทิพย์ (2540) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า นักศึกษาที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง และนักศึกษามีความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า นักศึกษาที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย

ดุลยา จิตตะยโสธร (2555) ได้ศึกษาการร่วมรู้สึกมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยโปรแกรมลิซเรล พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของการร่วมรู้สึก ทุกตัวมีค่าเป็นบวก และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งด้านความสามารถในการเข้าใจทัศนนะผู้อื่น (PT) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน

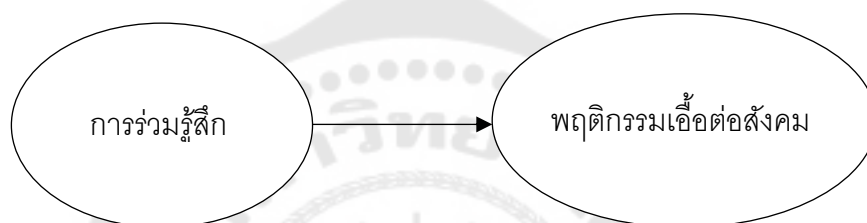
เท่ากับ 0.683 และด้านการคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น (EC) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.839 ส่วนอิทธิพลจากการร่วมรู้สึก ไปยังพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ผลรวมอิทธิพลมีขนาดเท่ากับ 0.015 ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรงทั้งหมด

สุวภัทร หอมเกษร (2555) ได้ศึกษาความสัมพันธ์การร่วมรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ($r=.407$, $P=.001$) โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบนำตัวแปรเข้าสมการพร้อมกัน (Enter) กลุ่มตัวอย่างคือวัยรุ่นตอนต้น เพศชายและเพศหญิง อายุระหว่าง 13-15 ปี ศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

Raboteg-Sarić (1997) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการร่วมรู้สึกและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในวัยรุ่น อายุ 14 ปี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 311 คน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงชั้น (Hierarchical regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า การร่วมรู้สึกและเหตุผลเชิงจริยธรรมมีปฏิสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยตัวทำนายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมดีขึ้น มีการร่วมรู้สึกเพิ่มขึ้น และระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม มีความแตกต่างทางเพศต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยการวิเคราะห์พบว่าเพศหญิงจะมีการร่วมรู้สึกมากกว่าเพศชาย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการร่วมรู้สึก พบว่าการร่วมรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ซึ่งแสดงถึงว่า ถ้าบุคคลมีการร่วมรู้สึกสูงขึ้น จะทำให้มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงขึ้นด้วย (วันดี ละออทิพย์, 2540; สุกานดา นิมทองคำ, 2535; สุวภัทร หอมเกษร, 2555) และงานวิจัยดูลยา จิตตะยโสธร (2555) ได้ศึกษาการร่วมรู้สึกมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการเซอร์วิญญาของเพียเจต์ มีความเห็นว่าพัฒนาทางสติปัญญาในขั้นที่ 3 Concrete operations อายุ 7-11 ปี เป็นขั้นที่เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) เด็กในวัยนี้จะสามารถเริ่มเข้าใจความคิดของผู้อื่น หรือเข้าใจว่าผู้อื่นคิดอย่างไร ซึ่งเป็นพื้นฐานของการร่วมรู้สึกนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดการร่วมรู้สึกของ Davis (2004 อ้างถึงใน ดูลยา จิตตะยโสธร, 2555, น. 17-18) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของโครงสร้าง กระบวนการ และผลของการร่วมรู้สึก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วย บุคคล ได้แก่ ความแตกต่างของแต่ละบุคคล เช่น การมีความสามารถในการเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น และสถานการณ์ ได้แก่ ความรุนแรงของสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นอารมณ์ของผู้สังเกต

ความเหมือนหรือความคล้ายคลึงระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต 2) กระบวนการ (Process) ได้แก่ ลักษณะเฉพาะที่มีผลต่อการร่วมรู้สึก โดยแบ่งออกเป็น กระบวนการที่เกิดจากอารมณ์ (Affective) และกระบวนการที่เกิดจากปัญญา (Cognitive) 3) ผลที่เกิดขึ้นภายในของตัวบุคคล (Intrapersonal outcomes) ได้แก่ ผลทางปัญญา ผลทางอารมณ์ 4) ผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิดพฤติกรรมทางสังคม เช่น พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เป็นต้น ทำให้ผู้วิจัยคาดว่า การร่วมรู้สึกน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ความสัมพันธ์ของการร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

3.2 แรงจูงใจภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

หากเราสามารถบอกสาเหตุของพฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้ ก็คงจะทำให้การดำเนินชีวิตของเราง่ายขึ้น เพราะการเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมจะช่วยให้คนเรามีความเข้าใจซึ่งกันและกันเพราะสาเหตุของพฤติกรรม เป็นสิ่งที่สังเกตไม่ได้ และบางครั้งผู้แสดงพฤติกรรมเองก็อาจจะบอกไม่ได้ว่าทำไมตนเองจึงแสดง พฤติกรรมเช่นนั้น นักจิตวิทยาได้พยายามอธิบายสาเหตุของพฤติกรรม จึงพยายามสร้างทฤษฎีขึ้น โดยใช้ความคิดรวบยอดสมมติฐานที่เรียกว่า แรงจูงใจ แต่เนื่องจากเราไม่สามารถสังเกตแรงจูงใจได้โดยตรง จึงต้องอาศัยพฤติกรรมที่สังเกตได้ เป็นสิ่งที่อ้างอิงแต่บางครั้งอาจจะบอกสาเหตุของพฤติกรรมผิดด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมอย่างเดียวกัน อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุต่างกัน เช่น พฤติกรรมการขโมยเงิน ของเด็ก อาจจะเนื่องมาจากเด็กอยากได้เงินไปซื้อของใช้หรือขนม หรืออาจจะขโมยเพราะอยากมีเงินซื้อของเล่นให้เพื่อนเพราะอยากให้เพื่อนรัก

2. แรงจูงใจอย่างเดียวกัน อาจจะเป็นสาเหตุที่ก่อพฤติกรรมที่ต่างกัน เช่น ผู้เรียนที่ต้องการความสนใจและความรักจากครู ผู้เรียนคนหนึ่งอาจจะมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพื่อทำ

คะแนนให้ดี แต่ผู้เรียนอีกคนหนึ่งอาจจะแสดงพฤติกรรมรังแกเพื่อนในห้องเรียนเพื่อเรียกร้องความสนใจจากครู

3. พฤติกรรมอย่างเดียวกัน อาจจะมีสาเหตุมาจากแรงจูงใจหลายอย่าง เช่น ผู้เรียนที่ตั้งใจอ่านหนังสือเตรียมสอบบรรจุให้ได้ อาจจะมีสาเหตุหลายประการ เป็นต้นว่า เพื่อต้องการที่จะทำให้พ่อแม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง หรือเพื่อต้องการที่จะมีอาชีพที่มีรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวในอนาคต เป็นต้น

ความหมายของแรงจูงใจภายใน

คำว่า แรงจูงใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Motive คำนี้มีรากศัพท์มาจากคำว่า Movere ในภาษาลาตินซึ่งหมายถึง เคลื่อนไหว (To Move) (Hodgetts, 1933 อ้างถึงใน ประสาท อิศรปรีดา, 2552) แรงจูงใจ หมายถึง องค์ประกอบที่กระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย อย่างไรก็ตาม คำว่าแรงจูงใจไม่ได้ หมายถึง เฉพาะการเคลื่อนไหวทางกายที่ปรากฏให้เห็นเท่านั้น แต่จะรวมถึงการเคลื่อนไหวทางจิตด้วย การที่เราเห็นเด็กกำลังเขียนหนังสือ หรือกำลังบันทึกเนื้อหาสาระที่เรียนลงในสมุดนั้น เขาไม่เพียงแต่จะแสดงออกให้ผู้อื่นเห็นเท่านั้น แต่ในใจเขาอาจกำลังคิดและจดจำในสิ่งที่เขากำลังบันทึกนั้นด้วย พฤติกรรมการคิดและจดจำของเด็กนั้น เราถือว่าเป็นการเคลื่อนไหวภายใน ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งที่บ่งบอกว่าเขามีแรงจูงใจ

แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจภายใน

นักจิตวิทยาได้แบ่งแรงจูงใจของบุคคลออกเป็น 2 ประเภท คือแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) แรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล องค์ประกอบดังกล่าวอาจเป็นสิ่งชวนใจ รางวัล หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่กระทำโดยตรง เช่น เอกทำความสะอาดห้องด้วยความตั้งใจเพราะพี่สาวสัญญากับเขาว่าถ้าทำแล้วจะพาไปรับประทานไอศกรีม หรือในขณะที่อยู่ในห้องเรียน นุ่นตั้งใจเรียนมากเป็นพิเศษ เพราะครูบอกว่าถ้าตั้งใจเรียนจะได้รับสิทธิพิเศษให้ลงไปเล่นได้เร็วกว่าปกติ จากตัวอย่างนี้จะเห็นว่า การได้รับประทานไอศกรีมก็ดี หรือได้ไปเล่นก็ดี เป็นองค์ประกอบภายนอกซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วไม่มีความสัมพันธ์กับการตั้งใจเรียนเลย

แรงจูงใจภายใน จะตรงข้ามกับแรงจูงใจภายนอก แรงจูงใจชนิดนี้เกิดขึ้นจากองค์ประกอบภายในตัวบุคคล เช่น ทำเพราะสนใจหรือสนุกกับงานนั้น ความสำเร็จของกิจกรรมที่เป็นรางวัลด้วยตัวของมันเอง จึงไม่ต้องมีสิ่งล่อหรือรอให้ผู้อื่นบังคับเหมือนแรงจูงใจภายนอก เช่น แมนกำลังหาข้อมูลเพื่อเขียนรายงานเรื่อง ชีวิตเด็กชาวนา เขาได้การศึกษาชีวิตของเด็กเหล่านั้นจากเอกสารที่พอลหาและยังได้ส่งจดหมายส่วนตัวไปยังหัวหน้าชั้นในโรงเรียนของเขา เพื่อให้เด็กเหล่านั้นให้รายละเอียดเกี่ยวกับการดำรงชีวิต แมนมีความสุขและสนุกสนานกับข้อมูลที่ได้รับ

จุดหมายหลักของเขาไม่ได้อยู่ที่เกรด A แต่เขาปรารถนาที่จะรู้และเข้าใจเรื่องราวการดำรงชีพของชาวเขาที่เขากำลังศึกษาอย่างแท้จริง

แรงจูงใจภายในสามารถใช้อธิบายพฤติกรรมบางอย่างที่บุคคลนำกิจกรรมหรืองานต่างๆ ทั้งๆ ที่บุคคลนั้นไม่ได้รับรางวัลหรือแรงเสริมใดๆ แรงจูงใจภายในให้ความสำคัญถึงคุณสมบัติของงานหรือกิจกรรมของงาน โดยที่คุณลักษณะของงานเองเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดความอยากรู้อยากเห็นสนใจ อยากรู้ เรียนรู้ รับผิดชอบ ฯลฯ ลักษณะของงานหรือกิจกรรมเป็นเรื่องแปลกใหม่ น่าท้าทาย น่าสนใจ สิ่งเหล่านี้จะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ (Gagne & Deci, 2005) ดังนั้น แรงจูงใจภายในเป็นความต้องการของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการเสาะแสวงหาของตนเอง โดยมีปัจจัยที่อยู่ภายในงาน (เช่น งานที่น่าสนใจ ทำทาย และแปลกใหม่) เป็นแรงผลักดัน ไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอกหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แรงจูงใจภายใน หมายถึง แรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นจากภายในตัวของบุคคลเพื่อทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ เช่น ความอยากรู้อยากเห็น เป็นเรื่องที่น่าสนใจ แปลกใหม่ท้าทาย สิ่งเหล่านี้จะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรม โดยไม่ต้องอาศัยรางวัลจากภายนอกหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจภายใน

ทฤษฎีแรงจูงใจที่สำคัญซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้มี 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีมนุษยนิยม ทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

นักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมมีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมเกิดขึ้นจากสิ่งเร้าและทิศทางของพฤติกรรมจะถูกกำหนดโดยการเสริมแรงและการลงโทษ หลักการเหล่านี้ได้อธิบายเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้เช่นกัน เช่น การเสริมแรงปฐมภูมิ (Primary Reinforcement) จะเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับความต้องการทางสรีระ (ความหิว ความกระหาย เพศ) หรือตัวเสริมแรงทุติยภูมิ จะเกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นควบคู่กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ จนมีคุณสมบัติคล้ายกับตัวเสริมแรงปฐมภูมินั้น

ถ้าเด็กได้รับตัวเสริมแรงหลังจากที่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เด็กจะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ ลักษณะนี้จึงเป็นการสร้างนิสัย หรือการทำบางอย่างของบุคคล เช่น เด็กที่เรียนวิชาภาษาไทยแล้วได้รับรางวัลเป็นคำชม หรือได้รับความสนใจ ความรักจากครู ถ้าได้รับสิ่งที่พึงพอใจนี้บ่อยๆ เขาก็จะมีเจตคติที่ดีหรือชอบเรียนวิชาภาษาไทย เป็นต้น

ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม จะเน้นการให้การเสริมแรงภายนอก (แรงจูงใจภายนอก) เช่น คะแนน ดาว หรือรางวัลอื่นๆ ซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มทฤษฎีพุทธิปัญญานิยมที่เน้นการให้รางวัลตนเอง (แรงจูงใจภายใน)

ทฤษฎีมนุษยนิยม

นักทฤษฎีมนุษยนิยมที่มีชื่อเสียงมาก ได้แก่ มาสโลว์ (Abraham Maslow) และโรเจอร์ (Carl Rogers) นักจิตวิทยากลุ่มนี้เกิดขึ้นจากความคิดที่ว่า จิตวิทยาพฤติกรรมนิยม และจิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ของฟรอยด์ (Sigmund Freud) อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ชัดเจนเพียงพอ

จิตวิทยามนุษยนิยมจะอธิบายเรื่องแรงจูงใจของมนุษย์ โดยเน้นย้ำที่อิสรภาพของบุคคลในการที่จะเลือกกระทำ กำหนดแนวทางพฤติกรรมของตนเอง ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพแห่งตน จิตวิทยากลุ่มนี้จะเน้นความสำคัญของแรงจูงใจภายใน เช่น ความต้องการนับถือตนเอง (Self-Esteem) และความต้องการตระหนักในตนเพื่อพัฒนาศักยภาพแห่งตน (Self-Actualization) เป็นศูนย์กลางของการแสดงพฤติกรรมทั้งหลาย

ทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม

นักทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เกิดจากการตอบสนองต่อเหตุการณ์ภายนอก หรือจากภาวะไม่สมดุลทางกาย เช่น ความกระหายน้ำหรือความหิวอาหาร เหมือนกลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยมกล่าวไว้เท่านั้น แต่พฤติกรรมทั้งหลายเกิดจากการแปลความหมายจากความรู้สึกนึกคิด (นักจิตวิทยาปัญญานิยมใช้คำว่า การรับรู้) เช่น การกระวนกระวาย ทำงานต่อไม่ได้ เพราะถึงเวลาจะไปรับประทานอาหาร ลักษณะเช่นนี้อธิบายได้ว่าพฤติกรรมการกระวนกระวาย ไม่ได้เกิดจากการขาดอาหาร แต่เกิดจากการแปลความหมายว่าเที่ยงแล้วถึงเวลาที่ต้องรับประทานอาหาร เป็นต้น นักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่าพฤติกรรมจะถูกกำหนดโดยความคิด (ความเชื่อ ค่านิยม การตั้งเป้าหมาย ความคาดหวัง) ไม่ได้เกิดจากตัวเสริมแรง หรือการได้รับรางวัล หรือประสบการณ์ที่ถูกลงโทษในอดีต

นักจิตวิทยาปัญญานิยมบางท่าน Assume เอาว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานที่จะเข้าใจสิ่งรอบตัว มีความคิดที่จะกำหนดทิศทางของตนเอง และกระทำเพื่อเอาชนะสิ่งแวดล้อมความคิดนี้คล้ายๆกับเพียเจต์อธิบายถึงภาวะสมดุล (Equilibration) ด้วยการซึมซับ (Assimilate) หรือปรับขยาย (Accommodate) สิ่งที่พบเห็นให้เข้ากับโครงสร้างที่มีอยู่แล้ว ฉะนั้นทุกคนจึงมีลักษณะกระดัดกระเชิง อยากรู้ อยากเห็นและไม่หยุดนิ่งเพื่อพัฒนาโครงสร้างความรู้และแก้ปัญหาต่างๆ อยู่ตลอดเวลา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเป็นกลุ่มที่ผสมผสานระหว่างแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมและกลุ่มปัญญานิยม คือ ให้ความสนใจทั้งผลกระทำและความคิดความเชื่อของบุคคล ทฤษฎีนี้จะอธิบายแรงจูงใจในรูปผลคูณของการคาดหวังกับคุณค่าของเป้าหมายที่ต้องการ (Expectancy Value Theories) หรือกล่าวสั้นให้ง่ายได้ว่า ทฤษฎีนี้จะอยู่ในรูป ถ้าหากฉันพยายามให้มากขึ้น ฉันจะประสบความสำเร็จหรือไม่ และ ถ้าหากฉันประสบความสำเร็จ ผลที่ได้รับจะมีคุณค่าสำหรับฉันหรือไม่ เนื่องจากแรงจูงใจจะอยู่ในรูปแบบผลคูณ ฉะนั้นถ้าหากตัวประกอบตัวใดเป็นศูนย์ แรงจูงใจก็จะมีค่าเป็นศูนย์หรือไม่มีแรงจูงใจ ทฤษฎีแรงจูงใจทั้ง 4 ทฤษฎีสรุปไว้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจของทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม มนุษยนิยม พุทธิปัญญานิยม และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

เรื่องที่เปรียบเทียบ	ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	ทฤษฎีมนุษยนิยม	ทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม
แหล่งของแรงจูงใจ	การเสริมแรงภายนอก	การเสริมแรงภายใน	การเสริมแรงภายใน	การเสริมแรงภายนอก และการเสริมแรงภายใน
สิ่งที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจ	ตัวเสริมแรง ปฐมภูมิ ตัวเสริมแรง ทุติยภูมิ และการลงโทษ	ความต้องการ นับถือตนเอง (Self-Esteem) และการพัฒนา ตนเองให้มี สมรรถภาพสูงสุด (Self-Fulfillment)	ความเชื่อ และ ความอับสาเหตุ ในความสำเร็จ และความ ล้มเหลวและ การคาดหวัง	การคาดหวังที่จะ บรรลุเป้าหมาย คุณค่าของ เป้าหมาย และ อัตสมรรถนะ
ทฤษฎีที่สำคัญ	สกินเนอร์	มาสโลว์	ไวน์เนอร์	แบนดูรา

ทฤษฎีแรงจูงใจภายใน ซึ่งพยายามอธิบายถึงปัจจัยภายในตัวบุคคลที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมและส่งเสริมให้บุคคลมีแรงผลักดันพฤติกรรมเพิ่มขึ้น สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระตุ้นเร้า (Optimal stimulation) พฤติกรรมของบุคคลจะมีประสิทธิผลมากที่สุดเมื่อสิ่งเร้ามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจภายในที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 การกระตุ้นเร้าที่เหมาะสม (Optimal arousal) มีแนวคิดว่า แรงจูงใจภายในเป็นผลมาจากการกระตุ้นที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวของบุคคล ถ้าการกระตุ้นมีระดับต่ำบุคคลจะถูกจูงใจให้เพิ่มระดับการกระตุ้น ถ้าการกระตุ้นอยู่ในระดับสูงเกินไปเมื่อเทียบกับความต้องการ บุคคลจะพยายามลดแรงกระตุ้นนั้นลงให้อยู่ในสภาวะที่เหมาะสม ดังนั้น แรงจูงใจภายในจะตอบสนองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดในสถานการณ์ที่มีระดับการกระตุ้นปานกลางและเป็นระดับที่บุคคลนั้นปรารถนา

1.2 การกระตุ้นเร้าที่ไม่ตรงกับความต้องการ (Optimal incongruity) มีแนวคิดว่าแรงจูงใจภายในเกิดจากโครงสร้างทางจิต ถูกกระตุ้นหรือถูกดึงดูดโดยสิ่งเร้าที่ไม่สอดคล้องกับความคิด การรับรู้ ค่านิยม หรือพฤติกรรมของบุคคล จึงก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความวิตกกังวล และภาวะทางจิตที่เป็นปัญหาในอนาคต ฉะนั้นบุคคลจึงพยายามลดแรงกระตุ้นที่ไม่ตรงกับความต้องการนี้ลง และทำให้แรงกระตุ้นมีทิศทางที่ตนเองต้องการ การบุคคลทำเช่นนี้เพราะต้องการหลีกเลี่ยงความวิตกกังวลและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตนเอง

2. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการและอารมณ์ความรู้สึก (Needs and affects) อธิบายว่าบุคคลต้องการอิสระ ต้องการมีความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพกับสิ่งแวดล้อม และต้องการมีความรู้สึกสนใจ มีความสุข รู้สึกสนุกสนาน ในขณะที่ทำกิจกรรมต่างๆ ความต้องการและความรู้สึกที่สำคัญมี 3 ประการ คือ

2.1 ความต้องการมีความสามารถ (Need of competence) เป็นความรู้สึกภายในของบุคคล โดยบุคคลต้องการรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ จึงแสดงออกด้วยการทำสิ่งที่ท้าทาย ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ และใช้ความพยายามที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง

2.2 ความสนใจ ความตื่นเต้น และการสิ้นไหล (Interest Excitement and Flow) คือ ความรู้สึกของบุคคลที่เป็นสุขและเพลิดเพลินขณะทำกิจกรรมต่างๆ ความรู้สึกเหล่านี้จึงเป็นอารมณ์ที่กำกับแรงจูงใจภายใน และเป็นแรงผลักดันพฤติกรรม

2.3 ความต้องการกำหนดด้วยตนเอง (The need of self-determination) คือ ความต้องการกำหนดได้ด้วยตนเอง เป็นความรู้สึกของบุคคลที่ต้องการมีอิสระในการกำหนดสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (Autonomy) ซึ่งความต้องการนี้เกิดจากแรงกระตุ้นหรือแรงผลักดันทางจิตภายในตัวบุคคลที่แสดงออกเป็นความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวของตัวเอง ตั้งแต่เริ่มต้นและปฏิบัติต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ การที่บุคคลถูกจูงใจภายในตามแนวคิดของการกำหนดด้วยตนเอง บุคคลจะรู้สึกเป็นอิสระจากแรงกดดัน ไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของการควบคุม

ทฤษฎีการลิขิตด้วยตนเอง (Self-determination Theory)

Ryan และ Deci (2017, p. 95-98) ได้เสนอทฤษฎีการลิขิตด้วยตนเอง ว่าเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงแรงจูงใจภายในและบุคลิกภาพของมนุษย์ที่สร้างขึ้น ทฤษฎีนี้ถูกสร้างเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาทางจิตวิทยาสมัยใหม่ จากผลการศึกษาวิจัยในเชิงประจักษ์และกระบวนการที่คนที่มีมองมนุษย์ในเชิงอินทรีย์ (Organismic) คือมองว่าธรรมชาติของมนุษย์มีความกระตือรือร้นและริเริ่มลงมือกระทำ (Active) ทฤษฎีการตัดสินใจด้วยตนเองได้ศึกษาแนวโน้มภายในของมนุษย์ว่ามีความต้องการพื้นฐานทางจิตใจ และมีสถานการณ์ที่ช่วยส่งเสริมสิ่งเหล่านี้ โดยระบุว่ามนุษย์มีความต้องการพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ คือ

1. **การมีอิสระ (Autonomy)** หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ปฏิบัติจากสิ่งที่เลือกด้วยตนเอง และปฏิบัติเองจากประสบการณ์ของพฤติกรรมที่ได้วางไว้ด้วยตนเอง เป็นขั้นตอน จากภายในที่สะท้อนถึงการสนับสนุนความสอดคล้อง และสิ่งที่เกี่ยวข้องของการกระทำ รวมไปถึง ความต้องการไปสู่การปฏิบัติด้วยตนเองอย่างมีอิสระ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่เชื่อมโยงไปถึงสภาพแวดล้อม ทางสังคม ซึ่งมีความหลากหลายจากการเริ่มต้นโดยการควบคุม บังคับ ไปสู่การสนับสนุนการกำกับตนเองอย่างมีอิสระ

2. **การมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม (Relatedness)** หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกถึง ความใกล้ชิด หรือมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ได้รับความห่วงใย และรู้สึกมีคุณค่าจากคนอื่น ในการปฏิบัติหรือการกระทำ รับรู้ความอบอุ่น รู้สึกถึงการมีส่วนร่วม และได้รับกำลังใจ

3. **การเป็นคนมีความสามารถ (Competence)** หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่า ตนเองมีความสามารถต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งแวดล้อมที่ทำทนาย และมีโอกาส ได้แสดงถึงความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ไม่เฉพาะด้านทักษะเท่านั้น ยังรวมถึงสิ่งที่ เกิดขึ้นที่ผ่านมามาภายใต้สิ่งที่ตนเองสนใจ แต่ว่าอยู่ภายใต้บริบทของสิ่งแวดล้อมทาง

สังคม การให้ ความหมายของสิ่งที่ปฏิบัติหรือการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกให้รับรู้ถึง ความสามารถนั้นสามารถ ส่งเสริมหรือเพิ่มแรงจูงใจได้

ความต้องการเหล่านี้จำเป็นต่อการส่งเสริมของแรงจูงใจภายใน ซึ่งเป็น ตัวกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่มีทิศทาง มีพลัง พฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน คือ การ ได้รู้สึกถึงการใช้ความสามารถของตน การมีอิสระที่กำหนดได้ด้วยตนเอง และการมีปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมภายนอก

ออร์พินทร์ ชูชม และคนอื่น ๆ (2542) ได้เสนอไว้ว่า แรงจูงใจภายใน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ความต้องการมีความสามารถ เป็นความต้องการที่จะเรียนรู้ พัฒนา ทักษะและความสามารถ
- 2) ความเป็นตัวของตัวเอง เป็นความต้องการที่จะริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วย ตนเอง
- 3) ความมุ่งมั่น เป็นความยึดมั่นทุ่มเทให้กับงานโดยไม่หวังผลตอบแทน ภายนอก
- 4) ความสนใจ-เพลิดเพลิน เป็นความสุข พอใจ และเพลิดเพลินในการ ทำงาน
- 5) ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย เป็นความต้องการทำงานที่แปลกใหม่ และ ท้าทายความสามารถ

อารมณ์ยังเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องผสมผสานกับแรงจูงใจภายใน โดยความสนใจ มีบทบาทโดยตรงที่สำคัญต่อพฤติกรรมที่ถูกรู้จูงใจภายใน ในขณะที่โดยธรรมชาติบุคคลดำเนิน กิจกรรมที่สนใจ ความสนใจจะเป็นองค์ประกอบอันใหญ่อันหนึ่งของสิ่งท้าทายที่เหมาะสม อารมณ์ เพลิดเพลินและตื่นเต้นมาพร้อมกับประสบการณ์การมีความสามารถและอิสระเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งเป็นรางวัลภายในตนเอง แรงจูงใจภายในจึงเป็นแรงจูงใจที่ไม่ต้องการแรงเสริมภายนอก แรงจูงใจภายในจะให้ความสนใจในสิ่งจูงใจภายในงาน (task Intrinsic Incentives) เช่น ความท้าทาย ความรับผิดชอบและความแปลกใหม่ที่จะทำให้คนมีพฤติกรรมที่ถูกรู้จูงใจภายใน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) หมายถึง ความต้องการ ของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้นจากการเสาะแสวงหาของตนเอง โดยลักษณะที่ซ่อน รั้นอยู่ภายใน เช่น งานที่น่าสนใจ แปลกใหม่ และท้าทายเป็นแรงผลักดันภายใน ไม่ต้องอาศัย รางวัลภายนอก หรือกฎเกณฑ์เป็นข้อบังคับ แรงจูงใจภายในประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

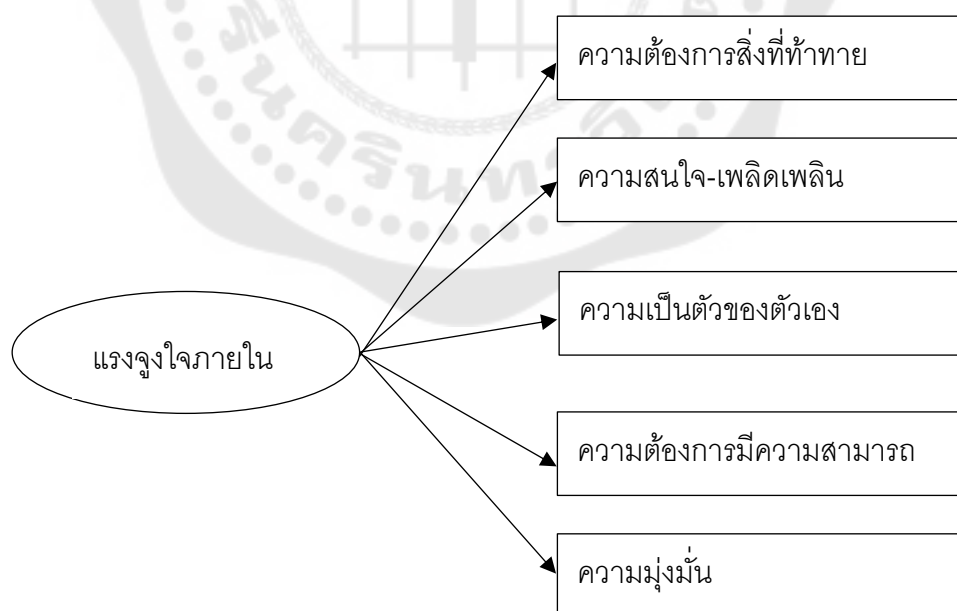
1. **ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย** หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความชอบหรือต้องการทำงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม และงานนั้นมีความยากง่ายพอเหมาะกับความสามารถ

2. **ความสนใจ-ผลิตเฟลิน** หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความกระตือรือร้น ตลอดจนมีความสุข พอใจและผลิตเฟลินในการทำงานหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ

3. **ความเป็นตัวของตัวเอง** หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความชอบความมีอิสระในการคิดและการกระทำ และชอบริเริ่มทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง

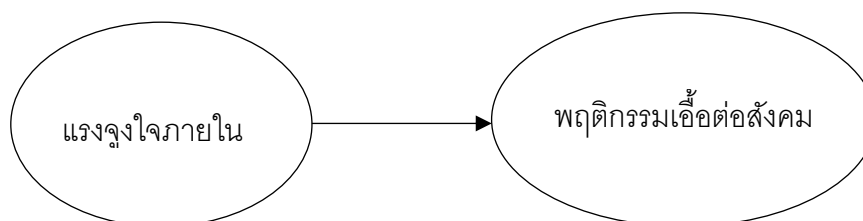
4. **ความต้องการมีความสามารถ** หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความต้องการมีประสิทธิผลในการจัดการกับสภาพแวดล้อม ต้องการที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง

5. **ความมุ่งมั่น** หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุผลด้วยความสามารถของตนเอง มีความยึดมั่นทุ่มเทให้กับงานโดยไม่หวังผลตอบแทนภายนอก ซึ่งความสำเร็จจากงานเป็นแรงบันดาลใจภายในมากกว่ารางวัลหรือเกียรติยศภายนอก ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ตัวชี้วัดของแรงจูงใจภายใน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าแรงจูงใจภายใน คือแรงกระตุ้นที่เกิดจากภายในตัวของบุคคล โดยทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ เช่น ความอยากรู้อยากเห็น เป็นเรื่องที่น่าสนใจ แปลกใหม่ท้าทาย สิ่งเหล่านี้จะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรม โดยที่ไม่ต้องอาศัยรางวัลจากภายนอกหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับ โดยทฤษฎีการลิขิตด้วยตนเอง iva เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงแรงจูงใจภายใน มองมนุษย์ในเชิงอินทรีย์ (Organismic) กล่าวคือ มองว่าธรรมชาติของมนุษย์เป็นผู้ลงมือกระทำ (Active) มีความริเริ่มและกระตือรือร้น ทฤษฎีการลิขิตด้วยตนเอง ได้ศึกษาว่าภายในของมนุษย์มีความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจ และมีสถานการณ์ที่ช่วยส่งเสริมสิ่งเหล่านี้ โดยระบุว่ามนุษย์มีความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจ 3 ประการ ได้แก่ 1) การมีอิสระ (Autonomy) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าตนเองได้ลงมือปฏิบัติจากสิ่งที่เลือกด้วยตนเอง และปฏิบัติเองจากประสบการณ์ของพฤติกรรมที่ได้วางไว้ด้วยตนเอง เป็นขั้นตอน จากภายในที่สะท้อนถึงการสนับสนุนความสอดคล้อง และสิ่งที่เกี่ยวข้องของการกระทำ รวมไปถึง ความต้องการไปสู่การปฏิบัติด้วยตนเองอย่างมีอิสระ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่เชื่อมโยงไปถึงสภาพแวดล้อม ทางสังคม ซึ่งมีความหลากหลายจากการเริ่มต้นโดยการควบคุม บังคับ ไปสู่การสนับสนุนการกำกับตนเองอย่างมีอิสระ 2) การมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม (Relatedness) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกถึง ความใกล้ชิด หรือมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ได้รับความห่วงใย และรู้สึกมีคุณค่าจากคนอื่น ในการปฏิบัติหรือการกระทำ รับรู้ความอบอุ่น รู้สึกถึงการมีส่วนร่วม และได้รับกำลังใจ 3) การเป็นคนมีความสามารถ (Competence) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่า ตนเองมีความสามารถต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งแวดล้อมที่ท้าทาย และมีโอกาส ได้แสดงถึงความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ไม่เฉพาะด้านทักษะเท่านั้น ยังรวมถึงสิ่งที่ เกิดขึ้นที่ผ่านมามีได้สิ่งที่ตนเองสนใจ แต่ว่า อยู่ภายใต้บริบทของสิ่งแวดล้อมทางสังคม การให้ ความหมายของสิ่งที่ปฏิบัติหรือการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกให้รับรู้ถึงความสามารถนั้นสามารถ ส่งเสริมหรือเพิ่มแรงจูงใจได้ ความต้องการเหล่านี้จำเป็นต่อการที่จะส่งเสริมแรงจูงใจภายใน ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่มีพลัง และมีทิศทาง พฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน คือ ความมีอิสระที่กำหนดได้ด้วยตนเอง การรับรู้ถึงการได้ใช้ความสามารถของตนเอง และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้วิจัย คาดว่าแรงจูงใจภายในน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจภายในต่อพฤติกรรมเมื่อต่อสังคม

การวัดแรงจูงใจภายใน

การวัดแรงจูงใจภายในวัดได้ทั้งจากการสังเกตพฤติกรรมหรือการใช้แบบสอบถาม ซึ่งสามารถวัดได้ ดังนี้

1. การที่จะอ้างว่าบุคคลมีแรงจูงใจภายในในการทำกิจกรรมต่างๆได้ เมื่อบุคคลนั้น ทำกิจกรรมโดยปราศจากรางวัลหรือปราศจากการควบคุม การวัดแรงจูงใจภายใน ควรทำในช่วงเวลาที่เป็นอิสระ จากการทดลองหรือการควบคุมจากภายนอก

2. แรงจูงใจภายในอาจดูได้ที่คุณภาพของผลการทำงาน เช่น เป็นผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) มีความยืดหยุ่นทางความคิด (Flexibility) หรือเป็นผลงานที่เกิดขึ้นโดยไม่มีอะไรมากระตุ้น (Spontaneity) เพราะลักษณะเหล่านี้จะบ่งชี้ว่ามีแรงจูงใจภายใน

3. การใช้แบบสอบถามในการวัดแรงจูงใจภายใน โดยสอบถามถึงความรู้สึกสนใจ ความสนุก ความรู้สึกว่าเป็นคนมีความสามารถ และความมีอิสระกำหนดได้ด้วยตนเอง การวัดแรงจูงใจภายในต้องกระทำเมื่อบุคคลนั้นปราศจากการควบคุม เช่น การได้รับรางวัลภายนอก การสร้างแบบวัดแรงจูงใจภายในควรสร้างข้อคำถามที่วัดพฤติกรรมซึ่งแสดงว่ามีแรงจูงใจภายใน หรืออีกกรณีหนึ่งคือ อาจวัดว่าได้รับความกดดัน (Pressure) ความตึงเครียด (Tension) และความวิตกกังวล (Anxiety) ซึ่งจะทำให้มีแรงจูงใจภายในลดลง

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดแรงจูงใจภายใน โดยนำแบบสอบถามแรงจูงใจภายในของ ออร์พินทร์ ชูชม และคนอื่น ๆ (2542) ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1. ความต้องการสิ่งที่ทำหาย 2. ความสนใจ-เพลิดเพลิน 3. ความเป็นตัวของตัวเอง 4. ความต้องการมีความสามารถ และ 5. ความมุ่งมั่น มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับนิยามปฏิบัติการและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

3.3 ความกรุณาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ความหมายของความกรุณา

ประทีป จินฉัตร (2557, น. 156) ได้ให้ความหมายของความกรุณา หมายถึง ความสงสาร ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่น สัตว์อื่น ให้หลุดพ้นจากความทุกข์ บุคคลที่มีความกรุณา อยู่ในตัว จิตก็จะหวั่นไหวไปเพราะความทุกข์ของบุคคลอื่น การช่วยเหลือบุคคลอื่นก็จะแสดงออก ได้ทั้งกาย ที่คอยช่วยเหลือเขา และทางวาจาแนะนำพร่ำเตือน หรือชี้แจงให้เกิดความรู้สึกที่เหมาะสม ที่ควร

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความกรุณา หมายถึง ความสงสาร ความปรารถนา ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ความยากลำบาก ตามกำลังความสามารถ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความกรุณา หมายถึง ความสงสาร ความปรารถนา ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ความยากลำบาก ตามกำลังความสามารถ ประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด คือ ความกรุณา

ความกรุณา หมายถึง ความสงสาร ความปรารถนา ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ความยากลำบาก ตามกำลังความสามารถ ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ตัวชี้วัดของความกรุณา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความกรุณา

ความกรุณาเป็นพื้นฐานของอริยบุคคล ด้วยความกรุณาตัวเอง พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์สาวกทั้งหลาย จึงเสียสละส่วนตน สั่งสอนชาวโลกได้อย่างไม่เกรงกลัวต่ออุปสรรคใดๆ คำสอนเรื่องความกรุณา เป็นคำสอนที่เกี่ยวกับหัวข้อธรรมสำคัญอย่างหนึ่งในพุทธศาสนาเถรวาท เพราะถ้าหากไม่มีการสอน เรื่องความกรุณาแล้ว มนุษย์โลกก็จะเบียดเบียนกันและกัน คำสอนเรื่องความกรุณา จึงถือได้ว่า เป็นหลักคำสอนซึ่งเป็นบ่อเกิดของคุณธรรมอื่นๆอีก ถ้าหากว่าบุคคลมีหลักธรรมข้อนี้แล้ว ก็จะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีความตระหนักในการที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

คัมภีร์สมถกรรมฐานที่ปณี (ประทีป จินฺงี, 2557, น. 152) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญในด้านต่างๆของความกรุณา ดังต่อไปนี้

1. ความกรุณาที่มีความเป็นไปแห่งกาย วาจา ใจ ในอันที่จะบำบัดความทุกข์ของผู้อื่นให้ปราศจากไป

2. มีการอดกลั้นนิ่งตายอยู่ไม่ได้ต่อความทุกข์ของผู้อื่นและอยากช่วยเป็นกิจ

3. มีการไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นอาการปรากฏแก่ผู้ที่ทำการพิจารณาความกรุณา

4. การพิจารณาเห็นบุคคลที่ตกอยู่ในความทุกข์ไร้ที่พึ่ง เป็นเหตุไถ่

5. ความสงบลงแห่งโทสจิตตูปบาทในอันที่จะทำการเบียดเบียนสัตว์ เป็นความสมบูรณ์แห่งความกรุณา

6. มีการเกิดขึ้นแห่งความเศร้าโศก เป็นความเสียหายแห่งความกรุณา

7. ความสปีใจที่เนื่องด้วยกามคุณอารมณ์ เป็นศัตรูอันไถ่

8. ความเบียดเบียนสัตว์เป็นศัตรูไถ่

การนิยามคุณลักษณะสำคัญของความกรุณา 8 ประการ คุณลักษณะสำคัญที่มีผลต่อมนุษย์และสังคมที่สำคัญ คือ สภาวะอันที่บำบัดความทุกข์ของผู้อื่นให้ปราศจากไป เป็นลักษณะกล่าวโดยรูปธรรมแล้ว หมายถึง การถือว่าทุกคนต้องอาศัยความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

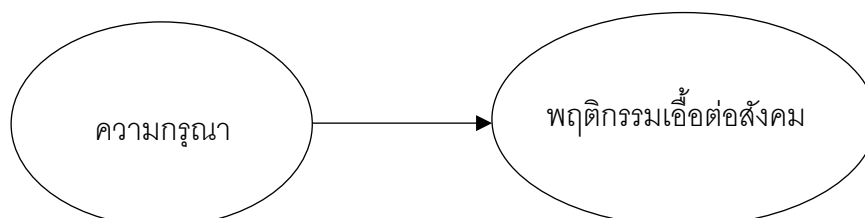
ธรรมมานุกรม ประมวลจากพระนิพนธ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ได้อธิบายความหมายของความกรุณาไว้ว่า ความกรุณา ความห่วงใย ในเมื่อเขาตกทุกข์ได้ยาก คิดที่จะช่วยให้พ้นจากความทุกข์ ความกรุณาเป็นเครื่องป้องกันและกำจัดวิหเสา การเบียดเบียนผู้อื่น ความกรุณาเป็นหลักธรรมที่ทำให้บุคคลเป็นผู้ประเสริฐล่งสามัญชนขึ้นไป

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้นิพนธ์เกี่ยวกับความกรุณา ไว้ว่าการอยู่ร่วมกันด้วยความกรุณาสงสารคอยช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากนั้น คือ ความทนไม่ได้ต่อความทุกข์ความเดือดร้อนของผู้อื่น ต้องการช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ ช่วยเหลือพ้นจากความทุกข์ เรียกว่าความกรุณา เป็นการนำความชุ่มเย็นเป็นสุขมาให้ เพราะความกรุณานั้น ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นภสยในจิตใจของทุกๆคน เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความชุ่มเย็นเป็นสุขมาให้ทั้งแก่ผู้กรุณาและผู้รับความกรุณา ความไม่เบียดเบียน ก็คือ ความกรุณา การที่คนเราอยู่ร่วมกันโดยไม่เบียดเบียนกัน ให้สิทธิความเป็นธรรมแก่คนหรือสังคมที่เราอยู่ร่วมกัน ก็ถือว่าเป็นความกรุณา กรณีนี้ไม่ใช่แต่จะกับคนเท่านั้น แม้สัตว์โลกที่รวมเกิดแก่เจ็บตายกับเรา เราก็ควรนึกว่าชีวิตเรา เรารักชีวิตเราเช่นใด สัตว์ทั้งหลายก็รักชีวิตเขาเช่นนั้น

ไม่เบียดเบียนแก่กันและกัน การอยู่ร่วมกันก็จะมีความสุขความเจริญ มาให้แก่เราและผู้ที่มีความ
 กรุณาของเรา ความกรุณาเป็นอารมณ์ระดับใจอย่างหนึ่งที่ทำให้คนมีความสุข มีความร่มเย็น ยิ่ง
 กว่าเครื่องประดับภายนอก

พระอภิธรรมได้อธิบายเกี่ยวกับความกรุณาไว้ว่า กรุณาอัปมัชฌาว่าเหมือน
 บุคคลเห็นบุคคลหนึ่งผู้ตกทุกข์ได้ยากแล้ว คำว่าได้ยากได้แก่บุคคลผู้ดำรงอยู่ในความมืดด้วย
 อำนาจแห่งคติวิบัติ ตระกูลวิบัติและโมคขวิบัติ เป็นต้น ชื่อว่า ผู้ตกทุกข์ บุคคลผู้ดำรงอยู่ในความเป็น
 ผู้มืดในภพเบื้องหน้า เพราะตนประกอบกายทุจริตเป็นต้น ชื่อว่าได้ยาก ภิกษุแผ่ความกรุณาไปยัง
 สัตว์ทั้งปวง เหมือนบุคคลเห็นบุคคลหนึ่งผู้ตกทุกข์ได้ยากแล้ว พึงสงสาร ฉะนั้น จิตมีความกรุณาไป
 ยังทิศหนึ่งอยู่ ทิศที่สองก็อย่างนั้น ทิศที่สามก็อย่างนั้น ทิศที่สี่ก็อย่างนั้น ทิศเบื้องสูง ทิศเบื้องต่ำ
 ทิศเบื้องขวาก็เช่นเดียวกัน แผ่จิตมีความกรุณาอันไพบูรณ์ กว้างขวาง หาประมาณมิได้ ไม่มีเวร ไม่
 มีพยาบาท ไปยังสัตว์โลกทั้งหลาย เพราะเป็นผู้มีจิตเสมอในสัตว์ทุกหมู่เหล่า ความกรุณามี
 ความเป็นไปแห่งอาการช่วยบำบัดทุกข์เป็นลักษณะ มีการทนไม่ได้ต่อความทุกข์ของผู้อื่นเป็นรส มี
 ความไม่เบียดเบียนเป็นปัจจุบันฐาน มีการเห็นสัตว์ผู้ถูกทุกข์ครอบงำแล้วเป็นผู้ไม่มีที่พึงเป็น
 ปทัชฐานความกรุณานี้มีการสงบจากการเบียดเบียนในสมบัติมีการเกิดขึ้นแห่งความโศกเป็นวิบัติ
 ซึ่งกล่าวได้ว่า อัปมัชฌาเจตสิก เป็นเจตสิกฝ่ายดีใช้ในการเจริญพรหมวิหารโดยกล่าวถึง กรุณา
 เจตสิก คือ มีความสงสาร อยากช่วยเหลือสัตว์ที่กำลังได้รับทุกข์อยู่ หรือที่ได้รับทุกข์ในภพหน้า
 (ประทีป จินฺงี, 2557, น. 152-156)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความกรุณาเป็นสิ่งที่อยู่ภายในเป็นตัวกระตุ้นให้
 เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่ผู้วิจัยนิยามขึ้น จึงได้นำหลักธรรมเรื่องความกรุณา มาศึกษาเพื่อเป็น
 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ทำให้ผู้วิจัยคาดว่าความกรุณาน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ
 ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดัง
 ภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 ความสัมพันธ์ของความกรุณาต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

การวัดความกรุณา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความกรุณา ยังไม่พบการสร้างเครื่องมือวัดความกรุณา

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดความกรุณา โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของ ประทีป จินฉ่ำ (2557, น. 150-151) ความกรุณา หมายถึง ความสงสาร ความปรารถนา ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ความยากลำบาก ตามกำลังความสามารถ มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

3.4 สัมมาทิฐิที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ความหมายของสัมมาทิฐิ

สัมมาทิฐิ เป็นองค์ประกอบข้อแรกของมรรคมีองค์ 8 ซึ่งเป็นองค์ ดันทางแห่งมรรค โดยที่องค์มรรค ความหมายตามตัวอักษร และจะเห็นว่า สัมมา แปลว่า ชอบหรือถูก และทิฐิ แปลว่า ความเห็น

ปถมพร ตะละภัก (2554, น. 17) ได้ให้ความหมายของสัมมาทิฐิ หมายถึง ความเห็นถูก ความเห็นโดยชอบคือ โดยไม่วิปริต ความเข้าใจถูกต้อง ความศรัทธาถูกต้อง ความเห็นที่ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม เช่น เห็นว่าทำดีได้ความดีทำชั่วได้ความชั่ว ความแม่นยำ ความพอเหมาะ ความจริง ในทางถูกต้อง ควรจะเป็น ดีที่สุด สมบูรณ์ที่สุด ปัญญาอันเห็นชอบ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2556, น. 4) ได้ให้ความหมายของสัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริง ความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือยอมรับรู้การกระทำและผลการกระทำของตน แนวความคิดที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมัน หรือตามที่มันเป็น ไม่เอนเอียง ไปตามความชอบความชังของตน หรือตามที่อยากให้มีมันเป็นอย่างไม่ให้มันเป็น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริง ความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือยอมรับรู้การกระทำและผลการกระทำของตน แนวความคิดที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมัน หรือตามที่มันเป็น ไม่เอนเอียง ไปตามความชอบความชังของตน หรือตามที่อยากให้มีมันเป็นอย่างไม่ให้มันเป็น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริงตามธรรมชาติ ความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือยอมรับรู้การกระทำและผลการกระทำของตน

แนวความคิดที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ความเข้าใจ สิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมัน หรือตามที่มันเป็น ไม่เอนเอียง ไปตามความชอบความชังของตน หรือตามที่อยากให้มีมันเป็นอยากไม่ให้มีมันเป็น ประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด คือ สัมมาทิฐิ

สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริงตามธรรมชาติ ความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือยอมรับรู้การกระทำและผลการกระทำของตน แนวความคิดที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมัน หรือตามที่มันเป็น ไม่เอนเอียง ไปตามความชอบความชังของตน หรือตามที่อยากให้มีมันเป็นอยากไม่ให้มีมันเป็น ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 ตัวชี้วัดของสัมมาทิฐิ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมมาทิฐิ

ประเภทของสัมมาทิฐิ

ประเภทของสัมมาทิฐิเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) โลกียสัมมาทิฐิ และ 2) โลกุตตรสัมมาทิฐิ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) โลกียสัมมาทิฐิ

โลกียสัมมาทิฐิ หมายถึง ความเห็นชอบระดับโลกีย์ ที่เนื่องอยู่ในกระแสโลก โดยยังเป็นไปตามกรรมสนองกรรมอันตั้งงามในสังคัม และสอดคล้องกับหลักศีลธรรม ซึ่งเป็นธรรมที่จำเป็นต้องมีในระดับพื้นฐาน เป็นการจูงใจให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำให้ตนและสังคมอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สัมมาทิฐิ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้แสดงทัศนะของโลกียสัมมาทิฐิ ว่า มีการยึดหยุ่นที่สูงมาก ทำให้จริยธรรมระดับโลกียะ ไม่หยุดนิ่ง สามารถเข้ากับทุกสภาพแวดล้อมทางสังคมและกาลสมัย

2) โลกุตตรสัมมาทิฐิ

โลกุตตรสัมมาทิฐิ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้องตามอย่างที่มันเป็น หรือความรู้ความเข้าใจโลกและชีวิตถูกต้องตามความเป็นจริงตามสภาวะของธรรมชาติ ซึ่งเป็นความรู้ในระดับที่เหนือกระแสโลก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สัมมาทิฐิ

อันเป็นอริยะ หรือสัมมาทิฏฐิที่ไม่มีอาสวะความรู้ความเข้าใจในสังขารธรรมที่แน่นอนตายตัวอยู่เหนือกาลเวลาและสถานที่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า ไม่ขึ้นต่ออิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นเรื่องของกฎธรรมชาติโดยแท้ ซึ่งมีสภาวะและธรรมดาเหมือนกันทุกถิ่นฐาน ทุกกาลสมัยโดยนัยนี้ สัมมาทิฏฐิระดับนี้จึงมีลักษณะเป็นกุตตระ

ความสำคัญของสัมมาทิฏฐิ

สัมมาทิฏฐิมีความสำคัญที่ต้องมีความเข้าใจอย่างถูกต้องเป็นประการแรกในเรื่องโลกและชีวิต เมื่อมีความเห็นที่ถูกต้องแล้ว การดำเนินชีวิตก็จะเป็นไปอย่างถูกต้อง ความคิด คำพูด และการกระทำ ก็จะปรากฏออกมาในทางที่ดีงาม การเข้าใจในวิชาการทางโลกยังไม่จัดว่าเป็นสัมมาทิฏฐิ ต่อเมื่อใดมีความเข้าใจในเรื่องโลก เรื่องชีวิตอย่างถูกต้องเมื่อนั้นจึงจะเป็นสัมมาทิฏฐิ ในพระไตรปิฎก ปรากฏว่ามี การแสดง ความสำคัญของสัมมาทิฏฐิไว้หลายข้อ ซึ่ง ปถมพร ตะละภัก (2554, น. 23-29) นำมาแสดงไว้ 5 ข้อ ดังนี้

1. **สัมมาทิฏฐิเป็นแกนนำ** พระพุทธองค์ทรงเปรียบเทียบให้เห็นการแสดงผลของสัมมาทิฏฐิ ว่าเป็นเป็นแกนนำ ที่ทำในการเกิด และรู้จักทิฏฐิอื่นๆ ดังพุทธพจน์ที่ว่า

บรรดาองค์มรรคเหล่านั้น สัมมาทิฏฐิเป็นตัวนำ สัมมาทิฏฐิเป็นตัวนำอย่างไร (ด้วยสัมมาทิฏฐิ) จึงรู้จักมิจฉาทิฏฐิ ว่าเป็นมิจฉาทิฏฐิ รู้จักสัมมาทิฏฐิ ว่าเป็นสัมมาทิฏฐิ

2. **สัมมาทิฏฐิเป็นหัวหน้า** พระพุทธองค์ทรงเปรียบเทียบให้เห็นการแสดงผลของสัมมาทิฏฐิ ว่าเป็นเป็นหัวหน้าของมรรคองค์อื่นๆ ดังพุทธพจน์ที่ว่า

สัมมาทิฏฐิเป็นหัวหน้าอย่างไร เมื่อมีสัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะจึงพอเหมาะได้ เมื่อมีสัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจาจึงพอเหมาะได้ เมื่อมีสัมมาวาจา สัมมากัมมันตะจึงพอเหมาะได้ เมื่อมีสัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะจึงพอเหมาะได้ เมื่อมีสัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะจึงพอเหมาะได้ เมื่อมีสัมมาวายามะ สัมมาสติจึงพอเหมาะได้ เมื่อมีสัมมาสติ สัมมาสมาธิจึงพอเหมาะได้ เมื่อมีสัมมาสมาธิ สัมมาญาณจึงพอเหมาะได้ เมื่อมีสัมมาญาณะ สัมมาวิมุตติจึงพอเหมาะได้ โดยนัยดังนี้แล พระเสขะผู้ประกอบด้วยองค์ 8 จึงกลายเป็นพระอรหันต์ผู้ประกอบด้วยองค์

3. **สัมมาทิฏฐิเป็นนายสารถิ** ดังพระพุทธองค์ทรงเปรียบเทียบชีวิตของมนุษย์ เหมือนกับรถที่กำลังแล่นไป ขึ้นส่วนต่างๆ ที่นำมาประกอบเข้าเป็นตัวรถก็เป็นเพียงสิ่งที่ช่วยทำให้เป็นรถที่สมบูรณ์เท่านั้น แต่รถคันนั้นจะไม่มีประโยชน์หากจอดทิ้งไว้เฉยๆ หรือจะวิ่งไปสู่จุดหมายปลายทางเองไม่ได้ ถ้าไม่มีคนขับที่ชาญฉลาดสัมมาทิฏฐิจึงเป็นเหมือนนายสารถิผู้รู้จักเส้นทางเป็นอย่างดี ดังพุทธพจน์ที่ว่า

ทางนั้นชื่อว่าทางตรง ทิศนั้นชื่อว่าไม่มีภัย รถชื่อว่าไม่มีเสียงดัง ประกอบด้วยล้อ คือธรรมมีหิริเป็นฝา มีสติเป็นเกวาระกัน ธรรมรถนั้นเราบอกให้มีสัมมาทิฏฐินำหน้า เป็นนายสารถี

4. สัมมาทิฏฐิเป็นบุพนิมิตหรือสื่อสัญญาณแห่งการรู้แจ้งอริยสัจ พระพุทธองค์ทรงเปรียบเทียบให้เห็นการแสดงบทบาทของสัมมาทิฏฐิว่าเป็นบุพนิมิต หมายถึงเครื่องหมายที่บอกให้รู้ล่วงหน้าหรือเป็นการบอกเหตุการณ์ล่วงหน้าว่ากำลังจะมีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นตามมา โดยรุ่งอรุณยามเช้าก่อนที่พระอาทิตย์จะขึ้นจะมีแสงเงินแสงทองเหลืองเรืองรองปรากฏขึ้นมาก่อนเป็นสัญญาณหรือบุพนิมิตบอกให้รู้ล่วงหน้าว่าอีกไม่นานพระอาทิตย์จะปรากฏตัวขึ้นมาทำให้โลกนี้สว่างไสวเช่นเดียวกันกับการมีสัมมาทิฏฐิเป็นตัวนำในกระบวนการพัฒนาชีวิตก็เป็นนิมิตหมายบอกให้รู้ล่วงหน้าว่าเมื่อความมืดมนคืออวิชชาถูกกำจัดออกไปด้วยแสงสว่างแห่งปัญญาแล้วจะทำให้ได้ตรัสรู้อริยสัจ 4 ในไม่ช้า ดังพุทธพจน์ที่ว่า

ภิกษุทั้งหลายเมื่อดวงอาทิตย์กำลังจะอุทัยย่อมมีแสงอรุณขึ้นมาก่อนเป็นบุพนิมิตฉันใด สัมมาทิฏฐิก็ฉันนั้นเหมือนกันเป็นตัวนำเป็นบุพนิมิตเพื่อการตรัสรู้อริยสัจ 4 ประการ

5. สัมมาทิฏฐิ เป็นเหตุปัจจัยให้กุศลธรรมอื่น ๆ ได้เกิดขึ้น สัมมาทิฏฐิยังเป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็นถึงกุศลธรรมความดีที่กำลังจะเกิดขึ้นในกายภาคนำอีกด้วย คือเมื่อบุคคลมีสัมมาทิฏฐิเกิดขึ้นในใจแล้ว ย่อมเป็นทางให้บุญกุศลทั้งหลายได้เกิดแก่ขึ้นแก่บุคคลนั้น ดังพุทธพจน์ที่ว่า

ภิกษุทั้งหลายเราไม่เห็นธรรมอื่นแม้สักอย่างหนึ่งที่เป็นเหตุให้กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นก็เกิดขึ้นหรือที่เกิดขึ้นแล้วก็เข้าไปเพื่อความเจริญไพบูลย์ยิ่งขึ้นเหมือนสัมมาทิฏฐินี้เลย

การวัดสัมมาทิฏฐิ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดสัมมาทิฏฐิ พบว่า อิศระ บุญญะฤทธิ์ (2555) ได้สร้างแบบวัดสัมมาทิฏฐิ มีลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert-Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบตอบข้อความที่สะท้อนถึงความเชื่อ และความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อการใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่น โดยให้เลือกคำตอบข้อใดข้อหนึ่ง จาก 6 ระดับของคำตอบ โดย ให้พิจารณาว่า ณ ปัจจุบันนี้ข้อความดังกล่าวตรงกับผู้ตอบมากน้อยเพียงใด จากไม่เห็นด้วยมากที่สุด ไปจนถึงเห็นด้วยมากที่สุด การคิดคะแนนตอบไม่เห็นด้วยมากที่สุดคิด 1 คะแนนไปจนถึงเห็นด้วยมากที่สุดคิด 6 คะแนน มีจำนวน 13 ข้อ

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดสัมมาทิฏฐิ โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2556, น. 4) มา

เป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม โดยสัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริง ความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือยอมรับรู้การกระทำและผลการกระทำของตน แนวความคิดที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมัน หรือตามที่มันเป็น ไม่เอนเอียง ไปตามความชอบความชังของตน หรือตามที่อยากให้มันเป็นอยากไม่ให้มันเป็น ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

งานวิจัยสัมมาทิฐิ

รศสุคนธ์ ยมกนิษฐ (2553) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาพบว่า พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญกับการมองชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ว่าทุกข์หรือปัญหาของชีวิตเกิดจากกิเลส ตัณหาซึ่งเป็นผลมาจากผัสสะ การดับตัณหาสามารถดับได้ด้วยสติ และสติจะเกิดขึ้นได้ โดยกระบวนการอบรมฝึกฝนตนเอง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศีล สมภาณี และปัญญา โดยจะมีปัจจัยเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวศรัทธา และมีกัลยาณมิตร ช่วยแนะแนวในการคิด พิจารณา วิเคราะห์ และนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ จากนั้นบุคคลจึงนำตนเองเข้าไปสู่กระบวนการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำและคิดพิจารณาวิเคราะห์สิ่งต่างๆ อย่างเป็นอิสระด้วยโยนิโสมนสิการ เมื่อบุคคลมีโยนิโสมนสิการสัมมาทิฐิจะเกิดตามมา โดยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแสดงออกทางกาย วาจา รวมถึงการสำรวจจิตใจไม่ให้เกิดเลศครอบงำ เป็นการเริ่มต้นความสัมพันธ์ทางสังคมหรือการเรียนรู้ภายนอกของตัวบุคคลเข้าไปหาภายในของตัวบุคคล

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าสัมมาทิฐิ มีความสำคัญ เปรียบประดุจเป็นแกนนำ เป็นนายสารถี เป็นหัวหน้า เป็นบุพนิมิตแห่งการรู้แจ้ง เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้กุศลธรรมอื่นๆ ได้เกิดขึ้น เพราะความคิดเห็นเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่อาจจะนำสังคมและชีวิตของมนุษย์ไปสู่ความเจริญ ความดี หรือไปสู่ความเสื่อมได้ สัมมาทิฐิ จึงเป็นจุดเริ่มต้น หรือเป็นพื้นฐาน ให้คนมีการพัฒนาฝึกฝนตนเองต่อไป ทำให้ผู้วิจัยคาดว่าสัมมาทิฐิน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และน่าจะเป็นเป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediator) โดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556, น. 4-6) ได้เสนอกระบวนการศึกษาภายในตัวของบุคคล โดยเริ่มต้นและดำเนินไปได้ จะต้องอาศัยการติดต่อกว้างขวางกับอิทธิพลจากภายนอก และสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยก่อตัว หรือเป็นแรงผลักดันถ้าบุคคลได้รับการถ่ายทอด แนะนำหรือชักจูง เรียนรู้จากแหล่งความรู้ ความคิดที่ถูกต้อง หรือรู้จักมอง รู้จักเลือก รู้จัก

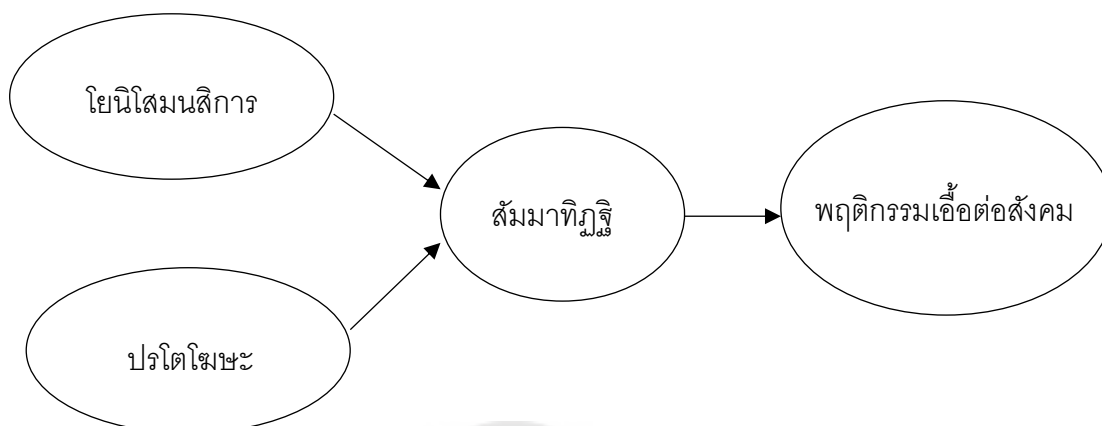
เกี่ยวข้อง พิจารณาชีวิตและโลกในทางที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิด สัมมาทิฐิ นำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง

โดยสรุป แหล่งที่มาของการศึกษา เรียกว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ มี 2 อย่าง คือ

1. ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจโดยแยบคาย หมายถึง ความรู้จักคิด การคิดถูกวิธี หรือคิดเป็น

2. ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่น ได้แก่ อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือการได้รับการถ่ายทอด เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน หนังสือ สื่อมวลชน และวัฒนธรรม ซึ่งให้ข่าวสารที่ถูกต้อง สั่งสอนอบรม แนะนำชักจูงไปในทางที่ดีงาม

ตัวแท้ของการศึกษา คือการพัฒนาตนเองโดยมีการพัฒนาปัญญา เป็นแกนกลาง โดยเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปภายในตัวของบุคคล แกนนำของกระบวนการของการศึกษา ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ทักษะคติ ค่านิยมที่ดีงาม ถูกต้อง เกื้อกูลชีวิตและสังคม สอดคล้องกับหลักความเป็นจริง เรียกสั้นๆ ว่า สัมมาทิฐิ เมื่อเข้าใจ รู้เห็น มีความคิดที่ถูกต้องดีงาม ตรงตามหลักความจริงแล้ว การคิด การพูด การกระทำ และการแสดงออกต่างๆ ก็จะถูกต้องดีงาม เกื้อกูล นำไปสู่การดับทุกข์ หรือแก้ไขปัญหาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของรศสุคนธ์ ยมกนิษฐ (2553) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาพบว่า พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญกับการมองชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ว่าทุกข์หรือปัญหาของชีวิตเกิดจากกิเลส ตัณหาซึ่งเป็นผลมาจากผัสสะ การดับตัณหาสามารถดับได้ด้วยสติ และสติจะเกิดขึ้นได้ โดยกระบวนการอบรมฝึกฝนตนเอง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศีล สมาธิ และปัญญา โดยจะมีปัจจัยเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวศรัทธา และมีกัลยาณมิตร ช่วยแนะแนวในการคิด พิจารณา วิเคราะห์ และนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ จากนั้นบุคคลจึงนำตนเองเข้าไปสู่กระบวนการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำและคิดพิจารณาวิเคราะห์สิ่งต่างๆ อย่างเป็นอิสระด้วยโยนิโสมนสิการ เมื่อบุคคลมีโยนิโสมนสิการ สัมมาทิฐิจะเกิดตามมา โดยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมแสดงออกทางกาย วาจา รวมถึงการสำรวมจิตใจไม่ให้กิเลสครอบงำ เป็นการเริ่มต้นความสัมพันธ์ทางสังคมหรือการเรียนรู้ภายนอกของตัวบุคคลเข้าไปหาภายในของตัวบุคคล ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 ความสัมพันธ์ของสัมมาทิฐิต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

3.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

งามตา วนิทานนท์ (2552, น. 12) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาแสดงให้เด็กทราบว่ารักและปรารถนาดีต่อเด็กอย่างแท้จริง ทำตัวใกล้ชิด เอาใจใส่ทุกข์สุขของเด็กและเป็นที่ปรึกษาที่ดีมากกว่าการใช้วิธีบีบบังคับเด็ก

ปฏิมากร ศิริเตชะ (2549, น. 50-51) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การรับรู้ของเด็กว่าบิดามารดาปฏิบัติต่อตนโดยการแสดงความรัก เอาใจใส่ และให้ความสนิทสนม โดยได้กระทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยการแสดงความรักและปรารถนาดีต่อเด็ก เอาใจใส่และให้ความสำคัญแก่เด็ก ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาที่ดีมากกว่าการใช้วิธีบีบบังคับเด็ก ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา และมีความใกล้ชิดสนิทสนม โดยได้กระทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erikson (1968 อ้างถึงใน งามตา วนิทานนท์, 2552, น. 6-7) ได้เสนอว่า เมื่อเด็กทารกเกิดความสุข เกิดความพอใจจากการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดของบิดามารดา เมื่อเติบโตขึ้นก็จะสามารถแผ่ขยายความรู้สึกไว้วางใจรักใคร่นี้ไปยังผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่ โดยจะส่งผลให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา และสอดคล้องกับการประมวลและสังเคราะห์ผลการวิจัยการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ข้อสรุปว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สร้างเสริมให้เด็ก

และเยาวชนไทยมีลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่น่าปรารถนา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
 สนิบสนุนมาก (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 2553 อ้างถึงใน งามตา วนินทานนท์, 2552, น. 6-
 7)

งามตา วนินทานนท์ (2552, น. 7) ได้เสนอการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนิบสนุน
 ประกอบด้วยหลักการและวิธีปฏิบัติ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1) การแสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก แสดงให้เด็กทราบว่า
 ผู้ใหญ่ตั้งใจที่จะอบรมเด็กให้เป็นคนดี

2) การทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ใช้เวลาอยู่กับเด็ก เช่น ชมรายการ
 โทรทัศน์ที่มีประโยชน์ด้วยกัน ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

3) การเอาใจใส่เด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก เช่น สอบถามทุกข์สุข ถามถึงเหตุการณ์
 ประจำวันที่เกิดขึ้นกับเด็ก รู้เกี่ยวกับเพื่อนของเด็ก กิจกรรมของเด็ก

4) การเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ เช่น ให้คำแนะนำปรึกษา
 ปลอดใจ ให้กำลังใจเวลาเด็กมีปัญหา มีทุกข์ร้อน เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างมี
 เหตุผล ไม่บังคับฝืนใจ

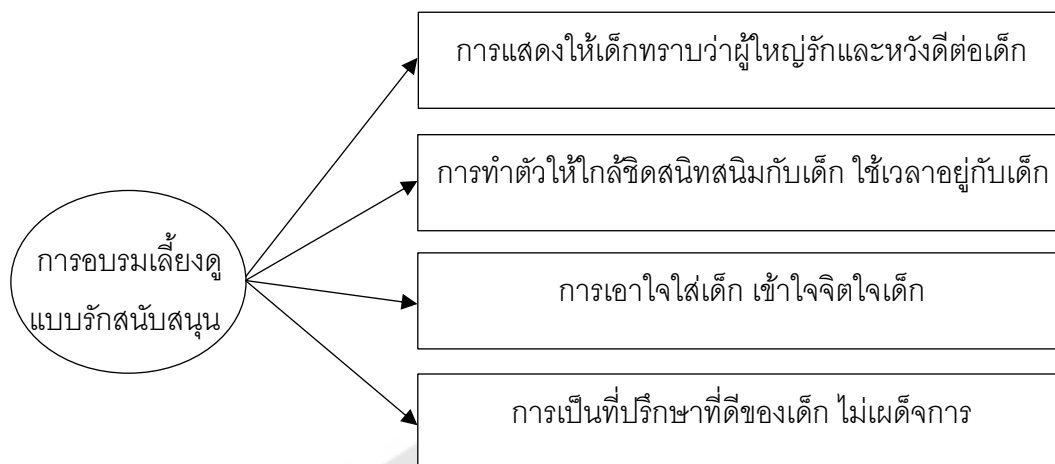
ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษา การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
 สนิบสนุนตามแนวคิดของงามตา วนินทานนท์ (2552, น. 7) ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1) การแสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก แสดงให้เด็กทราบว่า
 ผู้ใหญ่ตั้งใจที่จะอบรมเด็กให้เป็นคนดี

2) การทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ใช้เวลาอยู่กับเด็ก เช่น ชมรายการ
 โทรทัศน์ที่มีประโยชน์ด้วยกัน ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

3) การเอาใจใส่เด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก เช่น สอบถามทุกข์สุข ถามถึงเหตุการณ์
 ประจำวันที่เกิดขึ้นกับเด็ก รู้เกี่ยวกับเพื่อนของเด็ก กิจกรรมของเด็ก

4) การเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ เช่น ให้คำแนะนำปรึกษา
 ปลอดใจ ให้กำลังใจเวลาเด็กมีปัญหา มีทุกข์ร้อน เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างมี
 เหตุผล ไม่บังคับฝืนใจ ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 ตัวชี้วัดของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

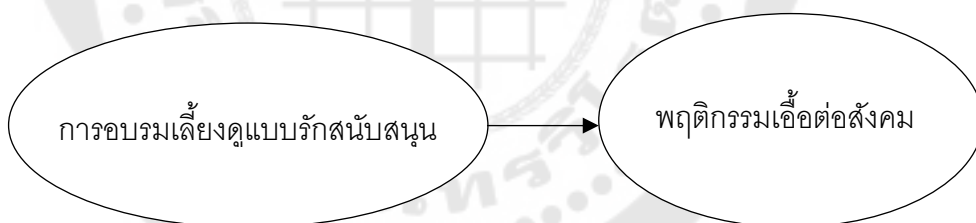
การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน พบว่างามตา วนินทานนท์ (2552) ได้สร้างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยการแสดงความรักและหวังดีต่อเด็ก ทำตัวใกล้ชิดเด็ก และเอาใจใส่เด็ก ให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ให้เวลาในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยผู้ที่ตอบได้คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนต่ำกว่า มีจำนวน 15 ข้อ

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน โดยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของงามตา วนินทานนท์ (2552) ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้ 1) การแสดงให้เห็นเด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก 2) การทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ใช้เวลาอยู่กับเด็ก 3) การเอาใจใส่เด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก 4) การเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นการที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเด็ก โดยการแสดงความรักและหวังดีต่อเด็ก ทำตัวใกล้ชิดเด็ก และเอาใจใส่แก่เด็ก ให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ให้เวลาในการกิจกรรมต่างๆร่วมกัน และในทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erikson (1968 อ้างถึงใน งามตา วนินทานนท์, 2552, น. 6-7) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า เมื่อเด็กทารกเกิดความสุข เกิดความพอใจจากการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดของบิดามารดา เมื่อเติบโตขึ้นก็จะสามารถแผ่ขยายความรู้สึกไว้วางใจรักใคร่นี้ไปยังผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่ โดยจะส่งผลให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา และสอดคล้องกับการประมวลและสังเคราะห์ผลการวิจัยการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ข้อสรุปว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตใจและพฤติกรรมที่ดีงาม คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 2553 อ้างถึงใน งามตา วนินทานนท์, 2552, น. 6-7) ทำให้ผู้วิจัยคาดว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ดังภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 ความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม

3.6 การสนับสนุนจากสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม

ความหมายและแนวคิดของการสนับสนุนจากสถานศึกษา

การสนับสนุนจากสถานศึกษา หมายถึง การแสดงออกของอาจารย์และเพื่อนนักศึกษาด้วยการให้สิ่งที่พึงพอใจแก่นักศึกษาภายหลังจากที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรม ซึ่งสิ่งที่พึงพอใจตามที่กล่าวมานี้ Rimm และ Masters (1979 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, 2539, น. 21-22) เสนอไว้ว่าตัวเสริมแรง สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. **ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ** (Material reinforcers) เป็นตัวเสริมแรงที่ประกอบด้วย อาหาร ของเสฟได้และสิ่งของต่างๆ เช่น ขนม ของเล่น น้ำหอม ฯลฯ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าตัวเสริมแรงประเภทนี้ มีประสิทธิภาพในการเพิ่มพฤติกรรมของนักศึกษามากที่สุด

2. **ตัวเสริมแรงทางสังคม** (Social reinforcers) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คำพูด ได้แก่ คำชมเชย ยกย่อง การใช้น้ำเสียงแสดงการยอมรับ เห็นด้วย ฯลฯ และการแสดงท่าทาง ได้แก่ การยิ้ม การพยักหน้ารับ การโอบกอด การแตะตัว ฯลฯ ตัวเสริมแรงทางสังคมนี้มีอยู่ในสภาพแวดล้อมใกล้ตัว และมีอยู่ในธรรมชาติอยู่แล้ว ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลา และค่อนข้างจะมีประสิทธิภาพในการปรับพฤติกรรมของนักศึกษา

3. **ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร** (Token reinforcers) เบี้ยอรรถกรจะเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณค่าก็ได้ต่อเมื่อสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้ ซึ่งตัวเสริมแรงที่นำไปแลกเปลี่ยนนั้นเรียกว่า ตัวเสริมแรงสนับสนุน (Back-up reinforcers) เบี้ยอรรถกรนั้นมักจะอยู่ในรูปของ เงิน เบี้ย แต้ม ดาว แสตมป์ คุปอง คะแนน เป็นต้น ปัจจุบันจะเห็นว่าเบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการปรับพฤติกรรมของนักศึกษา

4. **ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม** (Activity reinforcers) เป็นการนำเอากิจกรรมที่นักศึกษาชอบมาใช้เป็นตัวเสริมแรงให้นักศึกษาทำพฤติกรรมเป้าหมาย กิจกรรมที่ใช้ยกตัวอย่าง เช่น การดูโทรทัศน์ การฟังเพลง การระบายสี การเล่นเกมกีฬา หรืออาจเป็นการให้สิทธิพิเศษบางอย่างแก่นักศึกษาก็ได้

5. **ตัวเสริมแรงภายใน** (Covert reinforcers) ตัวเสริมแรงภายในนี้ครอบคลุมถึงความคิด ความรู้สึกต่างๆ เช่น ความพึงพอใจ ความสุข หรือความภาคภูมิใจ เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การสนับสนุนจากสถานศึกษาหมายถึง การแสดงออกของอาจารย์และเพื่อนนักศึกษาด้วยการให้สิ่งที่พึงพอใจแก่นักศึกษาภายหลังจากที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ซึ่งสิ่งที่พึงพอใจที่เสนอไว้ว่าเป็นตัวเสริมแรงแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ ประกอบด้วย อาหาร ขนม ฯลฯ
2. ตัวเสริมแรงทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คำพูด ได้แก่ คำชมเชย ยกย่อง ฯลฯ และการแสดงท่าทาง ได้แก่ การยิ้ม การพยักหน้ารับ ฯลฯ
3. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร เบี้ยอรรถกรจะเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณค่าก็ได้ต่อเมื่อสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้ เช่น คุปอง ฯลฯ

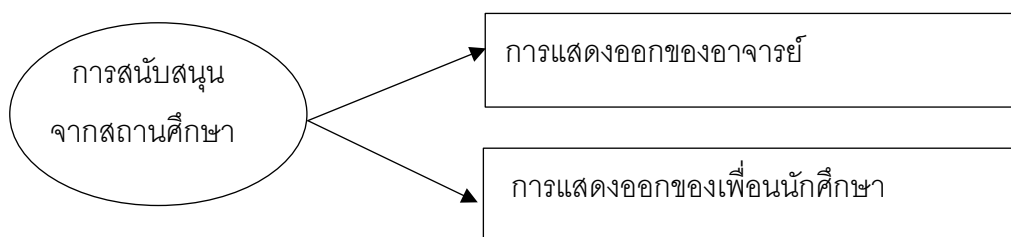
4. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม เป็นการนำเอากิจกรรมที่นักศึกษาชอบมาใช้เป็นตัวเสริมแรง เช่น การฟังเพลง การเล่นเกมกีฬา ฯลฯ

5. ตัวเสริมแรงภายใน เป็นการครอบคลุมไปถึงความคิด ความรู้สึกต่างๆ เช่น ความพึงพอใจ ความสุข หรือความภาคภูมิใจ เป็นต้น

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษา การสนับสนุนจากสถานศึกษาตามแนวคิดของ Rimm และ Masters (1979 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, 2539, น. 21-22) การสนับสนุนจากสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1. การแสดงออกของอาจารย์ด้วยการให้สิ่งที่พึงพอใจแก่นักศึกษาภายหลังจากที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรม ซึ่งสิ่งที่พึงพอใจที่เสนอไว้ว่าเป็นตัวเสริมแรง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ ประกอบด้วย อาหาร ขนม ฯลฯ 2. ตัวเสริมแรงทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คำพูด ได้แก่ คำชมเชย ยกย่อง ฯลฯ และการแสดงท่าทาง ได้แก่ การยิ้ม การพยักหน้ารับ ฯลฯ 3. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี่ยงสรรถกร เบี่ยงสรรถกรจะเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณค่าก็ต่อเมื่อสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้ เช่น คุปอง ฯลฯ 4. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม เป็นการนำเอากิจกรรมที่นักศึกษาชอบมาใช้เป็นตัวเสริมแรง เช่น การฟังเพลง การเล่นเกมกีฬา ฯลฯ

2. การแสดงออกของเพื่อนนักศึกษาด้วยการให้สิ่งที่พึงพอใจแก่นักศึกษาภายหลังจากที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรม ซึ่งสิ่งที่พึงพอใจที่เสนอไว้ว่าเป็นตัวเสริมแรง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ ประกอบด้วย อาหาร ขนม ฯลฯ 2. ตัวเสริมแรงทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คำพูด ได้แก่ คำชมเชย ยกย่อง ฯลฯ และการแสดงท่าทาง ได้แก่ การยิ้ม การพยักหน้ารับ ฯลฯ 3. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี่ยงสรรถกร เบี่ยงสรรถกรจะเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณค่าก็ต่อเมื่อสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้ เช่น คุปอง ฯลฯ 4. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม เป็นการนำเอากิจกรรมที่นักศึกษาชอบมาใช้เป็นตัวเสริมแรง เช่น การฟังเพลง การเล่นเกมกีฬา ฯลฯ ดังภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 ตัวชี้วัดของการสนับสนุนจากสถานศึกษา

การวัดการสนับสนุนจากสถานศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดการสนับสนุนจากสถานศึกษา พบว่า ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2539, น 21-22) ได้สร้างแบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา เป็นการถามการรับรู้ของนักศึกษาว่าได้รับการสนับสนุนจากครูและเพื่อน นักศึกษาภายหลังจากการทำพฤติกรรมการมีวินัยมากน้อยเพียงไร ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ตั้งแต่ระดับการแสดงออกที่ได้รับความนิยม จนถึง ไม่ได้รับเลย จำนวน 10 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามการสนับสนุนจากครู 5 ข้อ และการสนับสนุนจากเพื่อน 5 ข้อ โดยแบ่งการสนับสนุนเป็น 4 ประเภท คือ การให้สิ่งของ การแสดงออกทางวาจาและท่าทาง การใช้เบี่ยงอรรถกร และการให้สิทธิพิเศษ

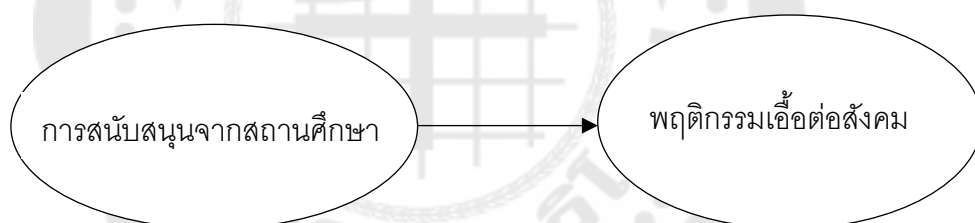
ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการสนับสนุนจากสถานศึกษา โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของ Rimm และ Masters (1979 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, 2539, น. 21-22) โดยการสนับสนุนจากสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การแสดงออกของอาจารย์ และ 2) การแสดงออกของเพื่อน นักศึกษา ด้วยการให้สิ่งที่พึงพอใจแก่นักศึกษาภายหลังจากที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรม ซึ่งสิ่งที่พึงพอใจที่เสนอไว้ว่าเป็นตัวเสริมแรง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ ประกอบด้วย อาหาร ขนม ฯลฯ 2. ตัวเสริมแรงทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คำพูด ได้แก่ คำชมเชย ยกย่อง ฯลฯ และการแสดงท่าทาง ได้แก่ การยิ้ม การพยักหน้ารับ ฯลฯ 3. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี่ยงอรรถกร เบี่ยงอรรถกรจะเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณค่าก็ต่อเมื่อสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้ เช่น คุปอง ฯลฯ 4. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม เป็นตัวเสริมแรงที่นำเอากิจกรรมที่นักศึกษาชอบมาใช้เป็นตัวเสริมแรง เช่น การฟังเพลง การเล่นเกมกีฬา ฯลฯ มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากสถานศึกษา

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จังหวัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 276 คน และนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 264 คน ซึ่งรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบวัดตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 13 ชุด โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 39.27 และตัวพยากรณ์ที่

ดีในการทำนายพฤติกรรมการมีวินัยเป็นลำดับแรกของทุกกลุ่ม ยกเว้น กลุ่มนักศึกษาหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจัยภายนอก คือ การรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมของโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดู และการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาด้านพฤติกรรมการมีวินัย และการสนับสนุนจากครูด้านสิ่งของ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากสถานศึกษา พบว่างานวิจัยลัดดาวลัย เกษมเนตร (2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย ผลการวิจัยพบว่า ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 39.27 และตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายพฤติกรรมการมีวินัยเป็นลำดับแรกของทุกกลุ่ม ยกเว้น กลุ่มนักศึกษาหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจัยภายนอก คือ การรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมของโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาด้านพฤติกรรมการมีวินัย และการสนับสนุนจากครูด้านสิ่งของ ทำให้ผู้วิจัยคาดว่า การสนับสนุนจากสถานศึกษาน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 ความสัมพันธ์ของการสนับสนุนจากสถานศึกษาต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม

3.7 การได้รับตัวแบบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม

ความหมายและประเภทของตัวแบบ

แบนดูรา มีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ ทั้งนี้เพราะตัวแบบเป็นสิ่งที่สามารถถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน ดังนั้นการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ต่างๆ ของสังคมจึงผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้อื่นโดยการได้ยิน และการได้เห็นโดยไม่มีประสบการณ์มาเกี่ยวข้อง บุคคลส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของสังคมดดยผ่านสื่อแทบทั้งสิ้น

แบนดูรา (Bandura, 1986) ได้แบ่งตัวแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

ตัวแบบทางพฤติกรรม (Behavioral modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมให้บุคคลเห็น เช่น พ่อแม่ทิ้งขยะลงถังให้ลูกเห็น ครูมาทำงานตรงเวลาให้นักเรียนเห็น เป็นต้น ซึ่งแบนดูราให้ความสำคัญกับการเป็นตัวแบบทางพฤติกรรม เพราะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่

ตัวแบบทางวาจา (Verbal modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่พูด บอก หรือเขียนบอกว่าจะทำอะไรอย่างไร เพราะมนุษย์สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้มากมายจากการฟัง การพูดบอกของคนอื่น หรือจากการอ่านสิ่งที่คนอื่นเขียน เช่น ขับรถไปงานเลี้ยงตามแผนที่ เป็นต้น

ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic modeling) หมายถึง การมีตัวแบบภาพหรือเสียงผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น แบนดูราเห็นว่าตัวแบบสัญลักษณ์เป็นตัวแบบที่จะมีอิทธิพลต่อบุคคลมากยิ่งขึ้น เพราะมีการเผยแพร่ตัวแบบอย่างกว้างขวาง ทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์จำนวนมากผ่านตัวแบบสัญลักษณ์ทางสื่อมวลชน ตลอดจนเทคโนโลยีทันสมัย

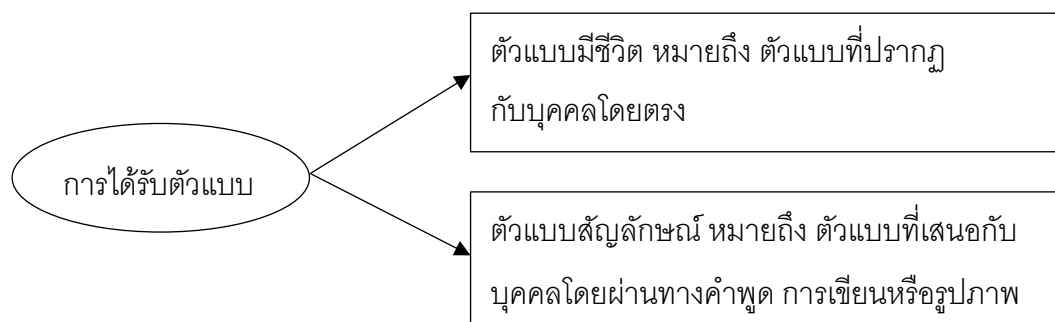
ตัวแบบสัมผัส (Kinesthetic modeling) หมายถึง การมีตัวแบบโดยใช้การสัมผัส เช่น นักเรียนที่ตาบอด เวลาจะเรียนการออกเสียงอาจจะใช้การสัมผัสริมฝีปากของครูผู้สอน และเวลาอ่านหนังสืออาจจะใช้การสัมผัสจากอักษรเบรลล์ เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การได้รับตัวแบบ หมายถึง การที่บุคคลสังเกตและถือเอาลักษณะพฤติกรรมมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน โดยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวแบบเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยได้แบ่งตัวแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การได้รับตัวแบบมีชีวิต หมายถึง ตัวแบบที่ปรากฏกับบุคคลโดยตรง
2. การได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ หมายถึง ตัวแบบที่เสนอกับบุคคลโดยผ่านทางคำพูด การเขียนหรือรูปภาพ เช่น โทรทัศน์ ฟิล์ม เป็นต้น

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษา การได้รับตัวแบบประกอบด้วย 2 ตัวชีวิต ดังต่อไปนี้

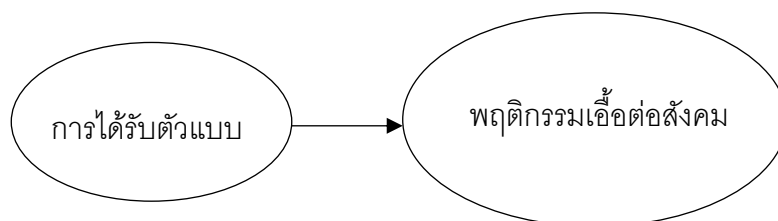
1. การได้รับตัวแบบมีชีวิต หมายถึง ตัวแบบที่ปรากฏกับบุคคลโดยตรง
2. การได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ หมายถึง ตัวแบบที่เสนอกับบุคคลโดยผ่านทางคำพูด การเขียนหรือรูปภาพ เช่น โทรทัศน์ ฟิล์ม เป็นต้น ดังภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 ตัวชี้วัดของการได้รับตัวแบบ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการได้รับตัวแบบ

นักจิตวิทยาพัฒนาการมีความเชื่อว่า การถ่ายทอดลักษณะทางสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ทำได้โดยผ่านตัวแทนของกลุ่มสังคมต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น พ่อหรือแม่ ถ่ายทอดไปยังบุตร อาจารย์ถ่ายทอดไปยังนักศึกษา เพื่อนให้เพื่อน เป็นต้น การถ่ายทอดทางสังคมนี้ ส่วนมากเกิดจากการเรียนรู้และการได้รับตัวแบบ การได้รับตัวแบบเป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคมที่สำคัญมากวิธีการหนึ่ง ซึ่งสามารถใช้ในการอธิบายการกระทำต่างๆ ของบุคคลได้ ยกตัวอย่างเช่น การปลูกฝังค่านิยมที่ต้งามต่างๆ ทางสังคม การมีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี ในการวิจัยเชิงทดลองเพื่อยกระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนไทย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจักษ์ (2520) ได้ใช้วิธีการได้รับตัวแบบโดยให้กับเยาวชนไทย เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรม การได้รับตัวแบบ เป็นวิธีการที่มีการศึกษากันมาก และเป็นวิธีการที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า บุคคลจะเรียนรู้จากสังคมได้มากที่สุด และบุคคลอาจทำตามโดยไม่รู้สึกรู้สีกว่าถูกชักจูง โดยพบว่าในสภาวะที่ได้รับตัวแบบทำความดีนั้น เยาวชนผู้ถูกทดลองที่มีระดับจริยธรรมสูง จะเียงน้อยในการเล่นเกมที่มิสุภาพย์ผู้ที่มีระดับจริยธรรมต่ำอย่างเด่นชัด สรุปได้ว่าการปลูกฝังพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแก่เยาวชน ที่ให้ผลดีที่สุด คือ การกระทำของผู้ใหญ่ในประจำวัน จะเป็นตัวอย่างให้เยาวชนสังเกตเห็น โดยผู้ใหญ่เองอาจจะไม่ตั้งใจกระทำเป็นตัวอย่าง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การได้รับตัวแบบในการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือการที่บุคคลสังเกตและถือเอาลักษณะพฤติกรรมที่ดีของบุคคลใกล้ชิดนำมาเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมออกมา ทำให้ผู้วิจัยคาดว่า การได้รับตัวแบบน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังภาพประกอบ 17

ภาพประกอบ 17 ความสัมพันธ์ของการได้รับตัวแบบต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

การวัดการได้รับตัวแบบ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดการได้รับตัวแบบ พบว่า วิลาสลักษณ์ ชิววลี และคนอื่น ๆ (2547) ได้สร้างแบบวัดการได้รับตัวแบบ โดยเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า แต่ละข้อมีมาตราประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงที่สุด มีจำนวน 15 ข้อ

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการได้รับตัวแบบ โดยนำ แบบสอบถามการได้รับตัวแบบของ วิลาสลักษณ์ ชิววลี และคนอื่น ๆ (2547) โดยการได้ตัวแบบ แบ่งออกเป็น 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1. การได้รับตัวแบบมีชีวิต และ 2. การได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อคำถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 4 การพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

แนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิง ทดลอง มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมและอารมณ์และ ผลกรรม

दारारวรรณ ตีะปินตา (2534 อ้างถึงใน ประทีป จินฉิ่ง, 2540, น. 131-132) ได้ รวบรวมและนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรม และผลกรรมของนักจิตวิทยาากลุ่มพฤติกรรมปัญญานิยมไว้ว่าเป็นความสัมพันธ์ใน ลักษณะ Interaction กล่าวคือ พฤติกรรมภายในหรือกระบวนการทางปัญญากับพฤติกรรม ภายนอกมีปฏิสัมพันธ์กัน กล่าวคือ บุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกด้วยการชี้แนะ (Prompting) จากกระบวนการทางปัญญา และในขณะเดียวกันพฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการ ทางปัญญาด้วย โดยความเชื่อนี้รวมเอาภาวะทางจิตใจ (Psychological Events) ไว้กับ

กระบวนการทางปัญญา และรวมภาวะทางสรีรวิทยา (Physiological) ไว้กับพฤติกรรมภายนอก จากแนวคิดนี้ถ้าต้องการจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในหรือกระบวนการทางปัญญา ก็สามารถจะใช้วิธีการใด ๆ ก็ได้แล้วแต่ผู้บำบัด เช่น การระบุเหตุ (Attribution) การพูดสอนตนเอง (Self-Instruction) เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมทางปัญญา

แนวคิดและทฤษฎีของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

การปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีความเชื่อว่าพฤติกรรมทางปัญญาของบุคคลมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแสดงออกของบุคคล โดยได้อาศัยแนวคิดของนักจิตวิทยาที่ว่า ตัวแปรภายในบุคคลหรือตัวแปรทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก การปรับพฤติกรรมโดยอาศัยแนวคิดดังกล่าว เรียกว่า การปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive behavior modification หรือ CBM) หรือ การบำบัดพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive behavior therapy หรือ CBT)

ความหมายของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

การปรับพฤติกรรมทางปัญญา Kazdin (1978 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2553, น. 308) ได้ให้ความหมายของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอกโดยการเปลี่ยนความคิด การตีความ การตั้งข้อสมมติฐาน หรือกลวิธีในการสนองตอบ หรืออีกนัยหนึ่งคือ การเปลี่ยนตัวแปรทางปัญญาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก โดยนักปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีความเชื่อว่า 1) กิจกรรมทางปัญญานั้นมีผลต่อพฤติกรรมภายนอก 2) กิจกรรมทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นได้และเปลี่ยนแปลงได้ และ 3) พฤติกรรมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป อาจจะมีผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางปัญญา สรุปได้ว่าการปรับพฤติกรรมทางปัญญา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในหรือปัญญา เช่น ความคิด การตีความ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมภายนอก ดังภาพประกอบ 18

โดยที่ A เงื่อนไขนำ (Antecedents)

B พฤติกรรม (Behavior)

B1 พฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive behavior)

ภาพประกอบ 18 กระบวนการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

แนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม (Cognitive behavior approach)

หลักการพื้นฐานของแนวคิดนี้ Dopson (1988 อ้างถึงใน ประทีป จินฉิ่ง, 2540, น. 128) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

1. กระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม
2. กระบวนการทางปัญญาปรับเปลี่ยนได้
3. การปรับพฤติกรรมสามารถกระทำได้โดยการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา

ซึ่งวิธีการปรับพฤติกรรมปัญญานิยม Kirk (1990 อ้างถึงใน ประทีป จินฉิ่ง, 2540, น. 133) ได้เสนอว่ามีลักษณะเด่น 4 ประการ คือ

1. เป็นวิธีการช่วยปรับพฤติกรรมที่มีปัญหาจะต้องช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด
2. เป็นการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญในปัจจุบันและยังสามารถใช้วิธีการนี้แก้ปัญหาในอนาคตที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้
3. ให้ความสนใจเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางปัญญา เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก
4. เป็นวิธีที่ต้องอภิปรายและวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้ให้การช่วยเหลือกับผู้รับบริการเป็นระยะๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ในกรณีวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัย ใช้แนวคิดความสัมพันธ์ในลักษณะ Interaction และทฤษฎีของการปรับพฤติกรรมทางปัญญามาเป็นแนวคิดในการสร้างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม รวมถึงใช้แนวคิดการร่วมรู้สึกของเดวิส ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาเพื่อส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม โดยการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีความเชื่อว่าพฤติกรรมทางปัญญาของบุคคลมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแสดงออกของบุคคล โดยได้อาศัยแนวคิดของนักจิตวิทยาที่ว่า ตัวแปรภายในบุคคลหรือตัวแปรทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก

และแนวคิดการร่วมรู้สึกของเดวิส ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญา เพื่อส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม โดย Davis (2004 อ้างถึงใน ดุลยา จิตตะยโสธร, 2555, น. 17-18) ได้อธิบายการร่วมรู้สึกว่าเป็นกลุ่มของโครงสร้างที่ทำให้เกิดการตอบสนองของบุคคลหนึ่งต่อสภาพแวดล้อมของบุคคลอื่น ซึ่งการตอบสนองดังกล่าวมีทั้งแบบส่งผลต่ออารมณ์ และแบบไม่ส่งผลต่ออารมณ์โดยเดวิส ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของโครงสร้าง กระบวนการ และผลของการร่วมรู้สึก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. **ขั้นเริ่ม (Antecedents)** เป็นขั้นที่กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 บุคคล ได้แก่ ความแตกต่างเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การมีความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติของผู้อื่น หรือมีแนวโน้มในการเห็นอกเห็นใจของผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก การมีความพร้อมทางด้านร่างกาย บุคลิกภาพ รวมไปถึงการเรียนรู้ในอดีต เช่น การได้รับการปลูกฝังจากบิดามารดา ปู่ย่าตายาย ให้รู้จักเห็นใจให้ช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น

1.2 สถานการณ์ ได้แก่ ความรุนแรงของสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นอารมณ์ของผู้สังเกต ความเหมือนหรือความคล้ายคลึงระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต เช่น สถานการณ์ภัยธรรมชาติร้ายแรงมีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก เหตุการณ์เช่นนี้ย่อมกระตุ้นอารมณ์ ความรู้สึกของผู้สังเกตได้มากกว่าเหตุการณ์ที่เป็นภัยธรรมชาติที่ไม่รุนแรง และหากผู้สังเกตเคยประสบเหตุการณ์ลักษณะเดียวกันกับผู้ถูกสังเกตก็จะทำให้ผู้สังเกตนั้น จะทำให้ผู้สังเกตมีความรู้สึกร่วมกับผู้ถูกสังเกตเพิ่มมากขึ้น

2. **กระบวนการ (Process)** ได้แก่ ลักษณะเฉพาะของกลไกที่มีผลต่อการร่วมรู้สึก โดยแบ่งเป็น กระบวนการที่เกิดจากอารมณ์ (Affective) และกระบวนการที่เกิดจากความต้องการทางปัญญา (Cognitive) ซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

2.1 กระบวนการที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญา (Noncognitive processes) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์เท่านั้น เช่น การร้องไห้ในเด็กแรกเกิด ที่เห็นเด็กคนอื่นร้องก็ร้องให้ตาม

2.2 กระบวนการทางปัญญาแบบง่าย (Simple cognitive processes) เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญา และการตอบสนองทางอารมณ์ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้มาก่อน เช่น การเรียนรู้ที่เกิดจากการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก หรือเกิดจากการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงทางตรง เป็นต้น

2.3 กระบวนการทางปัญญาขั้นสูง (Advanced cognitive processes) เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญาขั้นสูงในการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยภาษา รวมไปถึงการตีความ เป็นต้น

3. **ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล (Intraprosnal outcomes)** ได้แก่ ผลทางปัญญา ผลทางอารมณ์ ผลทางแรงจูงใจ ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการผ่านขั้นเริ่มต้น และผ่านขั้นกระบวนการมาแล้ว ประกอบด้วย

3.1 ผลทางปัญญา เช่น มีความแม่นยำในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือ
แม่นยำในการตัดสินสภาวะอารมณ์ของผู้อื่น เป็นต้น

3.2 ผลทางอารมณ์ เช่น การเกิดอารมณ์เดียวกันระหว่างผู้สังเกตและ
ผู้ถูกสังเกต หรือการเกิดอารมณ์ต่อต้านระหว่างกัน เช่น ความกังวล เป็นต้น

3.3 ผลทางแรงจูงใจ เช่น การเห็นคุณค่าของผู้อื่น และการให้อภัย
 เป็นต้น

4. ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิดพฤติกรรมทาง
สังคม อาทิเช่น พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หรือพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น

นอกจากนี้ Davis (1980) ได้เสนอว่าการร่วมรู้สึก (Empathy) หมายถึง ปฏิกริยา
ของบุคคลหนึ่งต่อประสบการณ์ที่สังเกตได้ของอีกคน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1. **ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น** (Perspective Taking) หมายถึง
ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้

2. **ด้านการจินตนาการ** (Fantasy) หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเอง
ให้เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการเล่นต่างๆ

3. **ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก** (Empathic concern) หมายถึง
ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อเจอกับเหตุการณ์เลวร้าย

4. **ด้านความเครียดส่วนบุคคล** (Personal distress) หมายถึง ความรู้สึก
วิตกกังวล ความไม่สบายใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบพหุวิธี (Multi-methods) ซึ่งการวิจัยแบบ
พหุวิธี เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี แต่วิธีการที่นำมาใช้นั้นมาจาก
กระบวนการค้นคว้าวิจัยแบบเดียวกัน (วัลนิกา ฉลากบาง, 2560, น. 126) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย
ใช้กระบวนการค้นคว้าวิจัยแบบกระบวนการค้นคว้าปฏิฐานนิยม (Positivism) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ
อย่างเดียว โดยผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

การวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม
ของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM)
โดยโปรแกรม LISREL ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อ

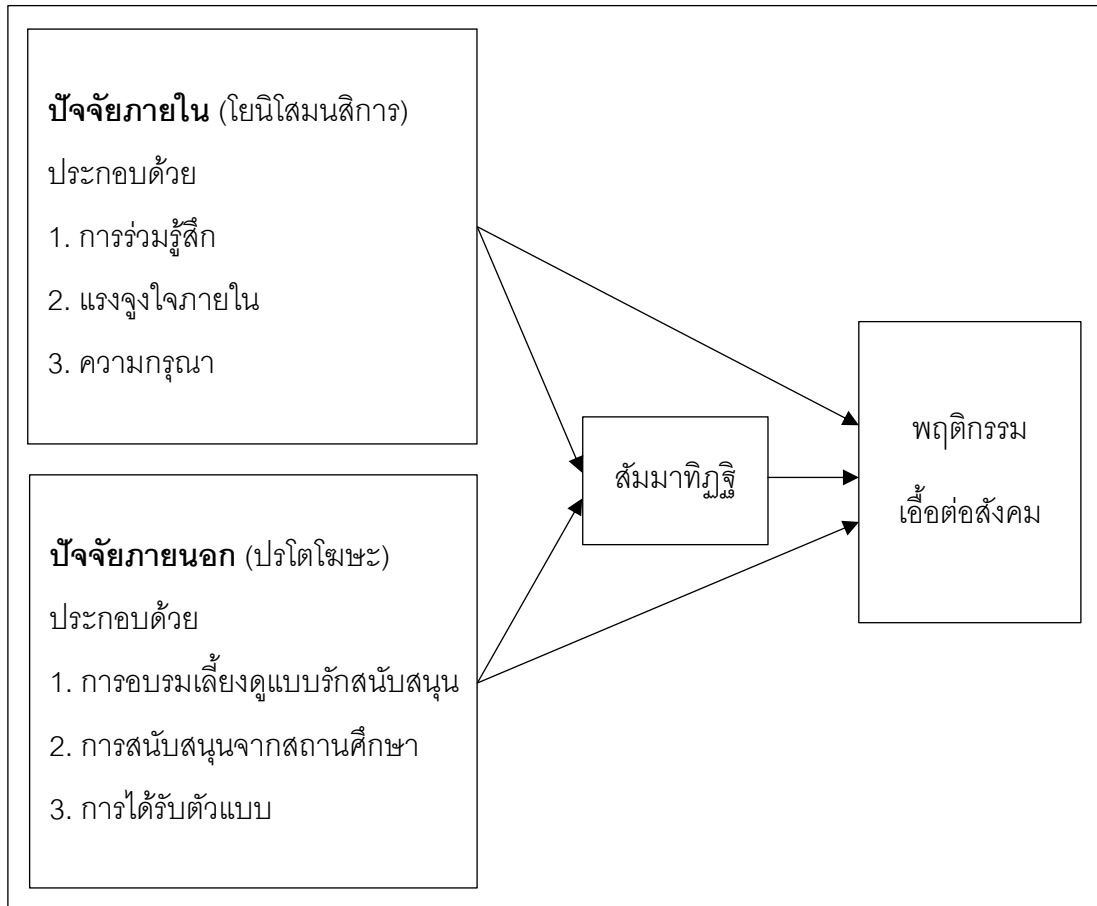
พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัยระยะที่ 1

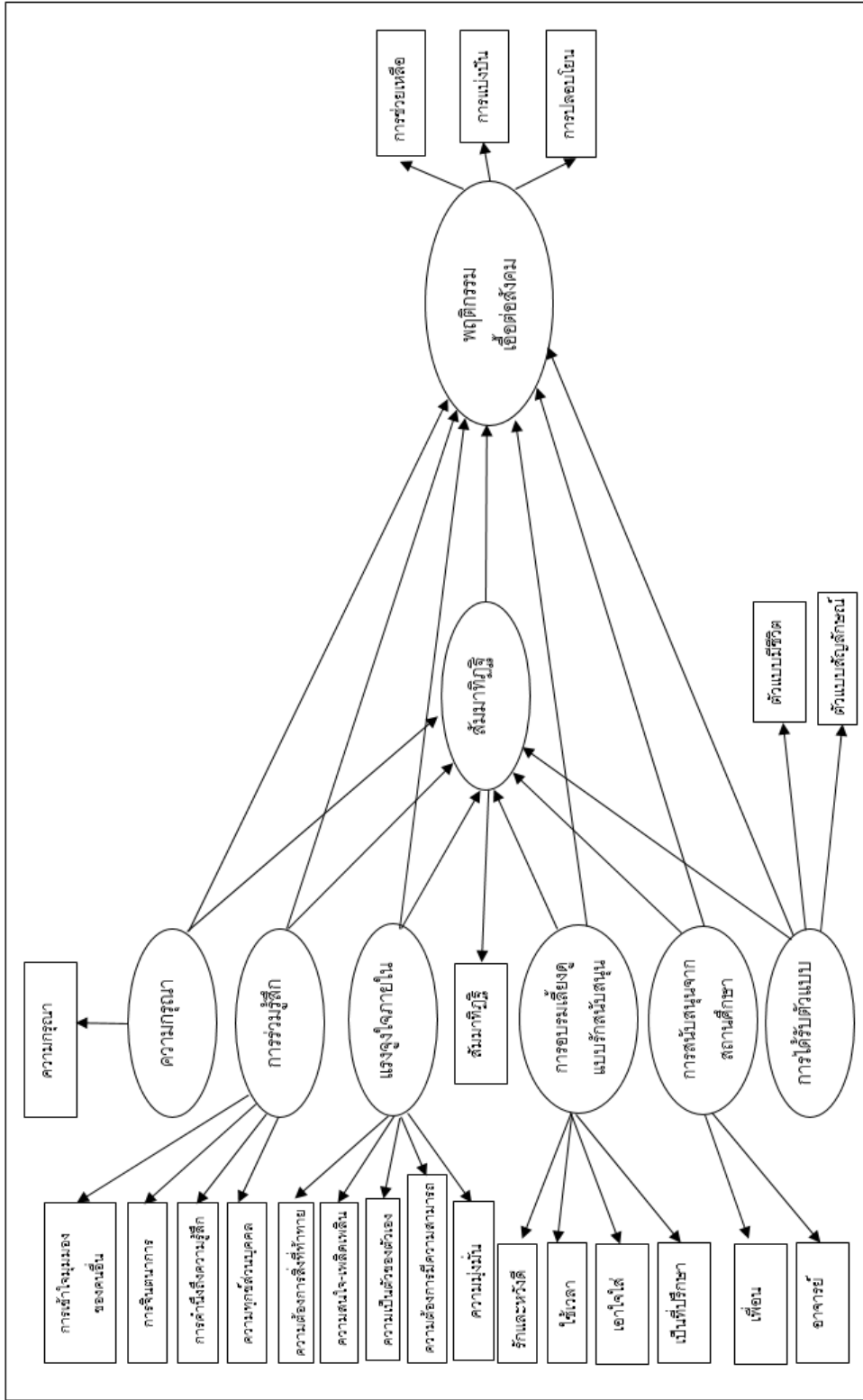
การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ และแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มาเป็นกรอบร่วมกันในการศึกษา โดยแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยจรรยา สุวรรณทัต (2559, น. 47-55) ได้เสนอว่าการศึกษานักศึกษามนุษย์ เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ส่งผลต่อพฤติกรรม และแนวคิดทางพระพุทธศาสนา โดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556, น. 4-6) ได้เสนอว่ากระบวนการศึกษาภายในตัวของบุคคล จะเริ่มต้นและดำเนินต่อไปได้ ต้องอาศัยอิทธิพลจากภายนอกและการติดต่อเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมเป็นแรงผลักดัน ถ้าได้รับการชักจูงแนะนำ ถ่ายทอด เรียนรู้จากแหล่งความรู้ ความคิดที่ถูกต้อง หรือรู้จักมอง รู้จักเลือก รู้จักเกี่ยวข้องพิจารณาชีวิตและโลกในทางที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิด สัมมาทิฐิ นำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้องได้ โดยแหล่งที่มาของการศึกษา เรียกว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ มี 2 อย่าง คือ 1. ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจโดยแยบคาย หมายถึง วิธีการคิดที่ทำให้เกิดสภาวะรู้แจ้ง รู้จริง และทำให้เกิดผลเป็นความเห็นถูก (สัมมาทิฐิ) หรือในอีกมุมหนึ่งโยนิโสมนสิการเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย กระบวนการคิด กระบวนการรับรู้ และกระบวนการนำหลักธรรมสู่ภาคปฏิบัติ (กานต์สินี จันทรวินิต, 2550, น. 138) 2. ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่น ได้แก่ การได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือการได้รับถ่ายทอด เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือ สื่อมวลชน และวัฒนธรรม นอกจากปรโตโฆสะและโยนิโสมนสิการ ยังมีองค์ประกอบที่แทรกมาช่วยหนุนอีก ซึ่งอยู่ในกระบวนการฝึก ขึ้นก่อนที่จะเข้าสู่มรรค ได้แก่ ฉันทสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยฉันทะ) คือ การมีแรงจูงใจที่ถูกต้อง ได้แก่ ความใฝ่รู้ ความใฝ่สร้างสรรค์ และทำสิ่งทั้งหลายให้ตั้งงาม ซึ่งเข้ามาทำหน้าที่แทนต้นหา โดยการฝึกฝนและการพัฒนาบุคคลนั้น ทางพุทธศาสนาได้เสนอไว้เป็นหลัก เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่ทำให้บุคคลมีการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมและบูรณาการให้บุคคลที่พัฒนาอย่างมีคุณภาพ ตัวการฝึกที่จะให้มีชีวิตที่ตั้งงามเป็นสิกขา ตัวชีวิตที่ตั้งงามที่เกิดจากการฝึกก็เป็นมรรค การฝึกเรียกว่า สิกขา หรือแปลว่า การศึกษา บางทีอาจใช้ศัพท์แทนคำว่า ภาวนา ซึ่งก็คือ สิกขา คำว่า ภาวนา แปลว่า ทำให้ดีขึ้น ทำให้เจริญ ยกตัวอย่างเช่น จิตภาวนา แปลว่า การพัฒนาจิต คือ การพัฒนาจิตใจให้มีคุณสมบัติที่ตั้งงาม การพัฒนาคุณสมบัติของจิตใจ

ในด้านคุณธรรม เช่น ความกรุณา อยากร่วมช่วยเหลือปลดปล่อยความทุกข์ของผู้อื่น เป็นต้น (ประทีป จินฉัตร, 2557, น. 162-167)

โดยงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดทางพุทธธรรมศาสตร์และแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มาเป็นกรอบร่วมกันในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ซึ่งเกิดจากการประยุกต์เชื่อมโยงว่าปัจจัยภายใน (แนวคิดทางพุทธธรรมศาสตร์) ก็เปรียบเสมือนปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) และปัจจัยภายนอก (แนวคิดทางพุทธธรรมศาสตร์) ก็เปรียบเสมือนปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโมชะ (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) โดยปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ) เป็นวิธีการคิดที่ทำให้เกิดสภาวะรู้จริง รู้แจ้งและให้เกิดผลเป็นความเห็นถูก (สัมมาทิฐิ) หรือในอีกมุมหนึ่งโยนิโสมนสิการเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย กระบวนการคิด กระบวนการรับรู้ และกระบวนการนำหลักธรรมสู่ภาคปฏิบัติ ซึ่งตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในต้องผ่านกระบวนการคิด ประกอบด้วย การร่วมรู้สึก เป็นความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นกระบวนการคิด นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบแทรกที่มาจากช่วยหนุนอีก ได้แก่ ฉันทสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยฉันทะ) คือ การมีแรงจูงใจที่ถูกต้อง ได้แก่ ความใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ และทำสิ่งทั้งหลายให้ดีงาม ซึ่งเปรียบเสมือนแรงจูงใจภายใน โดยการฝึกฝนและพัฒนาตนเองนั้น ทางพุทธศาสนาจัดวางไว้เป็นหลัก เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นระบบการที่ทำให้มนุษย์พัฒนาอย่างบูรณาการ ยกตัวอย่างเช่น จิตภาวนา คือ การพัฒนาจิตใจให้มีคุณสมบัติดีงาม การพัฒนาคุณสมบัติของจิตในด้านคุณธรรม เช่น ความกรุณา อยากร่วมช่วยเหลือปลดปล่อยความทุกข์ของผู้อื่น และสัมมาทิฐิ และปัจจัยภายนอก (ปรโตโมชะ) เป็นการรับถ่ายทอดหรืออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือ สื่อมวลชน ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (แนวคิดทางพุทธธรรมศาสตร์) เปรียบเสมือนพ่อแม่ (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) การสนับสนุนจากสถานศึกษา (แนวคิดทางพุทธธรรมศาสตร์) เปรียบเสมือนครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) การได้รับตัวแบบ (แนวคิดทางพุทธธรรมศาสตร์) เปรียบเสมือนหนังสือ สื่อมวลชน (แนวคิดทางพระพุทธศาสนา) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอตัวแปรดังกล่าวในการอธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังภาพประกอบ 19 โดยมีโมเดลสมมติฐานการวิจัยระยะที่ 1 ดังภาพประกอบ 20

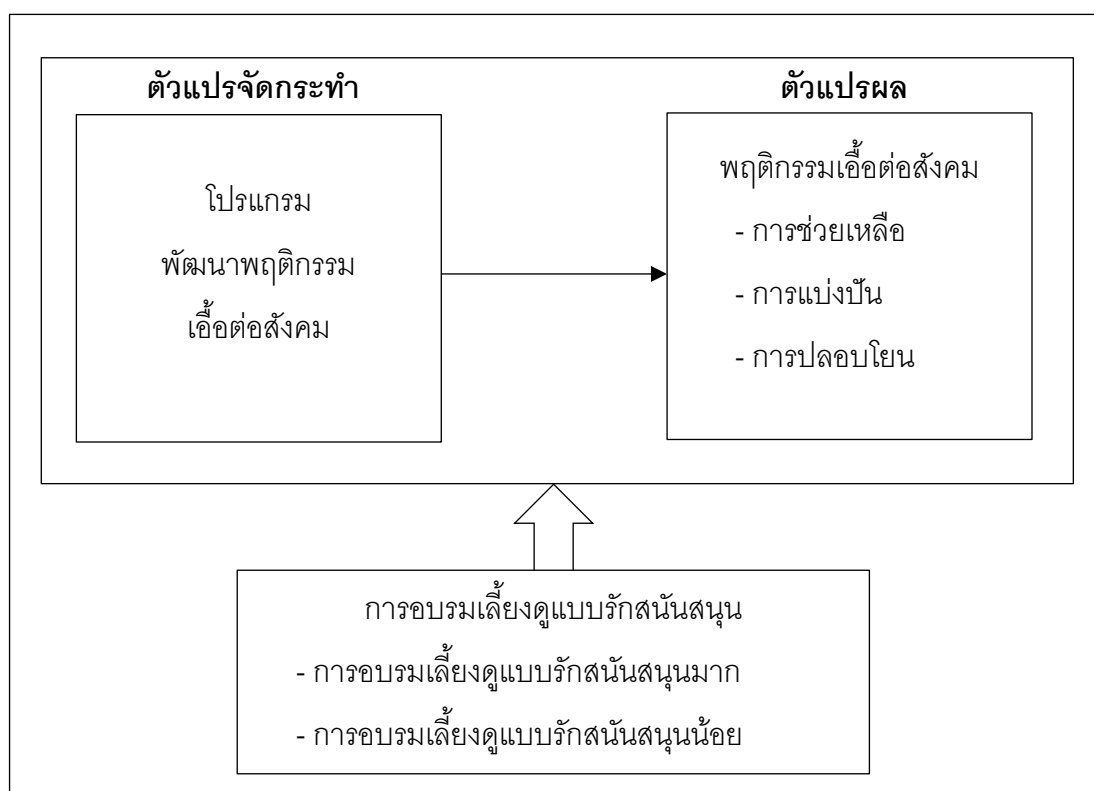

ภาพประกอบ 19 กรอบแนวคิดในการวิจัยระยะที่ 1

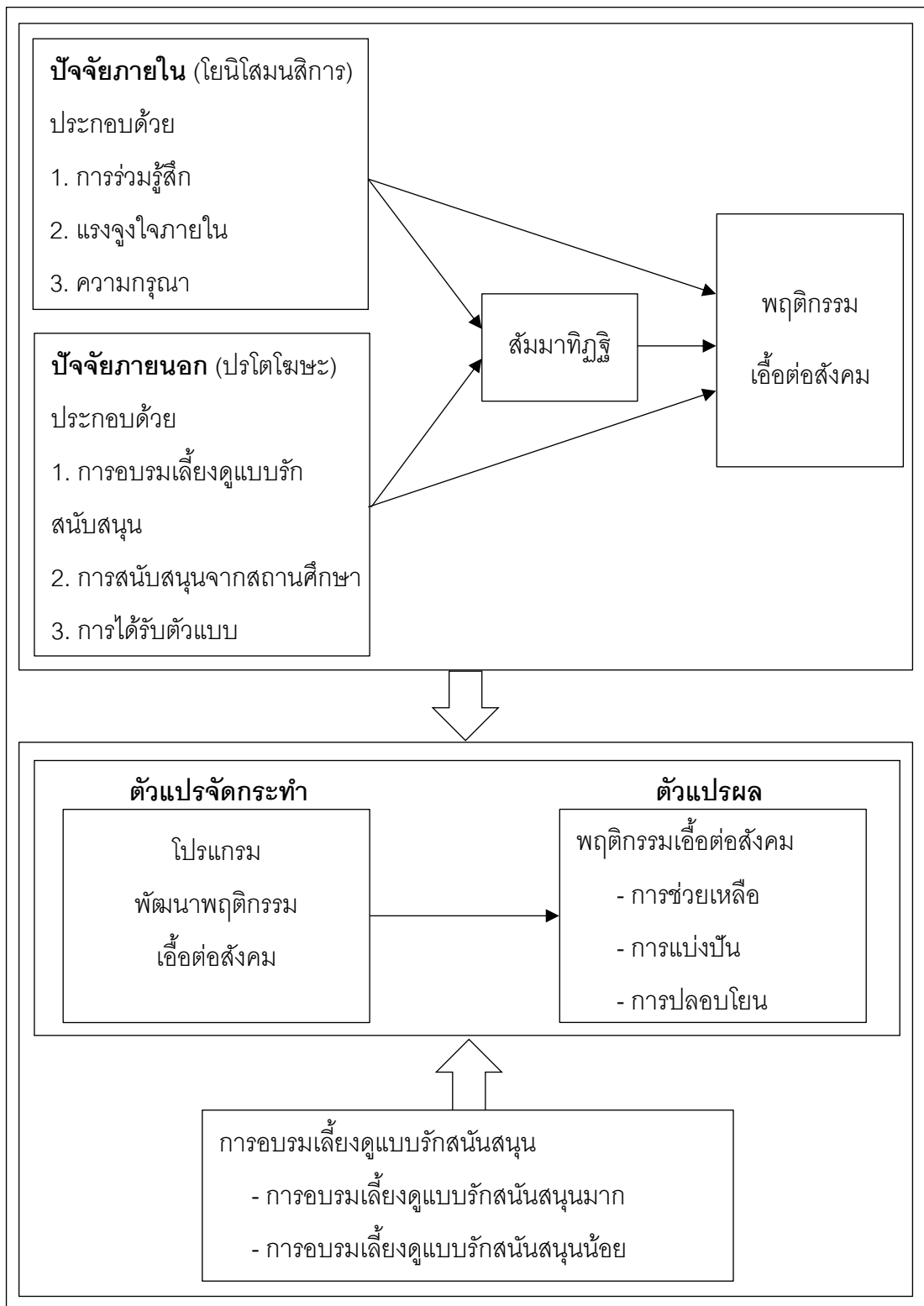
ภาพประกอบ 20 โมเดลผสมมิติฐานการวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 2 การวิจัยเชิงทดลอง เป็นการศึกษาค้นคว้าผลของโปรแกรมพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ได้แก่ การร่วมรู้สึก และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ซึ่งนำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยระยะที่ 2 ดังภาพประกอบ 21

ภาพประกอบ 21 กรอบแนวคิดในการวิจัยระยะที่ 2

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาค้นคว้าปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยโปรแกรม LISREL ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาค้นคว้าผลของการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 22

ภาพประกอบ 22 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรสาเหตุ คือ การร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา สัมมาทิฐิ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ดังนี้

1.1 พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา สัมมาทิฐิ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ

1.2 สัมมาทิฐิ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ

1.3 พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ โดยผ่านสัมมาทิฐิ

การวิจัยระยะที่ 2

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม กับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม เมื่อใช้คะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate)

2. นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม มีพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยโปรแกรม LISREL ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. รูปแบบของการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย (สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) จำนวน 22 แห่ง ได้แก่ 1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น 4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 5. มหาวิทยาลัยทักษิณ 6. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 7. มหาวิทยาลัยบูรพา 8. มหาวิทยาลัยพะเยา 9. มหาวิทยาลัยมหิดล 10. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 11. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 12. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 13. มหาวิทยาลัยศิลปากร 14. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 15. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 16. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 17. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ 18. มหาวิทยาลัยนครพนม 19. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 20. มหาวิทยาลัยนเรศวร 21. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ 22. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยมีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการประมาณค่าแบบไลค์ลิสต์สูงสุด (Maximum likelihood) ซึ่งเป็นวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่มีความคงเส้นคงวาและเป็นอิสระจากมาตรวัด (Bollen, 1989, p. 108; อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ ลังกา, 2554, น. 103) และใช้หลักเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Schumacker และ Lomax (1996, p. 20 อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ ลังกา, 2554, น. 103) ที่เสนอแนะให้ใช้ขนาดตัวอย่าง อย่างน้อย 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ในงานวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 22 ตัว จึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ขั้นต่ำจำนวน 440 คน

2) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage sampling) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ภูมิภาคเป็นชั้นภูมิ คือ แบ่งออกเป็น จำนวน 6 ภูมิภาค ประกอบด้วย

ภาคเหนือ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2. มหาวิทยาลัยพะเยา 3. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 4. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ 5. มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1. มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ 3. มหาวิทยาลัยนครพนม 4. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ 5. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ภาคกลาง จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ 1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4. มหาวิทยาลัยมหิดล 5. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 6. มหาวิทยาลัยศิลปากร และ 7. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ภาคตะวันออก จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคตะวันตก ไม่มี

ภาคใต้ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1. มหาวิทยาลัยทักษิณ 2. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 3. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ 4. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยสุ่มตัวอย่างมาภูมิภาคละ 1 มหาวิทยาลัย ของจำนวนมหาวิทยาลัยทั้งหมดในแต่ละพื้นที่ตั้งเป็นภูมิภาคของมหาวิทยาลัย ในขั้นนี้ได้มหาวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้กลุ่มสาขาวิชาเป็นชั้นภูมิ คือ จำนวน 3 กลุ่มสาขาวิชา ประกอบด้วย 1. กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และ 3. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หน่วยในการสุ่ม คือ นักศึกษา โดยสุ่มมากลุ่มสาขาวิชาละ 30 คน รวมจำนวน 90 คน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน รวมจำนวนทั้งหมด 450 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 511 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยระยะที่ 1

ภูมิภาค	ชื่อมหาวิทยาลัย	กลุ่มสาขาวิชา	คณะ	จำนวน
ภาคเหนือ	มหาวิทยาลัยพะเยา	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	คณะนิติศาสตร์	31 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ	คณะแพทยศาสตร์	37 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	คณะเทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสาร	35 คน

ตาราง 2 (ต่อ)

ภูมิภาค	ชื่อมหาวิทยาลัย	กลุ่มสาขาวิชา	คณะ	จำนวน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มหาวิทยาลัยนครพนม	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	คณะครุศาสตร์	35 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ	คณะพยาบาล ศาสตร์	35 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	คณะ วิศวกรรมศาสตร์	34 คน
ภาคกลาง	มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	คณะ เศรษฐศาสตร์	43 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ	คณะทันต แพทยศาสตร์	20 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	คณะวิทยาศาสตร์	38 คน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มหาวิทยาลัยบูรพา	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	35 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ	คณะสาธารณสุข ศาสตร์	27 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	คณะโลจิสติกส์	34 คน
ภาคใต้	มหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	คณะศิลปศาสตร์	36 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ	คณะพยาบาล ศาสตร์	36 คน
		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	คณะวิทยาศาสตร์	35 คน
รวม				511 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนครพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งหมด 42 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

โดยมีเกณฑ์คัดเลือกเข้ากลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยประกาศรับสมัครนักศึกษา เพื่อเข้าร่วมการทดลอง
- 2) นักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวนทั้งหมด 42 คน

จากนั้นสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง (Random assignment) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยผู้วิจัยจับฉลากสุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 21 คน จากนั้นจึงสุ่มกลุ่ม โดยให้กลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มควบคุม ไม่ได้รับโปรแกรมใดๆ โดยไม่ลำเอียง (Random treatment)

โดยในแต่ละกลุ่มจะมีการแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม จากการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนับสนุน โดยผู้วิจัยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนับสนุนมาก และผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนสนับสนุนน้อย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบพหุวิธี (Multi-methods) ซึ่งการวิจัยแบบพหุวิธี เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี แต่วิธีการที่นำมาใช้นั้นมาจากกระบวนการทัศน์การวิจัยแบบเดียวกัน (วัลนิกา ฉลากบาง, 2560, น. 126) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการทัศน์การวิจัยแบบกระบวนการทัศน์ปฏิฐานนิยม (Positivism) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณอย่างเดียว โดยผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

การวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยโปรแกรม LISREL ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อ

พฤติกรรมเบื้องต้นของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเบื้องต้นของนักศึกษา

การวิจัยระยะที่ 2

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเบื้องต้นของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการสร้างโปรแกรมเพื่อพฤติกรรมเบื้องต้นของนักศึกษา โดยเป็นการวิจัยเชิงทดลองรูปแบบ True-Experimental research โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Generalized randomized block design มีการวัดพฤติกรรมเบื้องต้น 2 ครั้ง ได้แก่ การวัดตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง คือ การวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) และการวัดผลหลังการทดลอง (Posttest) ดังตาราง 3

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน	การใช้โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเบื้องต้น	
	การได้รับโปรแกรม	การไม่ได้รับโปรแกรม
มาก	14	8
น้อย	7	13
รวม	21	21

2. วิธีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน

ตัวแปรแทรกซ้อนเป็นตัวแปรต้นที่อยู่นอกเหนือความสนใจของการวิจัย แต่อาจส่งผลกระทบต่อตัวแปรตามในการวิจัยเชิงทดลอง จึงต้องมีการควบคุม โดยผู้วิจัยสามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน เพื่อลด หรือขจัดอิทธิพล โดยใช้วิธีการควบคุมหลายวิธี (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544, น. 12) ดังนี้

1. การจัดกระทำแบบสุ่ม (Randomization)
2. การนำตัวแปรแทรกซ้อนมาเป็นตัวแปรต้นที่สนใจศึกษาด้วย (Building into design)
3. การทำให้ตัวแปรแทรกซ้อนคงที่ (Holding constant)
4. การปรับค่าทางสถิติ (Statistical adjustments)

โดยในการวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน 2 วิธี ได้แก่

1. **การจัดกระทำแบบสุ่ม (Randomization)** เป็นการจัดกระทำกับตัวแปรต้นที่สนใจศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่สนใจศึกษาแบบสุ่ม โดยกระทำแบบสุ่มเป็นการดำเนินการที่ไม่เจาะจงแบบเลือกปฏิบัติ โดยปราศจากความลำเอียงและอคติ เพื่อให้เงื่อนไขของการศึกษาเป็นตัวแทนของเหตุการณ์โดยทั่วไป โดยมีวิธีการจัดเข้ากลุ่มทดลอง ดังต่อไปนี้

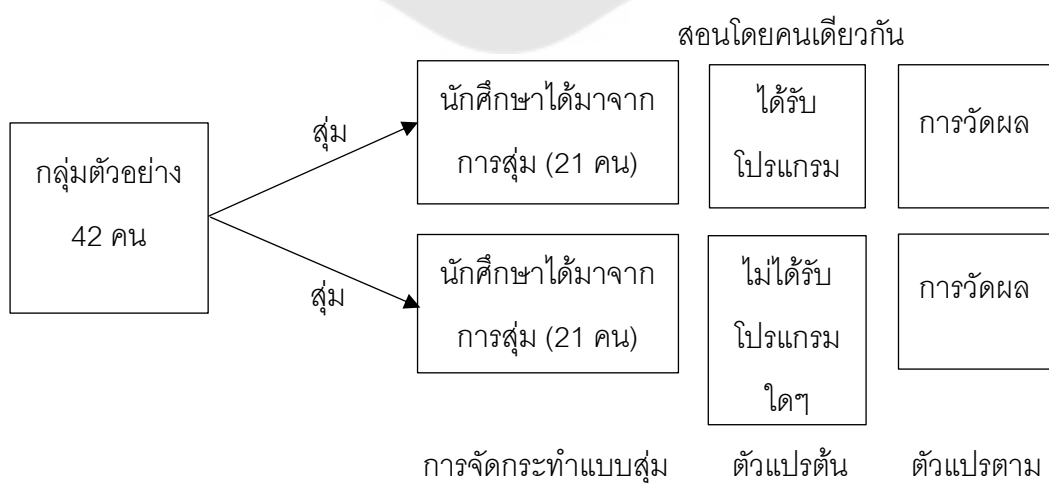
การจัดเข้ากลุ่มทดลอง

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยนครพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งหมด 42 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

โดยมีเกณฑ์คัดเลือกเข้ากลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยประกาศรับสมัครนักศึกษา เพื่อเข้าร่วมการทดลอง
- 2) นักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวนทั้งหมด 42 คน

จากนั้นสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง (Random assignment) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยผู้วิจัยจับฉลากสุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 21 คน จากนั้นจึงสุ่มกลุ่ม โดยให้กลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มควบคุม ไม่ได้รับโปรแกรมใดๆ โดยไม่ลำเอียง (Random treatment) ดังภาพประกอบ 23

ภาพประกอบ 23 การจัดกระทำแบบสุ่ม

2. การปรับค่าทางสถิติ (Statistical adjustments) โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม ANCOVA (Analysis of covariance) ซึ่งเป็นวิธีการควบคุมทางสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยมีตัวแปรตาม 1 ตัว โดยเป็นการจัดหรือควบคุมอิทธิพลของตัวแปรเกินทางสถิติ โดยควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวัดพฤติกรรมเบื้องต้นของนักศึกษา ก่อนทำการทดลอง (Pretest) เพื่อเป็นการควบคุมความแตกต่างของพฤติกรรมเบื้องต้นของนักศึกษาที่จะส่งผลต่อการทดลอง ซึ่งอาจเป็นตัวแปรแทรกซ้อนที่จะส่งผลต่อความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 9 ตอน ซึ่งใช้วัดตัวแปรในการวิจัยนี้ทั้งหมด 8 ตัวแปร ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากแบบวัดของต่างประเทศ และพัฒนาขึ้นจากแบบวัดในประเทศที่มีนักวิจัยท่านอื่นได้สร้างไว้ ซึ่งมีรายละเอียดของขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเบื้องต้น เพื่อทำความเข้าใจความหมายของตัวแปรให้ตรงตามทฤษฎี และกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการวัด

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างข้อคำถามในแต่ละตัวแปรตามนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจาก โดยนำแนวคิด ทฤษฎี มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ในกรณีที่ตัวแปรใดมีเครื่องมือมาตรฐานที่สร้างไว้แล้ว ผู้วิจัยนำเครื่องมือเหล่านั้นมาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับนิยามปฏิบัติการและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา และในกรณีที่เป็นเครื่องมือจากต่างประเทศ ผู้วิจัยทำการแปลเป็นภาษาไทยแล้วนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อขอคำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้น เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัยฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 3 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามที่ใช้เป็นข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการวัด แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และด้านพุทธศาสนา รวมจำนวน 10 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยเกณฑ์

การตัดสินค้า IOC ต้องมากกว่า 0.50 ($IOC > 0.50$) จึงจะถือว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่จะวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) และนำข้อคำถามข้อนั้นที่ใช้ได้ตามหลักเกณฑ์ มาทำการปรับสำนวน ภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำแบบสอบถามไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน โดยระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบสอบถาม ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ตลอดจนระยะเวลาในการทำแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item-Total Correlation) เพื่อการคัดเลือกข้อคำถามโดยการตัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 0.20 ออก รวมทั้งวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach's alpha coefficient) ของแบบสอบถาม และนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริงที่ใช้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงการวัดระหว่างตัวแปรแฝง (Latent variable) กับตัวแปรสังเกต (Observed variable) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแต่ละโมเดลพิจารณาจากความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หากผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าโมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา (Kline, 2011) ดังตาราง 4

ตาราง 4 เกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดล

ดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา
ค่า χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีค่ามากกว่า 0.05
ค่า χ^2/df	มีอัตราส่วนไม่เกิน 5
ค่า SRMR	มีค่าน้อยกว่า 0.05
ค่า RMSEA	มีค่าน้อยกว่า 0.08
ค่า CFI	มีค่ามากกว่า 0.90
ค่า GFI	มีค่ามากกว่า 0.90
ค่า AGFI	มีค่ามากกว่า 0.90

หากผลการตรวจสอบ พบว่าโมเดลไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจะทำการปรับโมเดลแล้วทำการวิเคราะห์ใหม่ การปรับแก้จะอยู่ภายใต้แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ทำการวิเคราะห์คำนวณค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct reliability: CR) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ว่าตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงมีความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ CR มีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงมีความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง และทำการคำนวณหาค่าเฉลี่ยความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ที่ตัวแปรแฝงสามารถอธิบายได้ (Average variance extracted: AVE) โดยมีโดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ AVE มีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าตัวแปรสังเกตมีความเที่ยงตรงในการวัดตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด หลังจากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ โดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงสัมพันธ์ (Convergent validity) โดยตัวบ่งชี้ของตัวแปรแฝงต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) โดยมีโดยมีเกณฑ์การพิจารณาขั้นต่ำที่ยอมรับได้ คือ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.40 (Hair et al., 2010 อ้างถึงใน สมหญิง ลมูลพัทตร์, 2558, น. 94-95) และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) คือ ข้อคำถามในแบบวัดเดียวกัน ไม่ใช่กลายเป็นองค์ประกอบเดียวกัน แต่เป็นการวัดองค์ประกอบที่แตกต่างกันได้ตามโครงสร้างทฤษฎีของตัวแปร ซึ่งสามารถใช้วิธีการตรวจสอบ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบจำลองระหว่างแบบจำลองที่มีองค์ประกอบตามโครงสร้างทฤษฎีเปรียบเทียบกับแบบจำลองที่มี 1 องค์ประกอบ (ปิยะ บุษชา, 2561, น. 125)

การวิจัยระยะที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 แต่ละแบบสอบถามมีรายละเอียดในการสร้าง และ ผลของการหาคุณภาพของแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วย 9 ตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
 2. แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม
 3. แบบสอบถามการร่วมรู้ลึก
 4. แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน
 5. แบบสอบถามความกรุณา
 6. แบบสอบถามสัมมาทิฐิ
 7. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนับสนุน
 8. แบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา
 9. แบบสอบถามการได้รับตัวแบบ
- โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นปัจจัยชีวิตสังคมของกลุ่ม ประกอบด้วยคำถาม ที่สอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ย คณะ เป็นต้น

2. แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของ Eisenberg, Cameron, และ Tryon (1984 อ้างถึงใน กรกนก เตชะอมรพันธ์, 2554, น. 11) มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม โดยพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมหรือประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งบางครั้งอาจต้องเสียสละทั้ง แรงกาย เวลาและทรัพย์สินก็ตาม ได้แบ่งพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1) การช่วยเหลือ (Helping) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการสละแรงกาย หรือเวลา เพื่อที่จะบรรเทาความต้องการของผู้อื่นรวมทั้งการช่วยเหลือให้ผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมาย การให้ข้อมูล การให้สิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเอง พฤติกรรมดังกล่าวจะไม่ได้เกี่ยวกับการสูญเสียสิ่งของที่ตนครอบครองมาก่อน 2) การแบ่งปัน (Sharing) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการให้สิ่งของหรือทรัพย์สินของตนเอง เป็นการที่บุคคลยอมเสียสละหรือให้ยืมสิ่งของที่ตนเองครอบครองอยู่ เช่น ของกิน ของใช้ ให้กับผู้อื่น เป็นต้น และ

3) การปลอบโยน (Comforting) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตั้งใจทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการให้ความช่วยเหลือหรือการแสดงท่าทางเพื่อจะบรรเทาความทุกข์ของผู้อื่น โดยการใช้คำพูดเพื่อให้กำลังใจ หรือการแสดงการโอบกอดหรือสัมผัสเพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกผ่อนคลายความกังวลใจ ความไม่สบายใจ ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 9 ข้อ

การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีขั้นตอนการหาค่าคุณภาพ ดังนี้ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากข้อคำถามทั้งหมด 14 ข้อ พบว่า มีค่า IOC มากกว่า 0.50 จำนวน 12 ข้อ และมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จำนวน 2 ข้อ ผู้วิจัยจึงได้ตัดข้อคำถามออก จำนวน 2 ข้อ จึงเหลือข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อ และนำข้อคำถามที่ใช้ได้ตามหลักเกณฑ์ (ค่า IOC มากกว่า 0.50) มาทำการปรับสำนวนภาษาตามข้อเสนอนแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.67 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.39-0.69 โดยระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบสอบถามภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ตลอดจนระยะเวลาในการทำแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 511 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.20-0.50 จากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า แบบจำลองพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อย รวมไปถึงข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อคำถามอื่นๆ ออกไป โดยทำการตัดข้อคำถามออกทีละข้อ จนแบบจำลองพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 86.53$, $df = 23$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.76$, SRMR = 0.05, RMSEA = 0.07, CFI = 0.96, GFI = 0.96, AGFI = 0.93 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง พบว่า CR = .85 AVE = .38 แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

ของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.47-0.74 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ของแบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อสังคม เนื่องจากแบบสอบถามมีมากกว่า 1 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการพลบโยน มีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.06 - 0.41 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดที่แยกองค์ประกอบกับแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทั้งสองแบบจำลองภายหลังปรับให้ได้แบบจำลองที่ดีที่สุด โดยผลการทดสอบ พบว่า แบบจำลองการวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่มี 3 องค์ประกอบ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 86.53$, $df = 23$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.76$, $SRMR = 0.05$, $RMSEA = 0.07$, $CFI = 0.96$, $GFI = 0.96$, $AGFI = 0.93$) มีความกลมกลืนมากกว่าแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ ($\chi^2 = 357.56$, $df = 27$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 13.24$, $SRMR = 0.06$, $RMSEA = 0.09$, $CFI = 0.85$, $GFI = 0.87$, $AGFI = 0.78$) พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 271.03$ ดังนั้น แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมยังคงเป็น 3 องค์ประกอบ เช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามที่ปรับใหม่ จำนวน 9 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการช่วยเหลือ						
0.	ฉันเข้าไปช่วยเหลือเมื่อเห็นอาจารย์ถือของหนัก					
ด้านการแบ่งปัน						
00.	ฉันบริจาคเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วให้แก่ผู้ยากไร้					
ด้านการพลบโยน						
000.	ฉันพูดให้กำลังใจเพื่อนเวลาที่เพื่อนรู้สึกท้อแท้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อผู้ตอบต้องเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ระดับนี้เกณฑ์การให้คะแนนข้อความทางบวกแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2, และ 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 นักศึกษาที่ได้คะแนนแบบสอบถามพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมสูง แสดงว่านักศึกษามีพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมมาก โดยแบบสอบถามพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

3. แบบสอบถามการร่วมรู้สึก

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการร่วมรู้สึก โดยนำแบบสอบถามดัชนีการตอบสนองระหว่างบุคคล หรือ Interpersonal reactivity index (IRI) ของ Davis (1980) มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับนิยามปฏิบัติการและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม โดยการร่วมรู้สึก (Empathy) หมายถึง ปฏิบัติการของบุคคลหนึ่งต่อประสบการณ์ที่สังเกตได้ของอีกคน ประกอบด้วย 1) ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้ 2) ด้านการจินตนาการ (Fantasy) หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเองให้เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการเล่นต่างๆ 3) ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อเจอกับเหตุการณ์เลวร้าย และ 4) ด้านความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) หมายถึง ความรู้สึกวิตกกังวล ความไม่สบายใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามการร่วมรู้สึก

แบบสอบถามการร่วมรู้สึก มีขั้นตอนการหาค่าคุณภาพ ดังนี้ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากข้อคำถามทั้งหมด 21 ข้อ พบว่า มีค่า IOC มากกว่า 0.50

จำนวน 14 ข้อ และมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จำนวน 7 ข้อ ผู้วิจัยจึงได้ตัดข้อคำถามออก จำนวน 7 ข้อ จึงเหลือข้อคำถาม จำนวน 14 ข้อ และนำข้อคำถามที่ใช้ได้ตามหลักเกณฑ์ (ค่า IOC มากกว่า 0.50) มาทำการปรับสำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.65 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.30-0.53 โดยระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบสอบถาม ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามตลอดจนระยะเวลาในการทำแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 511 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.28-0.52 จากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า แบบจำลองการร่วมรู้สึกยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อย รวมไปถึงข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อคำถามอื่นๆ ออกไป โดยทำการตัดข้อคำถามออกทีละข้อ จนแบบจำลองการร่วมรู้สึกมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 101.49$, $df = 29$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.50$, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.07, CFI = 0.96, GFI = 0.96, AGFI = 0.93 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง พบว่า CR = .87 AVE = .41 แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.54–0.76 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ของแบบสอบถามการร่วมรู้สึก เนื่องจากแบบสอบถามมีมากกว่า 1 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ได้แก่ การเข้าใจมุมมองของผู้อื่น การจินตนาการ การคำนึงถึงความรู้สึก และความเครียดส่วนบุคคล มีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.08-0.41 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดที่แยกองค์ประกอบกับแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทั้งสองแบบจำลองภายหลังปรับให้ได้แบบจำลองที่ดีที่สุด โดยผลการทดสอบพบว่า แบบจำลองการวัดการร่วมรู้สึกที่มี 4 องค์ประกอบ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 101.49$, $df = 29$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.50$, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.07, CFI = 0.96, GFI = 0.96, AGFI = 0.93) มีความกลมกลืนมากกว่าแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ ($\chi^2 = 253.97$, $df = 35$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 7.26$, SRMR = 0.07, RMSEA = 0.11, CFI = 0.89, GFI

= 0.91, AGFI = 0.86) พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 152.48$ ดังนั้น แบบสอบถามการร่วมรู้สึก ยังคงเป็น 3 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามที่ปรับเปลี่ยน จำนวน 10 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการร่วมรู้สึก

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น						
0.	ฉันพยายามเข้าใจเพื่อนของฉันให้ดีขึ้นโดยการลองคิดว่าพวกเขามีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไร					
ด้านการจินตนาการ						
00.	เมื่อฉันดูภาพยนตร์ที่ฉันสนใจ ฉันจินตนาการว่าฉันจะรู้สึกอย่างไรถ้าเหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นกับฉัน					
ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก						
000.	เมื่อฉันเห็นคนที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ ฉันรู้สึกไม่พอใจ					
ด้านความทุกข์ส่วนบุคคล						
0000.	ฉันรู้สึกไม่สบายใจ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ตึงเครียด					

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อผู้ตอบต้องเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ระดับนี้เกณฑ์การให้คะแนนข้อความทางบวกแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2, และ 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 นักศึกษาที่ได้คะแนนแบบสอบถามการร่วมรู้สึกสูง แสดงว่านักศึกษามีการร่วมรู้สึกมาก โดยแบบสอบถามการร่วมรู้สึก มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ย

ของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มี การร่วมรู้สึกสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการร่วมรู้สึกต่ำกว่า ส่วน ข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

4. แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดแรงจูงใจภายใน โดยนำแบบสอบถามแรงจูงใจภายในของ ออร์พินท์ ชูชม และคนอื่น ๆ (2542) มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับนิยาม ปฏิบัติการและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) หมายถึง ความ ต้องการของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้นจากการแสวงหาของตนเอง โดยลักษณะ ที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน เช่น งานที่น่าสนใจ แปลกใหม่ และท้าทายเป็นแรงผลักดันภายใน ไม่ต้อง อาศัยรางวัลภายนอก หรือกฎเกณฑ์เป็นข้อบังคับ แรงจูงใจภายในประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความชอบ หรือต้องการทำงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม และงานนั้นมีความยากง่ายพอเหมาะกับความสามารถ 2) ความสนใจ-เพลิดเพลิน หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความกระตือรือร้น ตลอดจนมีความสุข พอใจและเพลิดเพลินในการทำงานหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ 3) ความเป็นตัว ของตัวเอง หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความชอบความมีอิสระในการคิดและ การกระทำ และชอบริเริ่มทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง 4) ความต้องการมีความสามารถ หมายถึง สิ่ง ที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความต้องการมีประสิทธิผลในการจัดการกับสภาพแวดล้อม ต้องการที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง และ 5) ความมุ่งมั่น หมายถึง สิ่ง ที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุผลด้วยความสามารถของตนเอง มี ความยึดมั่นทุ่มเทให้กับงานโดยไม่หวังผลตอบแทนภายนอก ซึ่งความสำเร็จจากงานเป็นแรง บันดาลใจภายในมากกว่ารางวัลหรือเกียรติยศภายนอกประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามแรงจูงใจภายใน

แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน มีขั้นตอนการหาค่าคุณภาพ ดังนี้ การหาค่า ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ พบว่า มีค่า IOC มากกว่า 0.50 จำนวน 15 ข้อ และนำข้อคำถามที่ใช้ได้ตามหลักเกณฑ์ (ค่า IOC มากกว่า 0.50) มาทำการปรับ จำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.54 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.26-0.62 โดยระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบสอบถาม ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ตลอดจนระยะเวลาในการทำแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 511 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.68 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.23-0.54 จากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองแรงจูงใจภายในยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อย รวมไปถึงข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อคำถามอื่นๆ ออกไป โดยทำการตัดข้อคำถามออกทีละข้อ จนแบบจำลองแรงจูงใจภายในมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 99.72$, $df = 24$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 4.16$, $SRMR = 0.04$, $RMSEA = 0.08$, $CFI = 0.98$, $GFI = 0.96$, $AGFI = 0.91$ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง พบว่า $CR = .88$ $AVE = .44$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.46-0.71 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ของแบบสอบถามแรงจูงใจภายใน เนื่องจากแบบสอบถามมีมากกว่า 1 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ได้แก่ ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย ความสนใจ-ผลิตเพลิน ความเป็นตัวของตัวเอง ความต้องการมีความสามารถ ความมุ่งมั่น มีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.19-0.46 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดที่แยกองค์ประกอบกับแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทั้งสองแบบจำลองภายหลังปรับให้ได้แบบจำลองที่ดีที่สุด โดยผลการทดสอบ พบว่า แบบจำลองการวัดแรงจูงใจภายในที่มี 5 องค์ประกอบ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 99.72$, $df = 24$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 4.16$, $SRMR = 0.04$, $RMSEA = 0.08$, $CFI = 0.98$, $GFI = 0.96$, $AGFI = 0.91$) มีความกลมกลืนมากกว่าแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ ($\chi^2 = 188.39$, $df = 35$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 5.38$, $SRMR = 0.05$, $RMSEA = 0.07$, $CFI = 0.96$, $GFI = 0.93$, $AGFI = 0.89$) พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 88.67$ ดังนั้น แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน ยังคงเป็น 5 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามที่ปรับใหม่ จำนวน 10 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามแรงจูงใจภายใน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความต้องการสิ่งที่ทำหาย						
0.	ฉันชอบทำงานที่ยากพอสมควรตามความสามารถของตนเอง					
ด้านความสนใจ-เพลิดเพลิน						
00.	ฉันเพลิดเพลินที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่น่าสนใจ					
ด้านความเป็นตัวของตัวเอง						
000.	ฉันมีความพอใจมาก หากได้เป็นคนคิดริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง					
ด้านความต้องการมีความสามารถ						
0000.	ฉันชอบเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์					
ด้านความมุ่งมั่น						
00000.	ฉันทุ่มเททำงานเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย					

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อผู้ตอบต้องเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ระดับนี้เกณฑ์การให้คะแนนข้อความทางบวกแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2, และ 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 นักศึกษาที่ได้คะแนนแบบสอบถามแรงจูงใจภายในสูง แสดงว่านักศึกษามีแรงจูงใจภายในมาก โดยแบบสอบถามแรงจูงใจภายใน มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจภายในสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจภายในต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

5. แบบสอบถามความกรงุณา

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดความกรงุณา โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของประทีป จินนี (2557, น. 150-151) มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม โดยความกรงุณา หมายถึง ความสงสาร ความปรารถนา ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ความยากลำบาก ตามกำลังความสามารถ ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามความกรงุณา

แบบสอบถามความกรงุณา มีขั้นตอนการหาค่าคุณภาพ ดังนี้ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ พบว่า มีค่า IOC มากกว่า 0.50 จำนวน 10 ข้อ และนำข้อคำถามที่ใช้ได้ตามหลักเกณฑ์ (ค่า IOC มากกว่า 0.50) มาทำการปรับจำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.86 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.26-0.74 โดยระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบสอบถาม ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ตลอดจนระยะเวลาในการทำแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 511 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.76 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.22-0.78 จากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองความกรงุณา ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อย รวมไปถึงข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อคำถามอื่นๆ ออกไป โดยทำการตัดข้อคำถามออกทีละข้อ จนแบบจำลองความกรงุณา มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 89.49$, $df = 24$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.73$, SRMR = 0.06, RMSEA = 0.07, CFI = 0.99, GFI = 0.96, AGFI = 0.93 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง พบว่า CR = .94 AVE = .64 แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนัก

องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.64-0.86 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ของแบบสอบถามความกรุณา ผู้วิจัยไม่ได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ของแบบสอบถามความกรุณา เนื่องจากแบบสอบถามมี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ ความกรุณา

ตัวอย่างแบบสอบถามความกรุณา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0.	ฉันปรารถนาให้ผู้ที่ยากไร้มีชีวิตที่ดีขึ้น					

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อผู้ตอบต้องเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ระดับนี้เกณฑ์การให้คะแนนข้อความทางบวกแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2, และ 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 นักศึกษาที่ได้คะแนนแบบสอบถามความกรุณาสูง แสดงว่านักศึกษามีความกรุณาสูง โดยแบบสอบถามความกรุณา มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความกรุณาสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความกรุณาต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

6. แบบสอบถามสัมมาทิฐิ

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดสัมมาทิฐิ โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2556, น. 4) มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม โดยสัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริง ความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือยอมรับรู้การกระทำและผลของการกระทำของตน แนวความคิดที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมัน หรือตามที่มีมันเป็น ไม่เอนเอียง ไปตามความชอบความชังของตน หรือตามที่ยากให้มันเป็น

อยากไม่ให้มันเป็น ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามสัมมาทิฐิ

แบบสอบถามสัมมาทิฐิ มีขั้นตอนการหาค่าคุณภาพ ดังนี้ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ พบว่า มีค่า IOC มากกว่า 0.50 จำนวน 9 ข้อ และมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จำนวน 1 ข้อ สำหรับข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จำนวน 1 ข้อ ผู้วิจัยไม่ได้ตัดออก หากแต่ผู้วิจัยทำการปรับปรุงเนื้อหาของข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการมากยิ่งขึ้น และนำข้อคำถามที่ใช้ได้ตามหลักเกณฑ์ (ค่า IOC มากกว่า 0.50) มาทำการปรับสำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.76 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.32-0.63 โดยระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบสอบถาม ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ตลอดจนระยะเวลาในการทำแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 511 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.29-0.71 จากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า แบบจำลองสัมมาทิฐิ ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อย รวมไปถึงข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อคำถามอื่นๆ ออกไป โดยทำการตัดข้อคำถามออกทีละข้อ จนแบบจำลองสัมมาทิฐิ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 41.88$, $df = 14$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 2.99$, SRMR = 0.03, RMSEA = 0.06, CFI = 0.99, GFI = 0.98, AGFI = 0.95 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง พบว่า CR = .89 AVE = .51 แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.56-0.83 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

ของแบบสอบถามสัมมาทิฐิ ผู้วิจัยไม่ได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ของแบบสอบถามสัมมาทิฐิ เนื่องจากแบบสอบถามมี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ สัมมาทิฐิ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมมาทิฐิ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0.	ฉันเชื่อว่าคนที่จะมีความสุขในการทำงานนั้นคือคนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อผู้ตอบต้องเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ระดับนี้เกณฑ์การให้คะแนนข้อความทางบวกแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2, และ 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 นักศึกษาที่ได้คะแนนแบบสอบถามสัมมาทิฐิสูง แสดงว่านักศึกษามีสัมมาทิฐิมาก โดยแบบสอบถามสัมมาทิฐิ มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีสัมมาทิฐิสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีสัมมาทิฐิต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

7. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนับสนุน

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนสนับสนุน โดยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนสนับสนุนของงามตา วนิทานนท์ (2552) มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อความคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนสนับสนุน หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยการแสดงความรักและปรารถนาดีต่อเด็ก เอาใจใส่และให้ความสำคัญแก่เด็ก ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาที่ดีมากกว่าการใช้วิธีบีบบังคับเด็ก ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา และมีความใกล้ชิดสนิทสนม โดยได้กระทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ประกอบด้วย 4 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) การแสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก แสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่ตั้งใจจะอบรมเด็กให้

เป็นคนดี 2) การทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ใช้เวลาอยู่กับเด็ก เช่น ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ด้วยกัน ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน 3) การเอาใจใส่เด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก เช่น สอบถามทุกข์ สุข ถามถึงเหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้นกับเด็ก รู้เกี่ยวกับเพื่อนของเด็ก กิจกรรมของเด็ก และ 4) การเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ เช่น ให้คำแนะนำปรึกษา ปลอดภัย ให้กำลังใจเวลาเด็กมีปัญหา มีทุกข์ร้อน เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างมีเหตุผล ไม่บังคับฝืนใจ ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีขั้นตอนการหาค่าคุณภาพ ดังนี้ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากข้อคำถามทั้งหมด 14 ข้อ พบว่า มีค่า IOC มากกว่า 0.50 จำนวน 13 ข้อ และมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จำนวน 1 ข้อ สำหรับข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จำนวน 1 ข้อ ผู้วิจัยไม่ได้ตัดออก หากแต่ผู้วิจัยทำการปรับปรุงเนื้อหาของข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการมากยิ่งขึ้น และนำข้อคำถามที่ใช้ได้ตามหลักเกณฑ์ (ค่า IOC มากกว่า 0.50) มาทำการปรับสำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.29-0.61 โดยระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบสอบถามภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ตลอดจนระยะเวลาในการทำแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 511 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.74 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.27-0.68 จากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า แบบจำลองการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่านำหนักองค์ประกอบน้อย รวมไปถึงข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อคำถามอื่นๆ ออกไป โดยทำการตัดข้อคำถามออกทีละข้อ จนแบบจำลองการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 101.49$, df

= 26, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.90$, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.08, CFI = 0.98, GFI = 0.96, AGFI = 0.92 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง พบว่า CR = .91 AVE = .50 แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.46-0.83 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เนื่องจากแบบสอบถามมีมากกว่า 1 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ได้แก่ การแสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก การทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก การเอาใจใส่เด็ก และการเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก มีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.16-0.59 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดที่แยกองค์ประกอบกับแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทั้งสองแบบจำลองภายหลังปรับให้ได้แบบจำลองที่ดีที่สุด โดยผลการทดสอบ พบว่า แบบจำลองการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนที่มี 4 องค์ประกอบ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 101.49$, $df = 26$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.90$, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.08, CFI = 0.98, GFI = 0.96, AGFI = 0.92) มีความกลมกลืนมากกว่าแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ ($\chi^2 = 404.63$, $df = 35$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 11.56$, SRMR = 0.06, RMSEA = 0.14, CFI = 0.93, GFI = 0.86, AGFI = 0.78) พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 303.14$ ดังนั้น แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ยังคงเป็น 4 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามที่ปรับเปลี่ยน จำนวน 10 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการแสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก					
0.	พ่อและแม่แนะนำให้ฉันแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้ที่ยากไร้					

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ใช้เวลาอยู่กับเด็ก						
00.	พ่อและแม่ชอบชวนฉันรับประทานอาหาร พร้อมกัน					
ด้านการเอาใจใส่เด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก						
000.	พ่อและแม่ชอบถามสารทุกข์สุกดิบของฉัน					
ด้านการเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ						
0000.	พ่อและแม่คอยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ในการเรียนของฉัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อผู้ตอบต้องเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ระดับนี้เกณฑ์การให้คะแนนข้อความทางบวกแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2, และ 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 นักศึกษาที่ได้คะแนนแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูง แสดงว่านักศึกษามีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก โดยแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

8. แบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการสนับสนุนจากสถานศึกษา โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง โดยนำแนวคิดของ Rimm และ Masters (1979 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, 2539, น. 21-22) โดยการสนับสนุนจากสถานศึกษามาจากการแสดงออกของอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา ด้วยการให้สิ่งที่พึงพอใจแก่นักศึกษาภายหลังจากที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรม ซึ่งสิ่งที่พึงพอใจที่เสนอไว้ว่าเป็นตัวเสริมแรง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ ประกอบด้วย

อาหาร ขนม ฯลฯ 2. ตัวเสริมแรงทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คำพูด ได้แก่ คำชมเชย ยกย่อง ฯลฯ และการแสดงท่าทาง ได้แก่ การยิ้ม การพยักหน้ารับ ฯลฯ 3. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี่ยงพฤติกรรม เบี่ยงพฤติกรรมจะเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณค่าก็ต่อเมื่อสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้ เช่น ดาว คูปอง ฯลฯ 4. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม เป็นตัวเสริมแรงที่นำเอากิจกรรมที่นักศึกษาชอบมาใช้เป็นตัวเสริมแรง เช่น การฟังเพลง การเล่นเกมกีฬา ฯลฯ มาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ

การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา

แบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา มีขั้นตอนการหาค่าคุณภาพ ดังนี้ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ พบว่า มีค่า IOC มากกว่า 0.50 จำนวน 10 ข้อ และนำข้อคำถามที่ใช้ได้ตามหลักเกณฑ์ (ค่า IOC มากกว่า 0.50) มาทำการปรับสำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.62 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.15-0.78 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก ต่ำกว่า 0.20 ผู้วิจัยได้ปรับเนื้อหาของข้อคำถามให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบสอบถาม ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ตลอดจนระยะเวลาในการทำแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 511 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.71 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.20-0.66 จากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า แบบจำลองการสนับสนุนจากสถานศึกษายังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อย รวมไปถึงข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อคำถามอื่นๆ ออกไป โดยทำการตัดข้อคำถามออกทีละข้อ จนแบบจำลองการสนับสนุนจากสถานศึกษามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 3$, $df = 2$, $p = 0.22$, $\chi^2/df = 1.5$, SRMR = 0.01, RMSEA = 0.03, CFI = 1.00, GFI = 1.00, AGFI = 0.98 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัว

แปรแฝง พบว่า CR = .78 AVE = .43 แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.47-0.85 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ของแบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา เนื่องจากแบบสอบถามมีมากกว่า 1 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 2 ได้แก่ การสนับสนุนจากอาจารย์ และการสนับสนุนจากเพื่อนนักศึกษา มีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.22-0.46 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดที่แยกองค์ประกอบกับแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทั้งสองแบบจำลองภายหลังปรับให้ได้แบบจำลองที่ดีที่สุด โดยผลการทดสอบ พบว่า แบบจำลองการวัดการสนับสนุนจากสถานศึกษาที่มี 2 องค์ประกอบ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 3$, $df = 2$, $p = 0.22$, $\chi^2/df = 1.5$, SRMR = 0.01, RMSEA = 0.03, CFI = 1.00, GFI = 1.00, AGFI = 0.98) มีความกลมกลืนมากกว่าแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ ($\chi^2 = 62.82$, $df = 5$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 12.56$, SRMR = 0.06, RMSEA = 0.15, CFI = 0.92, GFI = 0.95, AGFI = 0.86) พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 59.82$ ดังนั้น แบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา ยังคงเป็น 2 องค์ประกอบ เช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามที่ปรับใหม่ จำนวน 5 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการแสดงออกของอาจารย์						
0.	หลังจากที่ฉันเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อาจารย์ขอขนามมาให้เป็นรางวัลตอบแทน					
ด้านการแสดงออกของเพื่อน						
00.	เมื่อฉันพูดให้กำลังใจเพื่อนที่กำลังเศื่อดร้อน เพื่อนจะพูดยกย่องฉัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อผู้ตอบต้องเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ระดับนี้เกณฑ์การให้คะแนนข้อความทางบวกแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2, และ 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 นักศึกษาที่ได้คะแนนแบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษาสูง แสดงว่านักศึกษามีการสนับสนุนจากสถานศึกษามาก โดยแบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการสนับสนุนจากสถานศึกษาสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการสนับสนุนจากสถานศึกษาต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

9. แบบสอบถามการได้รับตัวแบบ

ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการได้รับตัวแบบ โดยนำแบบสอบถามการได้รับตัวแบบของ วิลลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี และคนอื่น ๆ (2547) มาปรับปรุงโดยมีการปรับปรุงข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการได้รับตัวแบบ หมายถึง การที่บุคคลสังเกตและถือเอาลักษณะพฤติกรรมมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน โดยตัวแบบแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. การได้รับตัวแบบมีชีวิต หมายถึง ตัวแบบที่ปรากฏกับบุคคลโดยตรง 2. การได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ หมายถึง ตัวแบบที่เสนอกับบุคคลโดยผ่านทางคำพูด การเขียนหรือรูปภาพ เช่น โทรทัศน์ ฟิล์ม เป็นต้น ประกอบด้วยข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 7 ข้อ

การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามการได้รับตัวแบบ

แบบสอบถามการได้รับตัวแบบ มีขั้นตอนการหาค่าคุณภาพ ดังนี้ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากข้อความทั้งหมด 10 ข้อ พบว่า มีค่า IOC มากกว่า 0.50 จำนวน 10 ข้อ และนำข้อความที่ใช้ได้ตามหลักเกณฑ์ (ค่า IOC มากกว่า 0.50) มาทำการปรับสำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.67 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.34-0.72 โดย

ระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบสอบถาม ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ตลอดจนระยะเวลาในการทำแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 511 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.72 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.25-0.68 จากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองการได้รับตัวแบบยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อย รวมไปถึงข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อคำถามอื่นๆ ออกไป โดยทำการตัดข้อคำถามออกทีละข้อ จนแบบจำลองการได้รับตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 46.95$, $df = 11$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 4.54$, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.08, CFI = 0.98, GFI = 0.97, AGFI = 0.93 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง พบว่า CR = .82 AVE = .40 แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.49-0.80 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ของแบบสอบถามการได้รับตัวแบบ เนื่องจากแบบสอบถามมีมากกว่า 1 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 2 ได้แก่ ตัวแบบมีชีวิต และตัวแบบสัญลักษณ์ มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.17-0.42 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนกด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองการวัดที่แยกองค์ประกอบกับแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทั้งสองแบบจำลองภายหลังปรับให้ได้แบบจำลองที่ดีที่สุด โดยผลการทดสอบ พบว่า แบบจำลองการได้รับตัวแบบที่มี 2 องค์ประกอบ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 46.95$, $df = 11$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 4.54$, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.08, CFI = 0.98, GFI = 0.97, AGFI = 0.93) มีความกลมกลืนมากกว่าแบบจำลองการวัดที่มี 1 องค์ประกอบ ($\chi^2 = 79.45$, $df = 14$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 5.68$, SRMR = 0.05, RMSEA = 0.10, CFI = 0.96, GFI = 0.96, AGFI = 0.91) พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 32.5$ ดังนั้น แบบสอบถามการได้รับตัวแบบยังคงเป็น 2 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามที่ปรับใหม่ จำนวน 7 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการได้รับตัวแบบ

คำสั่ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการได้รับตัวแบบมีชีวิต						
0.	ฉันเห็นเพื่อนสนิทของฉันมีน้ำใจกับผู้อื่น					
ด้านการได้รับตัวแบบสัญลักษณ์						
00.	ฉันดูภาพยนตร์อาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม					

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อผู้ตอบต้องเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ระดับนี้เกณฑ์การให้คะแนนข้อความทางบวกแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 5, 4, 3, 2, และ 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 นักศึกษาที่ได้คะแนนแบบสอบถามการได้รับตัวแบบสูง แสดงว่านักศึกษามีการได้รับตัวแบบมาก โดยแบบสอบถามการได้รับตัวแบบ มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้ตอบเลือกได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ โดยให้คะแนนทางบวกตามลำดับดังนี้ มากที่สุด คะแนนเท่ากับ 5 และลงมาตามลำดับจนถึง น้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย แสดงว่าเป็นผู้ที่มีการได้รับตัวแบบสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการได้รับตัวแบบต่ำกว่า ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม

การวิจัยระยะที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

1. แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยเป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับแบบสอบถามในการวิจัยระยะที่ 1

2. โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีลักษณะเป็นโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม นำมาสร้างเป็นโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยปัจจัยภายใน ได้แก่ การร่วมรู้สึก มาสร้างเป็น

โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเบื้องต้นสังคม จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 150 นาที โดย

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ

ครั้งที่ 2-4 การพัฒนาการร่วมรู้สึก

ครั้งที่ 5 ปัจฉิมนิเทศ

ซึ่งมีรายละเอียดของขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเบื้องต้นสังคม

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโปรแกรมโดยนำแนวคิด ทฤษฎี มาเป็นแนวคิดในการสร้างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเบื้องต้นสังคม จากนั้นนำโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเบื้องต้นสังคม ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อขอคำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้น เพื่อพัฒนาเป็นโปรแกรมฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาทำการปรับสำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำโปรแกรมไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 4 นำโปรแกรมไปทดลองใช้ (Try out) ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน โดยระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการของโปรแกรม ตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินการของโปรแกรมเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม และนำมาสร้างเป็นโปรแกรมฉบับจริงที่ใช้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเบื้องต้นสังคม

โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎีของการปรับพฤติกรรมทางปัญญามาเป็นแนวคิดหลักในการสร้างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเบื้องต้นสังคม และใช้แนวคิดการร่วมรู้สึกของเดวิส ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาเพื่อส่งผลต่อพฤติกรรม โดยการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีความเชื่อว่าพฤติกรรมทางปัญญาของบุคคลมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแสดงออกของบุคคล โดยได้อาศัยแนวคิดของนักจิตวิทยาที่ว่า ตัวแปรภายในบุคคลหรือตัวแปรทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก การปรับพฤติกรรมโดยอาศัยแนวคิดดังกล่าว เรียกว่า การปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive behavior modification หรือ CBM) หรือ การบำบัดพฤติกรรม

ทางปัญญา (Cognitive behavior therapy หรือ CBT) (Kazdin, 1978 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2553, น. 308) และใช้แนวคิดการร่วมรู้สึกร่วมใจของเดวิส ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาเพื่อส่งผลต่อพฤติกรรม โดย Davis (2004 อ้างถึงใน คุณยา จิตตะยโสธร, 2555, น. 17-18) ได้อธิบายการร่วมรู้สึกร่วมใจว่าเป็นกลุ่มของโครงสร้างที่ทำให้เกิดการตอบสนองของบุคคลหนึ่งต่อสภาพแวดล้อมของบุคคลอื่น ซึ่งการตอบสนองดังกล่าวมีทั้งแบบส่งผลต่ออารมณ์ และแบบไม่ส่งผลต่ออารมณ์โดยเดวิส ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของโครงสร้าง กระบวนการ และผลของการร่วมรู้สึกร่วมใจ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่มีผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณ์ 2) กระบวนการ (Process) โดยฝึกให้นักศึกษาเกิดการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking) เกิดการจินตนาการ (Fantasy) เกิดการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) และเกิดความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) 3) ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล (Intrapersonal outcomes) ได้แก่ ผลทางปัญญา ผลทางอารมณ์ ผลทางแรงจูงใจ และ 4) ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิดพฤติกรรมทางสังคม

นอกจากนี้ เดวิส (Davis, 1980) ได้เสนอว่าการร่วมรู้สึกร่วมใจ (Empathy) หมายถึง ปฏิกริยาของบุคคลหนึ่งต่อประสบการณ์ที่สังเกตได้ของอีกคน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้ 2) ด้านการจินตนาการ (Fantasy) หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเองให้เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการเล่นต่างๆ 3) ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อเจอกับเหตุการณ์เลวร้าย 4) ด้านความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) หมายถึง ความรู้สึกวิตกกังวล ความไม่สบายใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

1) ขั้นเริ่ม ผู้วิจัยพากลุ่มทดลองไปที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ผู้สังเกต คือ นักศึกษา ผู้ถูกสังเกต คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา สถานการณ์ คือ นักศึกษาสังเกตเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา

2) ขั้นกระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น ผู้วิจัยให้นักศึกษาช่วยกันอธิบายความรู้สึกของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา จากสีหน้าท่าทางว่าเขาารู้สึกอย่างไร 2.2 ด้านการจินตนาการ ผู้วิจัยให้นักศึกษาลองคิดว่าถ้าตัวเองเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา จะรู้สึกอย่างไร 2.3 ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่าถ้าตัวเองเป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ที่อยู่ในศูนย์การศึกษา

พิเศษ จะทำอย่างไร 2.4 ด้านความเครียดส่วนบุคคล ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่าตัวเองเป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะรู้สึกอย่างไร จากผู้วิจัยให้นักศึกษาทำใบงาน เรื่อง เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เพื่อเป็นการให้นักศึกษาได้สะท้อนสิ่งที่ตนเองจินตนาการแล้วเขียนอธิบายออกมา

3) ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ผู้วิจัยให้นักศึกษาไปอยู่ในสถานการณ์ที่มีเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เช่น การสังเกต การพูดคุย เป็นต้น 3.1 ผลทางปัญญา นักศึกษาสามารถเข้าใจความรู้สึกของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ว่าเขารู้สึกอย่างไร 3.2 ผลทางอารมณ์ นักศึกษาเกิดความรู้สึกเดียวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เช่น เศร้าใจ หดหูใจ เป็นต้น 3.3 ผลทางแรงจูงใจ นักศึกษาเกิดความรู้สึกสงสาร เห็นใจ เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เป็นต้น

4) ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและยกตัวอย่างประกอบว่าถ้ามีเจอเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาทั้งในและนอกสถานที่ เราควรทำอย่างไร เช่น การช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยป้อนอาหารและน้ำดื่มให้เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา การแบ่งปัน ได้แก่ การบริจาคเงินตามกำลังทรัพย์ และการปลดปล่อย ได้แก่ การโอบกอดเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เป็นต้น จากนั้นผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม

ตัวอย่างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
เพื่อให้ นักศึกษาเกิด การพัฒนา การร่วมรู้สึก		ขั้นนำ ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน ทบทวนเนื้อหาจากครั้ง ก่อน	15 นาที		1. การร่วม กิจกรรม 2. การแสดง ความคิดเห็น
	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่กล่าวถึง ผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต	ขั้นดำเนินการ 1. ขั้นเริ่ม ผู้วิจัยพานักศึกษาไปที่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ห้อง เด็กที่มีความบกพร่อง ทางด้านสติปัญญา บุคคล ได้แก่ ผู้สังเกต คือ นักศึกษา ผู้ถูกสังเกต คือ เด็กที่ มีความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา สถานการณ์ คือ นักศึกษาสังเกตเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา	15 นาที		เกี่ยวกับเด็ก ที่มีความ บกพร่อง ทางด้าน สติปัญญา 3. ใบงานที่ 2 เรื่อง เด็ก ที่มีความ บกพร่อง ทางด้าน สติปัญญา
	2. ขั้น กระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการ เข้าใจมุมมอง ของผู้อื่น (Prespective Taking) หมายถึง	2. ขั้นกระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการเข้าใจมุมมอง ของผู้อื่น - ผู้วิจัยให้นักศึกษาช่วยกัน อธิบายความรู้สึกของเด็ก ที่มีความบกพร่อง ทางด้านสติปัญญา	60 นาที		

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
	<p>ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้</p> <p>2.2 ด้านการจินตนาการ (Fantasy) หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเองให้เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือ การเล่นต่างๆ</p> <p>2.3 ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น เมื่อเจอกับ เหตุการณ์เลวร้าย</p> <p>2.4 ด้านความเครียดส่วนตัว (Personal distress)</p>	<p>จากสีหน้า ท่าทางว่าเขารู้สึกอย่างไร</p> <p>2.2 ด้านการจินตนาการ - ผู้วิจัยให้นักศึกษาลองคิด ว่าถ้าตัวเองเป็นเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้านสติปัญญา จะรู้สึกอย่างไร</p> <p>2.3 ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก - ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่า ถ้าตัวเองเป็น เด็กที่มี ความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ที่อยู่ในศูนย์ การศึกษาพิเศษ จะทำอย่างไร</p> <p>2.4 ด้านความทุกข์ส่วนบุคคล - ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่า ตัวเองเป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ที่อยู่ในศูนย์ การศึกษาพิเศษ จะรู้สึกอย่างไร</p> <p>- ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำใบงานที่ 2 เรื่อง เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา</p>	15 นาที	ใบงานที่ 2 เรื่อง เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา	

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
	<p>หมายถึง ความรู้สึก วิตกกังวล ความไม่ สบายใจเมื่ออยู่ใน สถานการณ์ที่มี ความตึงเครียด</p>				
	<p>3. ผลที่เกิดขึ้น ภายในตัวบุคคล 3.1 ผลทางปัญญา มีความแม่นยำใน การตัดสินสภาวะ อารมณ์ของผู้อื่น เป็นต้น 3.2 ผลทาง อารมณ์ คือ การเกิดอารมณ์ เดียวกันระหว่าง ผู้สังเกตและ ผู้ถูกสังเกต 3.3 ผลทาง แรงจูงใจ คือ การเห็นคุณค่า ของผู้อื่น</p>	<p>3 ผลที่เกิดขึ้นภายในตัว บุคคล - ผู้วิจัยให้นักศึกษาไปอยู่ ในสถานการณ์ที่มีเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา ไปมี ปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา เช่น การสังเกต การพูดคุย เป็นต้น 3.1 ผลทางปัญญา - นักศึกษาสามารถเข้าใจ ความรู้สึกของเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา ว่าเขารู้สึก อย่างไร 3.2 ผลทางอารมณ์ - นักศึกษาเกิดความรู้สึก เดียวกับเด็กที่มีความ บกพร่องทางด้าน สติปัญญา เช่น เศร้าใจ หดหูใจ เป็นต้น</p>	15 นาที		

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
		3.3 ผลทางแรงจูงใจ - นักศึกษาเกิดความรู้สึก สงสาร เห็นใจ เด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา เป็นต้น			
	4. ผลต่อการ ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิด พฤติกรรมทาง สังคม อาทิเช่น พฤติกรรมเอื้อต่อ สังคม เป็นต้น	4. ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล - ผู้วิจัยและนักศึกษา ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และยกตัวอย่างประกอบ ว่าถ้ามีเจอเด็กที่มีความ บกพร่องทางด้าน สติปัญญาทั้งในและนอก สถานที่ เราควรทำอย่างไร เช่น <i>การช่วยเหลือ</i> ได้แก่ การช่วยบ้วนอาหารและ น้ำดื่มให้เด็กที่มีความ บกพร่องทางด้าน สติปัญญา <i>การแบ่งปัน</i> ได้แก่ การบริจาคเงินตามกำลัง ทรัพย์ <i>การปลอมโยน</i> ได้แก่ การโอบกอดเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา เป็นต้น	15 นาที		

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
		ขั้นสรุป - ผู้วิจัยและนักศึกษา ร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจาก การเข้าร่วมโปรแกรม	15 นาที		

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1

1. นำหนังสือแนะนำตัวและจดหมายขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อยื่นให้กับหน่วยงาน
2. นำจดหมายจากบัณฑิตวิทยาลัยและแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยไปให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง หรือส่งไปรษณีย์
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามและคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลก่อนกำหนดรหัสข้อมูล ลงรหัสและตรวจสอบข้อมูลให้ตรงตามข้อตกลงของการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม LISREL เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิจัยระยะที่ 2

1. เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยให้ทำแบบสอบถามพฤติกรรมเบื้องต้น
2. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มทดลอง ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมเบื้องต้นโดยโปรแกรมและในช่วงเวลาเดียวกันนี้ กลุ่มควบคุม ไม่ได้รับการฝึกใดๆ เรียนตามปกติ
3. เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง (Posttest) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังเสร็จสิ้นการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบสอบถามพฤติกรรมเบื้องต้น

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1

หลังจากที่ได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการบรรณาธิการกิจ (Editing) ตรวจสอบข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วทำการลงรหัสข้อมูลและบันทึกข้อมูล ลงในโปรแกรม SPSS เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสถิติทดสอบไค-สแควร์ และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

3. การตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบการวัดตัวแปรด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจากการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ในข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย และข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเพื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแต่ละตัว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item-Total Correlation) เพื่อการคัดเลือกข้อคำถามโดยการตัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 0.20 และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (level confirmatory factor analysis: CFA) ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงการวัดระหว่างตัวแปรแฝง (Latent variable) กับตัวแปรสังเกต (Observed variable) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแต่ละโมเดลพิจารณาจากความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หากผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าโมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ ค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีค่ามากกว่า 0.05 ค่า χ^2/df มีอัตราส่วนไม่เกิน 5 ค่า Standardized Root Mean Squared Residual (SRMR) มีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่า Root Mean Squared Error of Approximation (RMSEA) มีค่าน้อยกว่า 0.08 ค่า Comparative Fit Index (CFI) มีค่ามากกว่า 0.90 ค่า Tucker-Lewis Index (TLI) มากกว่า 0.90 (Kline, 2011) หากผลการตรวจสอบ พบว่าโมเดลไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจะทำการปรับโมเดลแล้วทำการวิเคราะห์ใหม่ การปรับแก้จะอยู่ภายใต้แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ทำการวิเคราะห์คำนวณค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct reliability: CR) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ว่าตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงมีความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ CR มีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงมีความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง และทำการคำนวณหาค่าเฉลี่ยความแปรปรวน

ของตัวบ่งชี้ที่ตัวแปรแฝงสามารถอธิบายได้ (Average variance extracted: AVE) โดยมีโดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ AVE มีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าตัวแปรสังเกตมีความเที่ยงตรงในการวัดตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด หลังจากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ โดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเส้น (Convergent validity) โดยตัวบ่งชี้ของตัวแปรแฝงต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) โดยมีโดยมีเกณฑ์การพิจารณาขั้นต่ำที่ยอมรับได้คือ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.40 (Hair et al., 2010 อ้างถึงใน สมหญิง ลมูลพัคตร์, 2558, น. 94-95) และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) คือ ข้อคำถามในแบบวัดเดียวกัน ไม่ใช่กลายเป็นองค์ประกอบเดียวกัน แต่เป็นการวัดองค์ประกอบที่แตกต่างกันได้ตามโครงสร้างทฤษฎีของตัวแปร ซึ่งสามารถใช้วิธีการตรวจสอบ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบจำลองระหว่างแบบจำลองที่มีองค์ประกอบตามโครงสร้างทฤษฎีเปรียบเทียบกับแบบจำลองที่มี 1 องค์ประกอบ (ปิยะ บุษบา, 2561, น. 125)

4. ตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยใช้โปรแกรม LISREL โดยพิจารณาจากค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดข้อมูลจำเพาะของแบบจำลอง (Specification of the model) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรใดส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตและตัวแปรแฝง โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของโมเดลว่าความสัมพันธ์ของโมเดลทั้งหมดเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear) เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก (Additive) และเป็นความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive model) ระหว่างตัวแปรภายนอก (Exogenous variables) กับตัวแปรภายใน (Endogenous variables)

2. การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของแบบจำลอง (Identification of the model) โดยผู้วิจัยใช้เงื่อนไขกฎที่ (t-rule) คือ จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง โดยกฎที่กล่าวว่ามีโมเดลจะระบุค่าได้พอดีเมื่อ $t \leq (1/2) (q+p) (q+p+1)$ และใช้กฎความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive rule) คือ df ต้องมากกว่า 0 จึงจะแสดงว่าจำนวนที่รู้ค่ามากกว่าจำนวนที่ไม่รู้ค่า (Bollen, 1989, p. 103-104)

3. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลอง (Parameter estimation from the model) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการประมาณค่าไลค์ฮูดสูงสุด โดยวิธี ML (Maximum Likelihood) ตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง (Goodness-of-fit measures) เพื่อศึกษาภาพรวมของโมเดลว่ากลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด โดยผู้วิจัยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืนและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดล ดังต่อไปนี้

3.1 ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) คือ ค่าที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน เป็นการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square goodness of fit index) ถ้าค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีค่าความน่าจะเป็น (p) มากกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ถ้าค่าไค-สแควร์ มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีค่าความน่าจะเป็น (p) น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค่า χ^2/df ควรมีอัตราส่วนไม่เกิน 5

3.2 ค่ามาตรฐานรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อน (Standardized Root Mean Squared Residual: SRMR) เป็นดัชนีบอกความคลาดเคลื่อนจากการเปรียบเทียบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.3 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Squared Error of Approximation: RMSEA) เป็นการคำนวณเพื่อประมาณค่าความคลาดเคลื่อนของประชากร ไม่ใช่ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงมีนัยถึงการอ้างอิงกลับไปยังประชากรด้วย ค่า RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.08 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.4 ค่าดัชนีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) เป็นดัชนีเชิงเปรียบเทียบประเภทที่ 3 ที่คำนวณขึ้นจากสถิติไคสแควร์ที่มีการแจกแจงแบบ non-central distribution มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ยิ่งค่าเข้าใกล้ 1 ก็ยิ่งแสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนดีกว่าโมเดลฐาน เกณฑ์ที่นิยมใช้กันคือ ค่า CFI มีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.5 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องของแบบจำลอง (Goodness of Fit Index: GFI) เป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความสอดคล้องจากโมเดลก่อนและหลังปรับโมเดล กับฟังก์ชันความกลมกลืนก่อนปรับโมเดล ค่า GFI มีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.6 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (Adapted goodness-of-fit index : AGFI) ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้และคำนึงถึงขนาดตัวแปรและกลุ่มตัวอย่าง ค่า AGFI มีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตาราง 5

ตาราง 5 สรุปเกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดล

ดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา
ค่า χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีค่ามากกว่า 0.05
ค่า χ^2/df	มีอัตราส่วนไม่เกิน 5
ค่า SRMR	มีค่าน้อยกว่า 0.05
ค่า RMSEA	มีค่าน้อยกว่า 0.08
ค่า CFI	มีค่ามากกว่า 0.90
ค่า GFI	มีค่ามากกว่า 0.90
ค่า AGFI	มีค่ามากกว่า 0.90

การวิจัยระยะที่ 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรม SPSS เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังต่อไปนี้

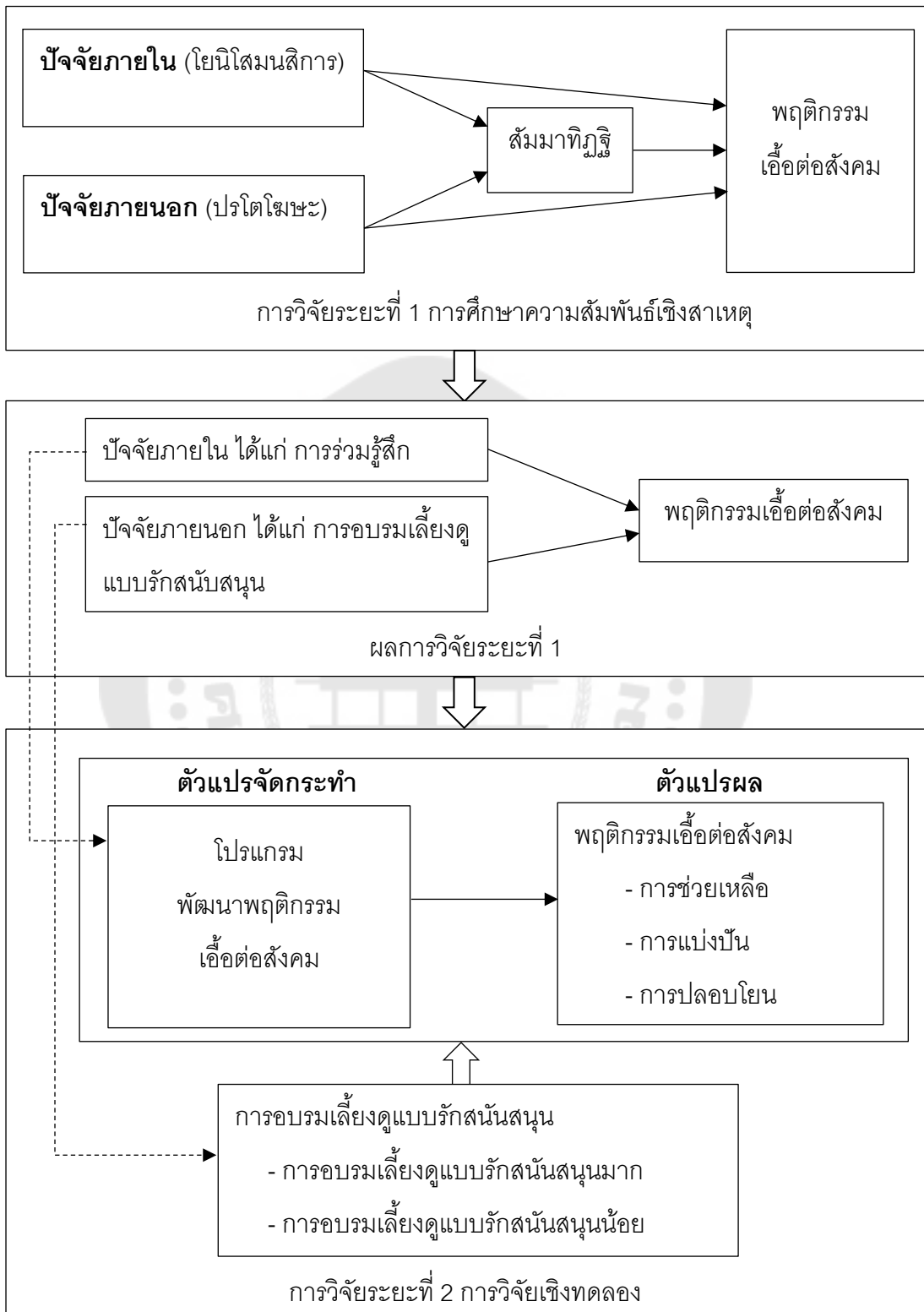
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมเมื่อต่อสังคมหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสับสนุน เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-way analysis of covariance) เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate)

สรุปความเชื่อมโยงของการวิจัยระยะที่ 1 และการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบพหุวิธี (Multi-methods) ซึ่งการวิจัยแบบพหุวิธี เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี แต่วิธีการที่นำมาใช้นั้นมาจากกระบวนการทัศน์การวิจัยแบบเดียวกัน (วัลนิกา ฉลากบาง, 2560, น. 126) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการทัศน์การวิจัยแบบกระบวนการทัศน์ปฏิฐานนิยม (Positivism) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณอย่างเดียว โดยผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยโปรแกรม LISREL ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการสร้างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษา ในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

โดยการวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยโปรแกรม LISREL สรุปได้ว่าการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ในการวิจัยระยะที่ 1 พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมากที่สุด ได้แก่ การร่วมรู้สึก มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมรองลงมา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.25 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้นำผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ ตัวแปรการร่วมรู้สึก มาสร้างเป็นโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นตัวแปรปรับ (Moderator variable) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ในการแบ่งกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ดังภาพประกอบ 24

ภาพประกอบ 24 สรุปความเชื่อมโยงของการวิจัยระยะที่ 1 และการวิจัยระยะที่ 2

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย (ตามใบรับรองจริยธรรมการวิจัย หมายเลขรับรอง SWUEC/X/G-226/2562) พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบ โดยการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง หากกลุ่มตัวอย่างไม่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยสามารถยกเลิกได้ ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยจะถูกนำเสนอในภาพรวม ไม่ระบุชื่อกลุ่มตัวอย่าง และจะนำไปใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยและงานวิชาการเท่านั้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมและผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาปริญญาตรี การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ด้วยการใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยโปรแกรม LISREL ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษาเชิงทดลอง

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

การวิจัยระยะที่ 1 ความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา และขนาดอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตอนที่ 3 การวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผล ดังนี้

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

Mean หมายถึง ค่าเฉลี่ย

SD หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Min	หมายถึง ค่าต่ำสุด
Max	หมายถึง ค่าสูงสุด
Sk	หมายถึง ค่าความเบ้
Ku	หมายถึง ค่าความโด่ง
DE	หมายถึง อิทธิพลทางตรง (Direct effect)
IE	หมายถึง อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect)
TE	หมายถึง อิทธิพลโดยรวม (Total effect)
χ^2	หมายถึง ค่าสถิติไค-สแควร์
p	หมายถึง ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ
df	หมายถึง องศาอิสระ
SRMR	หมายถึง ค่ามาตรฐานรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อน
RMSEA	หมายถึง ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า
CFI	หมายถึง ค่าดัชนีเชิงเปรียบเทียบ
GFI	หมายถึง ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องของแบบจำลอง
AGFI	หมายถึง ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว
*	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/ กำนับของรัฐ ในประเทศไทย โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 511 คน ดังตาราง 6

ตาราง 6 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 511 คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	134	26.22
หญิง	377	73.78
กลุ่มสาขาวิชา		
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	180	35.23
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี	175	34.24
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	156	30.53
การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา		
เคย	437	85.52
ไม่เคย	74	14.48

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 26.22 และเพศหญิง ร้อยละ 73.78 กำลังเรียนอยู่ในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ร้อยละ 35.23 ร้อยละ 34.24 และร้อยละ 30.53 ตามลำดับ โดยเคยเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ร้อยละ 85.52 และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ร้อยละ 14.48

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสถิติทดสอบไค-สแควร์ เพื่อตรวจสอบการแจกแจงของตัวแปรที่ศึกษาว่ามีการแจกแจงเป็นปกติหรือไม่ ดังตาราง 7

ตาราง 7 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

ตัวแปรสังเกต	Mean	S.D	Sk	Ku	χ^2	p-value
1. พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม						
การช่วยเหลือ	3.70	0.65	-0.27	-0.03	0.34	0.85
การแบ่งปัน	3.34	0.79	-0.25	0.28	0.26	0.89
การพลอบโยน	4.16	0.62	-0.45	-0.23	10.25	0.01
2. การร่วมรู้สึก						
การเข้าใจมุมมองของคนอื่น	3.95	0.67	-0.14	-0.59	6.07	0.05
การจินตนาการ	3.56	0.66	0.09	-0.15	0.34	0.84
การคำนึงถึงความรู้สึก	3.89	0.61	0.04	-0.64	2.01	0.37
ความทุกข์ส่วนบุคคล	3.89	0.71	-0.18	-0.45	5.94	0.05
3. แรงจูงใจภายใน						
ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย	3.74	0.66	0.03	-0.44	1.40	0.50
ความสนใจ-เฟลิดเฟลีน	3.92	0.68	-0.32	-0.12	3.59	0.17
ความเป็นตัวของตัวเอง	3.84	0.70	-0.31	-0.05	2.57	0.28
ความต้องการมีความสามารถ	3.81	0.70	0.04	-0.69	4.70	0.10
ความมุ่งมั่น	3.95	0.63	-0.07	-0.49	4.25	0.12
4. ความกรุณา						
ความกรุณา	4.15	0.62	-0.83	1.10	2.42	0.30
5. สัมมาทิฎฐิ						
การเห็นชอบ	4.08	0.67	-0.66	0.45	3.48	0.18
6. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน						
รักและหวังดี	4.08	0.71	-0.61	0.39	12.64	0.00
ใช้เวลา	3.65	0.79	-0.20	-0.13	2.59	0.27
เอาใจใส่	3.99	0.84	-0.68	0.26	18.20	0.00
เป็นที่ปรึกษา	3.95	0.74	-0.20	-0.83	8.71	0.01

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต	Mean	S.D	Sk	Ku	χ^2	p-value
7. การสนับสนุนจากสถานศึกษา						
เพื่อน	2.77	0.82	0.20	-0.12	0.09	0.96
อาจารย์	3.19	0.76	0.07	0.14	0.02	0.99
8. การได้รับตัวแบบ						
ตัวแบบมีชีวิต	3.75	0.63	0.14	-0.62	0.97	0.62
ตัวแบบสัญลักษณ์	3.30	0.81	-0.15	0.17	0.60	0.74

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ของตัวแปรสังเกต พบว่ามีค่าระหว่าง 2.77 ถึง 4.16 การกระจายของข้อมูลด้วยการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.61 ถึง 0.84

การตรวจสอบค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปรสังเกต พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความเบ้ติดลบ ซึ่งแสดงว่าข้อมูลค่อนข้างเบ้ไปทางซ้ายหรือค่าเฉลี่ยมีค่าน้อยกว่าค่ามัธยฐาน โดยมีค่าอยู่ระหว่าง -0.14 ถึง -0.83 โดยมีตัวแปรสังเกตบางตัวที่มีค่าความเบ้เป็นบวก ซึ่งแสดงว่าข้อมูลค่อนข้างเบ้ไปทางซ้ายหรือค่าเฉลี่ยมีค่าน้อยกว่าค่ามัธยฐาน โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.03 ถึง 0.20

การตรวจสอบค่าความโด่ง (Ku) ของตัวแปรสังเกต พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งติดลบ ซึ่งแสดงว่าข้อมูลโด่งน้อยกว่าปกติ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง -0.03 ถึง -0.83 โดยมีตัวแปรสังเกตบางตัวที่มีค่าความโด่งเป็นบวก ซึ่งแสดงว่าข้อมูลโด่งมากกว่าปกติ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.14 ถึง 1.10

การทดสอบการแจกแจงแบบโค้งปกติหลายตัวแปร (Multivariable normal test) ของตัวแปรสังเกต โดยการทดสอบ Chi-square test โดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญทางสถิติ หากตัวแปรใดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ผลการทดสอบพบว่า มีตัวแปรบางตัวที่มีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ คือ การปลอมโยน (p-value เท่ากับ 0.01) รักและหวังดี (p-value เท่ากับ 0.00) เอาใจใส่ (p-value เท่ากับ 0.00) และเป็นที่ปรึกษา (p-value เท่ากับ 0.01) ผู้วิจัยจึงทำการแปลงค่าตัวแปรให้เป็นคะแนนมาตรฐาน

อย่างไรก็ตามหากใช้เกณฑ์การตรวจสอบการแจกแจงปกติของตัวแปรแต่ละตัวนิยมใช้ ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ได้เสนอไว้ว่า ความเบ้ น้อยกว่า -3 หรือมากกว่า 3 หมายถึง ข้อมูลไม่สมมาตรหรือเบ้มาก ความโด่ง น้อยกว่า -10 หรือ มากกว่า 10 หมายถึง ข้อมูลไม่มีการแจกแจงแบบปกติ และความโด่ง น้อยกว่า -20 หรือ มากกว่า 20 หมายถึง เกิดปัญหาารุนแรง (Curran, West, & Finch, 1997 อ้างถึงใน กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557, น. 98)

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate relationship) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) เพื่อตรวจสอบตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลองจะมีความสัมพันธ์กันสูงจนเกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) ดังตาราง 8

ตาราง 8 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. การช่วยเหลือ	1										
2. การแบ่งปัน	0.463***	1									
3. การปลดปล่อย	0.428***	0.226***	1								
4. การเข้าใจมุมมองของคนอื่น	0.360***	0.277***	0.496***	1							
5. การจินตนาการ	0.219***	0.145**	0.212***	0.432***	1						
6. การคำนึงถึงความรู้สึก	0.288***	0.175***	0.383***	0.426***	0.350***	1					
7. ความทุกข์ส่วนบุคคล	0.148*	0.066	0.298***	0.282***	0.255***	0.352***	1				
8. ความต้องการสิ่งที่ทำหาย	0.309***	0.217***	0.329***	0.364***	0.293***	0.411***	0.192***	1			
9. ความสนใจ-เพลิดเพลิน	0.270***	0.244***	0.372***	0.396***	0.296***	0.445***	0.260***	0.569***	1		
10. ความเป็นตัวของตัวเอง	0.192***	0.168***	0.275***	0.299***	0.250***	0.340***	0.281***	0.388***	0.524***	1	
11. ความต้องการมีความสามารถ	0.367***	0.204***	0.400***	0.378***	0.297***	0.388***	0.215***	0.477***	0.548***	0.419***	1
12. ความมุ่งมั่น	0.297***	0.191***	0.375***	0.374***	0.295***	0.490***	0.234***	0.502***	0.524***	0.451***	0.559***
13. ความกรุณา	0.363***	0.255***	0.414***	0.404***	0.255***	0.529***	0.329***	0.372***	0.505***	0.357***	0.428***
14. การเห็นชอบ	0.227***	0.131**	0.416***	0.402***	0.251***	0.445***	0.332***	0.396***	0.465***	0.378***	0.448***
15. รักและหวังดี	0.356***	0.333***	0.360***	0.312***	0.153*	0.366***	0.214***	0.345***	0.408***	0.290***	0.356***
16. ใช้เวลา	0.128*	0.146**	0.245***	0.154***	0.050	0.167***	0.125**	0.036	0.147**	0.059	0.122**
17. เอาใจใส่	0.239***	0.195***	0.271***	0.244***	0.144**	0.243***	0.199***	0.208***	0.262***	0.136**	0.214***
18. เป็นที่ปรึกษา	0.200***	0.160***	0.330***	0.235***	0.080	0.240***	0.206***	0.196***	0.303***	0.205***	0.230***
19. เพื่อน	0.167***	0.164***	-0.065	0.047	0.055	-0.102*	-0.100*	0.025	-0.030	-0.049	0.022
20. อาจารย์	0.336***	0.346***	0.109*	0.220***	0.133*	0.142**	0.067	0.180***	0.191***	0.054	0.138*
21. ตัวแบบมีชีวิต	0.410***	0.359***	0.416***	0.426***	0.277***	0.401***	0.266***	0.324***	0.405***	0.302***	0.333***
22. ตัวแบบสัญลักษณ์	0.353***	0.329***	0.137*	0.241***	0.139*	0.181***	0.124	0.250***	0.215***	0.149*	0.188***

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวแปร	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
12. ความมุ่งมั่น	1										
13. ความกรุณา	0.519***	1									
14. การเห็นชอบ	0.520***	0.636***	1								
15. รักและหวังดี	0.434***	0.594***	0.479***	1							
16. ใช้เวลา	0.202***	0.236***	0.233***	0.390***	1						
17. เอาใจใส่	0.267***	0.442***	0.361***	0.560***	0.297***	1					
18. เป็นที่ปรึกษา	0.318***	0.427***	0.390***	0.577***	0.497***	0.609***	1				
19. เพื่อน	0.093*	-0.114*	-0.135*	0.052	-0.129*	-0.024	-0.136*	1			
20. อาจารย์	0.108*	0.180***	0.191***	0.180***	0.033	0.160***	0.076	0.566***	1		
21. ตัวแบบมีชีวิต	0.391***	0.324***	0.405***	0.324***	0.281***	0.357***	0.327***	0.173***	0.466***	1	
22. ตัวแบบสัญลักษณ์	0.184***	0.250***	0.215***	0.250***	0.078	0.141*	0.102*	0.327***	0.491***	0.566***	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

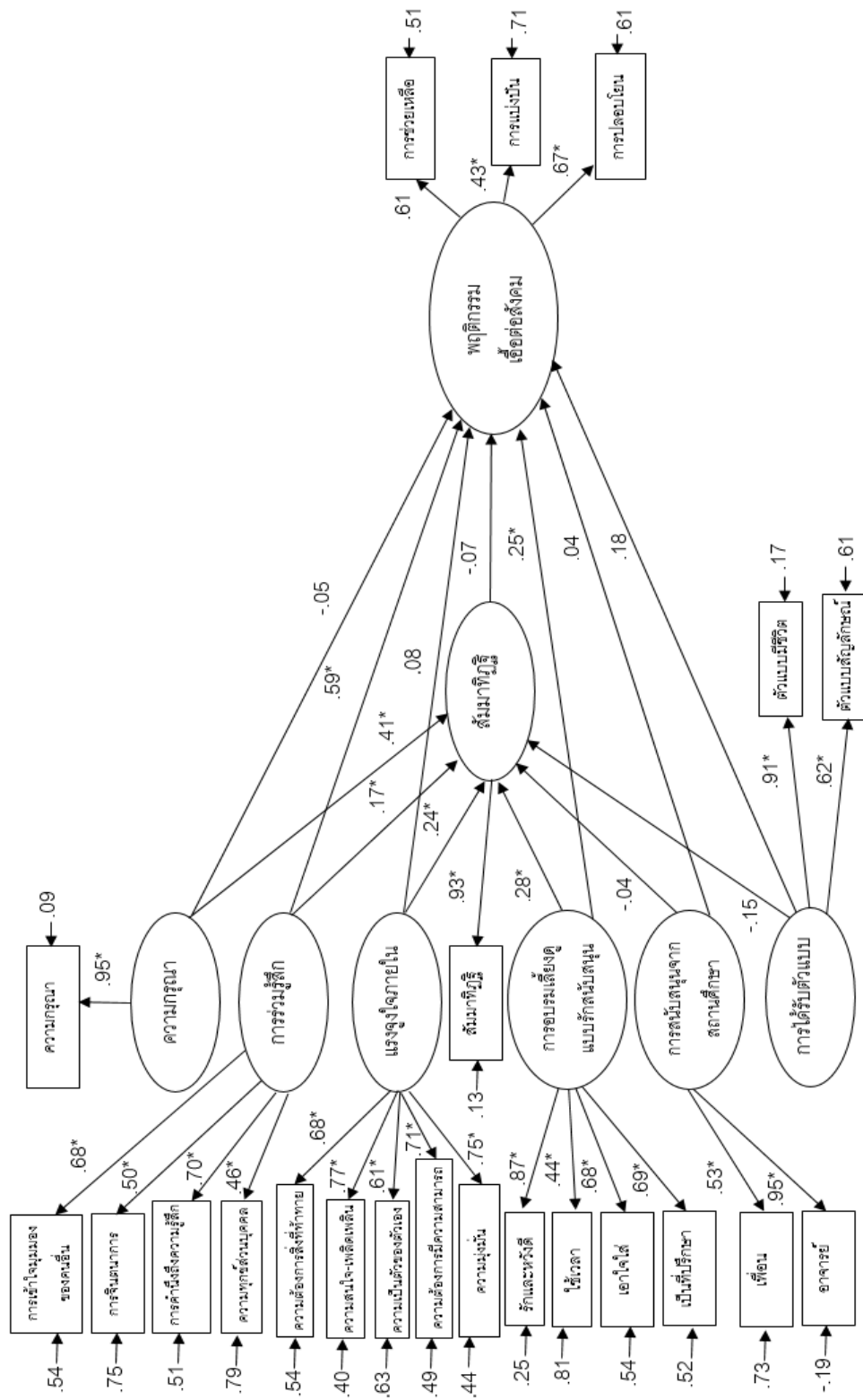
*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า มีทั้งค่าความสัมพันธ์เชิงบวก และค่าความสัมพันธ์เชิงลบ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -0.136 ถึง 0.636 โดยคู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกสูงสุด ได้แก่ ความกรุณา กับ การเห็นชอบ ($r = 0.636$, $p\text{-value} < 0.001$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า ในภาพรวมคู่ของตัวแปรทุกตัวไม่มีคู่ใดมีความสัมพันธ์เกิน 0.85 ซึ่งพิจารณาจากความเหมาะสมของข้อมูลที่น่าไปใช้ในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ไม่ควรมีค่าสูงกว่า 0.85 ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) (Kline, 2011) ดังนั้น ตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM)

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นจากพื้นฐานทฤษฎีหรือแนวคิดต่างๆที่เกี่ยวข้องว่ามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ จากนั้นจึงทำการพิจารณาถึงขนาดอิทธิพลที่ปรากฏในโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเส้น สำหรับการวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา และขนาดอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ดังภาพประกอบ 32

ภาพประกอบ 25 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมต่อต้านสังคม พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 608.91$, $df = 181$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.36$, SRMR = 0.06, RMSEA = 0.07, CFI = 0.97, GFI = 0.90, AGFI = 0.86 โดยมีค่า SRMR, AGFI ไม่ผ่านเกณฑ์ จึงพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากค่าอื่น พบว่าค่าส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงสรุปว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมต่อต้านสังคมได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุไปยังตัวแปรผลภายในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (β) ของตัวแปรสาเหตุไปยังตัวแปรผลภายในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล					
	สัมมาทิฐิ ($R^2 = 0.69$)			พฤติกรรมต่อต้านสังคม ($R^2 = 0.68$)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การร่วมรู้สึก	.17*	-	.17*	.59*	-.01	.58*
แรงจูงใจภายใน	.24*	-	.24*	.08	-.02	.07
ความกรุณา	.41*	-	.41*	-.05	-.03	-.08
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน	.28*	-	.28*	.25*	-.02	.23*
การสนับสนุนจากสถานศึกษา	-.04	-	-.04	.04	.00	.05
การได้รับตัวแบบ	-.15	-	-.15	.18	.01	.20
สัมมาทิฐิ	-	-	-	-.07	-	-.07

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

หมายเหตุ DE อิทธิพลทางตรง (Direct effect) IE อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect) TE อิทธิพลโดยรวม (Total effect)

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปร แสดงอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม พบว่า 1) การร่วมรู้สึกและการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 และ 0.25 ตามลำดับ 2) ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แรงงูใจภายใน และการร่วมรู้สึก มีอิทธิพลทางตรงต่อสัมมาทิฐิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.41, 0.28, 0.24 และ 0.17 ตามลำดับ 3) การร่วมรู้สึก แรงงูใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษาและการได้รับตัวแบบ ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชื้อสังคมโดยผ่านสัมมาทิฐิ

สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยระยะที่ 1 มีดังนี้

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมเชื้อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 608.91$, $df = 181$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.36$, $SRMR = 0.06$, $RMSEA = 0.07$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.90$, $AGFI = 0.86$) โดยตัวแปรสาเหตุ คือ การร่วมรู้สึก แรงงูใจภายใน ความกรุณา สัมมาทิฐิ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชื้อสังคม ดังนี้

สมมติฐานข้อ 1.1 พฤติกรรมเชื้อสังคมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงงูใจภายใน ความกรุณา สัมมาทิฐิ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ ผลการวิจัยพบว่า การร่วมรู้สึกและการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 และ 0.25 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.1 บางส่วน

สมมติฐานข้อ 1.2 สัมมาทิฐิ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงงูใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ ผลการวิจัยพบว่า ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แรงงูใจภายใน และการร่วมรู้สึก และ มีอิทธิพลทางตรงต่อสัมมาทิฐิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.41, 0.28, 0.24 และ 0.17 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.2 บางส่วน

สมมติฐานข้อ 1.3 พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ โดยผ่านสัมมาทิฐิ ผลการวิจัยพบว่า การร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษาและการได้รับตัวแบบ ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมโดยผ่านสัมมาทิฐิ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.3

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ในการวิจัยระยะที่ 1 พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมมากที่สุด ได้แก่ การร่วมรู้สึก มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมรองลงมา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.25 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้นำผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ ตัวแปรการร่วมรู้สึก และตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มาพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมต่อไปในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองต่อไป

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

การวิจัยระยะที่ 2 ความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-way analysis of covariance) เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผล ดังนี้

Mean หมายถึง ค่าเฉลี่ย

S.E หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคลาดเคลื่อน

df หมายถึง ชั้นของความเป็นอิสระ

Ms หมายถึง ความแปรปรวน

F หมายถึง ค่าสถิติที่คำนวณได้

sig หมายถึง ระดับนัยสำคัญของการทดสอบ

A หมายถึง การได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

B หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น

การตรวจสอบ Normality test เป็นการตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระมีการแจกแจงเป็นแบบปกติหรือไม่ งานวิจัยในครั้งนี้ในแต่ละกลุ่มมีจำนวน 21 คน จึงใช้ Shapiro-Wilk พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ .58 และ .10 มากกว่า .05 แสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ

การตรวจสอบความเหมาะสมที่จะใช้การวิเคราะห์ ANCOVA

การทดสอบค่าตัวแปรร่วมและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรง พบว่า มีค่า sig เท่ากับ .00 น้อยกว่า .05 แสดงว่า สามารถใช้คะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) มาเป็นตัวแปรร่วมในการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ได้

การวิเคราะห์สมการถดถอยระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรร่วม (Covariate) แยกตามกลุ่มของตัวแปรต้น โดยการทดสอบค่าตัวแปรร่วมและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรง พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ .00 น้อยกว่า .05 แสดงว่า สามารถใช้คะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) เป็นตัวแปรร่วมในการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ได้ และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของกลุ่มประชากรมีค่าเท่ากันทุกกลุ่ม (interaction ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรร่วม) พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ .21 มากกว่า .05 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมและคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) ไม่ต่างกันเมื่อได้รับโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระดับที่ต่างกัน จึงสามารถใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมได้ และมีค่า Sig เท่ากับ .20 มากกว่า .05 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมและคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) ไม่ต่างกันเมื่อได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในระดับที่ต่างกัน จึงสามารถใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมได้

การทดสอบ Levene's test พบว่า มีค่า sig เท่ากับ .00 น้อยกว่า .05 แสดงว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีความแปรปรวนแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามถ้าขนาดในกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน แม้ว่าความแปรปรวนไม่เท่ากันจะไม่ส่งผลต่อการทดสอบ คือ ผลการทดสอบยังมีความคงทน (Test is robust) (Hakstain, roed, & Lind, 1979) ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ในแต่ละกลุ่มมีจำนวนเท่ากัน คือ 21 คน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมเมื่อต่อสังคมหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ดังตาราง 10

ตาราง 10 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมเมื่อต่อสังคมหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate)

กลุ่ม	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน	จำนวน (คน)	Mean	S.E
กลุ่มทดลอง	มาก	14	4.11	.07
	น้อย	7	3.78	.09
	รวม	21	3.95	.06
กลุ่มควบคุม	มาก	8	3.96	.09
	น้อย	13	3.88	.08
	รวม	21	3.92	.06

การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมเมื่อต่อสังคมหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) พบว่า คะแนนพฤติกรรมเมื่อต่อสังคมที่ปรับแล้ว มีคะแนนเฉลี่ยรวมหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง (3.95) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (3.92) โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย (4.11) สูงกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (3.78) และในกลุ่มควบคุมพบว่า นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากมีค่าเฉลี่ย (3.96) สูงกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนต่ำ มีค่าเฉลี่ย (3.88)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-way analysis of covariance) เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ดังตาราง 11

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-way analysis of covariance) เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม

แหล่งความแปรปรวน	df	Ms	F	sig
การได้รับโปรแกรมพัฒนา พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (A)	1	.01	.10	.760
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (B)	1	.33	5.60*	.023
A x B	1	.15	2.61	.115
ตัวแปรร่วม	1	3.20	54.77	.000
ความคลาดเคลื่อน	37			
รวม	42			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-way analysis of covariance) เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate) พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน จึงสามารถทำการทดสอบ Main effect ได้ พบว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจะมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนนักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และนักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยระยะที่ 2 มีดังนี้

สมมติฐานข้อ 1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เมื่อใช้คะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แต่พบว่า

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจะมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

สมมติฐานข้อ 2 นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และนักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมและผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาปริญญาตรี การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบพหุวิธี (Multi-methods) ซึ่งการวิจัยแบบพหุวิธี เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มากกว่า 1 วิธี แต่วิธีการที่นำมาใช้นั้นมาจากกระบวนการวิจัยแบบเดียวกัน (วัลนิภา ฉลากบาง, 2560, น. 126) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบกระบวนการทัศน์ ปรัชยานิยม (Positivism) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณอย่างเดียว โดยผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM) โดยโปรแกรม LISREL ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการสร้างโปรแกรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง

กระบวนการวิจัยโดยสรุป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา และขนาดอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา

การวิจัยระยะที่ 2

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรสาเหตุ คือ การร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา สัมมาทิฐิ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังนี้

1.1 พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา สัมมาทิฏฐิ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ

1.2 สัมมาทิฏฐิ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ

1.3 พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ โดยผ่านสัมมาทิฏฐิ

การวิจัยระยะที่ 2

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม เมื่อใช้คะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate)

2. นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมมีพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา โดยมีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการประมาณค่าแบบไลค์ลิฮูดสูงสุด (Maximum likelihood) ซึ่งเป็นวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่มีความคงเส้นคงวาและเป็นอิสระจากมาตรวัด (Bollen, 1989, p. 108; อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ ลังกา, 2554, น. 103) และใช้หลักเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Schumacker และ Lomax (1996, p. 20 อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ ลังกา, 2554, น. 103) ที่เสนอแนะให้ใช้ขนาดตัวอย่าง อย่างน้อย 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ในงานวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 22 ตัว จึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ขั้นต่ำจำนวน 440 คน

2) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของ

รัฐ/กำกับของรัฐ ในประเทศไทย ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ภูมิภาคเป็นชั้นภูมิ คือ แบ่งออกเป็น จำนวน 6 ภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ จำนวน 5 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 แห่ง ภาคกลาง จำนวน 7 แห่ง ภาคตะวันออก จำนวน 1 แห่ง ภาคตะวันตก ไม่มี และภาคใต้ จำนวน 4 แห่ง จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยสุ่มตัวอย่างมาภูมิภาคละ 1 มหาวิทยาลัย ของจำนวนมหาวิทยาลัยทั้งหมดในแต่ละพื้นที่ตั้งเป็นภูมิภาคของมหาวิทยาลัย ในขั้นนี้ได้มหาวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้กลุ่มสาขาวิชาเป็นชั้นภูมิ คือ จำนวน 3 กลุ่มสาขาวิชา ประกอบด้วย 1. กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ 2. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และ 3. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หน่วยในการสุ่ม คือ นักศึกษา โดยสุ่มมากลุ่มสาขาวิชาละ 30 คน รวมจำนวน 90 คน จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน รวมจำนวนทั้งหมด 450 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 511 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนครพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งหมด 42 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วย 8 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ตอนที่ 2 แบบสอบถามการร่วมรู้สึก ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน ตอนที่ 4 แบบสอบถามความกรุณา ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมมาทิฐิ ตอนที่ 6 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ตอนที่ 7 แบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษาจากสถานศึกษา และตอนที่ 8 แบบสอบถามการได้รับตัวแบบ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบ มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “น้อยที่สุด” ถึง “มากที่สุด”

การวิจัยระยะที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดย 1) แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยเป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับแบบสอบถามในการวิจัยระยะที่ 1 และ 2) โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีลักษณะเป็นโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม นำมาสร้างเป็นโปรแกรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 150 นาที

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดตัวแปร 2) การวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสถิติทดสอบไค-สแควร์ และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) 3) ตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบการวัดตัวแปรด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และ 4) ตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์อิทธิพล โดยพิจารณาจากค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล ได้แก่ ค่า ไค-สแควร์ (χ^2) ค่าสัดส่วนระหว่างไค-สแควร์ และองศาความอิสระ (χ^2/df) ค่า RMSEA ค่า SRMR ค่า CFI ค่า GFI และค่า NFI โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ ดังนี้ ค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีค่ามากกว่า 0.05 ค่า χ^2/df มีอัตราส่วนไม่เกิน 5 ค่า SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่า RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.08 ค่า CFI มีค่ามากกว่า 0.90 ค่า GFI มีค่ามากกว่า 0.90 ค่า AGFI มีค่ามากกว่า 0.90 (Kline, 2011)

การวิจัยระยะที่ 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-way analysis of covariance) เมื่อใช้คะแนนการวัดผลก่อนการทดลอง (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา ผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยระยะที่ 1 มีดังนี้

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 608.91$, $df = 181$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 3.36$, $SRMR = 0.06$, $RMSEA = 0.07$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.90$, $AGFI = 0.86$) โดยตัวแปรสาเหตุ คือ การร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา สัมมาทฤษฎี การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ดังนี้

สมมติฐานข้อ 1.1 พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา สัมมาทฤษฎี การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ ผลการวิจัยพบว่า การร่วมรู้สึกและการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 และ 0.25 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.1 บางส่วน

สมมติฐานข้อ 1.2 สัมมาทฤษฎีได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ ผลการวิจัยพบว่า ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แรงจูงใจภายใน และการร่วมรู้สึก และ มีอิทธิพลทางตรงต่อสัมมาทฤษฎี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.41, 0.28, 0.24 และ 0.17 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.2 บางส่วน

สมมติฐานข้อ 1.3 พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ โดยผ่านสัมมาทฤษฎี ผลการวิจัยพบว่า การร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษาและการได้รับตัวแบบ ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมโดยผ่านสัมมาทฤษฎี ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.3

ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ในการวิจัยระยะที่ 1 พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมมากที่สุด ได้แก่ การร่วมรู้สึก มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมรองลงมา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.25 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้นำผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ ตัวแปรการร่วมรู้สึก และตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มาพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมต่อไปในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองต่อไป

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการสร้างพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา ผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยระยะที่ 2 มีดังนี้

สมมติฐานข้อ 1 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม กับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน โดยนักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม เมื่อได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน จะมีคะแนนพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมแตกต่างกันไปตามกลุ่มย่อย เมื่อใช้คะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แต่พบว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจะมีพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

สมมติฐานข้อ 2 นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมมีพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม และนักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม มีพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี ประกอบด้วย 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 จากสมมติฐานข้อ 1.1 พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา สัมมาทิฐิ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ ผลการวิจัยพบว่า การร่วมรู้สึกและการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 และ 0.25 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยจรรยา สุวรรณทัต (2559, น. 47-55) ได้มีการเสนอการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral science) ว่าเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยา และสะท้อนให้เห็นวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่บุคคลแสดงต่อกันและกันทั้งในกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งภายในกลุ่มประชากรต่างๆ และในสังคมโลกด้วย โดยการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์นี้ สำคัญอย่างยิ่งต่อการช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในด้านพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งต่อมนุษย์ด้วยกันและต่อกลุ่มคนและสังคม ตลอดจนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทุกระดับ ในด้านทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์จึงสามารถอธิบายและให้การพยากรณ์ได้ว่าเมื่อมีปัจจัยนั้นๆ เกิดขึ้นและมีการพัฒนาพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นกระบวนการสืบเนื่องเช่นนี้แล้ว ผลที่เกิดขึ้นในรูปของพฤติกรรมจะเป็นเช่นไร ดังนั้นการพิจารณามองปัญหาต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ใดก็ตาม เพื่อทำความเข้าใจและหาแนวทางแก้ไขป้องกัน ล้วนมีปัจจัยหลากหลายที่อาจแตกต่างกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มบุคคล และสังคม จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยการศึกษาให้ชัดเจน เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์มีความซับซ้อน จึงต้องมีการศึกษาทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างกัน เพื่อให้เข้าใจถึงผลลัพธ์ที่ปรากฏได้อย่างแท้จริง

โดยในการวิจัยระยะที่ 1 พบว่าปัจจัยภายในที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมากที่สุด ได้แก่ การร่วมรู้สึก มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการเซวาร์ปัญญาของเพียเจต์ มีความเห็นว่าพัฒนาทางสติปัญญาในชั้นที่ 3 Concrete operations อายุ 7-11 ปี เป็นขั้นที่เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) เด็กวัยนี้สามารถเริ่มเข้าใจความคิดของผู้อื่น หรือเข้าใจว่าผู้อื่นคิดอย่างไร ซึ่งเป็นพื้นฐานของการร่วมรู้สึกนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดการร่วมรู้สึกของ Davis (2004 อ้างถึงใน ดุลยา จิตตะยโสธร, 2555, น. 17-18) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบ

ของโครงสร้าง กระบวนการ และผลของการร่วมรู้สึก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วย บุคคล ได้แก่ ความแตกต่างเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การมีความสามารถในการเข้าใจทรรศนะของผู้อื่น และสถานการณ์ ได้แก่ ความรุนแรงของสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นอารมณ์ของผู้สังเกต ความเหมือนหรือความคล้ายคลึงระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต 2) กระบวนการ (Process) ได้แก่ ลักษณะเฉพาะของกลไกที่มีผลต่อการร่วมรู้สึก โดยแบ่งเป็น กระบวนการที่เกิดจากอารมณ์ (Affective) และกระบวนการที่เกิดจากความต้องการทางปัญญา (Cognitive) 3) ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล (Intrapersonal outcomes) ได้แก่ ผลทางปัญญา ผลทางอารมณ์ 4) ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิดพฤติกรรมทางสังคม อาทิเช่น พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หรือพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น และสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการร่วมรู้สึก พบว่าการร่วมรู้สึกมีความสัมพันธ์และเป็นความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ซึ่งแสดงว่าถ้าบุคคลมีการร่วมรู้สึกสูงขึ้นไปก็จะมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงขึ้นด้วย (วันดี ละออทิพย์, 2540; สุกานดา นิมทองคำ, 2535; สุวภัทร หอมเกษร, 2555) และงานวิจัยดุลยา จิตตะยโคตร (2555) ได้ศึกษาการร่วมรู้สึกที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ทำให้การร่วมรู้สึกปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

และปัจจัยภายนอกที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม รองลงมา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.25 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erikson (1968 อ้างถึงใน งามตา วณิชทานนท์, 2552, น. 6-7) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ถ้าเด็กทารกได้รับความสุข ความพอใจจากการดูแลอย่างใกล้ชิดของบิดามารดา เมื่อโตขึ้นจะแผ่ขยายความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจนี้ไปยังผู้อื่น และสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ โดยจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา เรียนรู้ที่จะให้และรับอย่างเหมาะสม มีความเสียสละ ไม่เอาตนเองเป็นที่ตั้ง ซึ่งเป็นการเอื้อให้เกิดการพัฒนาลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ดีงาม และสอดคล้องกับการประมวลและสังเคราะห์ผลการวิจัยการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ข้อสรุปว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สร้างเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยมีลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่น่าปรารถนา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 2553 อ้างถึงใน งามตา วณิชทานนท์, 2552, น. 6-7) ทำให้การอบรมเลี้ยงดู

แบบรักสนับสนุนเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ประเด็นที่ 2 จากสมมติฐานข้อ 1.2 สัมมาทิฐิ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ ผลการวิจัยพบว่า ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แรงจูงใจภายใน และการร่วมรู้สึก และ มีอิทธิพลทางตรงต่อสัมมาทิฐิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.41, 0.28, 0.24 และ 0.17 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา โดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556, น. 4-6) ได้เสนอกระบวนการของการศึกษาภายในตัวบุคคล จะเริ่มต้นและดำเนินไปได้ ต้องอาศัยการติดต่อกับสภาพแวดล้อม และอิทธิพลจากภายนอกเป็นแรงผลักดัน หรือเป็นปัจจัยก่อตัว ถ้าได้รับการถ่ายทอดแนะนำชักจูง เรียนรู้จากแหล่งความรู้ความคิดที่ถูกต้อง หรือรู้จักเลือก รู้จักมอง รู้จักเกี่ยวข้องกับ พิจารณาโลกและชีวิตในทางที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิด สัมมาทิฐิ นำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง หรือมีการศึกษา โดยสรุป แหล่งที่มาเบื้องต้นของการศึกษา เรียกว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ มี 2 อย่าง คือ 1) ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจ โดยแบบกาย หมายถึง การคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด หรือคิดเป็น และ 2) ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่น หรือเสียงบอกจากผู้อื่น ได้แก่ การรับถ่ายทอด หรืออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือ สื่อมวลชน และวัฒนธรรม ซึ่งให้ข่าวสารที่ถูกต้อง ส่งสอนอบรม แนะนำชักจูงไปในทางที่ดีงาม ตัวแท้ของการศึกษา คือการพัฒนาตนโดยมีการพัฒนาปัญญาเป็นแกนกลางนั้น เป็นกระบวนการที่ดำเนินไปภายในตัวบุคคล แกนนำของกระบวนการแห่งการศึกษา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นแนวความคิดทัศนคติ ค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม เกื้อกูลแก่ชีวิตและสังคม สอดคล้องกับความเป็นจริง เรียกสั้นๆ ว่า สัมมาทิฐิ เมื่อรู้เข้าใจ คิดเห็นดีงาม ถูกต้องตรงตามความจริงแล้ว การคิด การพูด การกระทำ และการแสดงออกหรือปฏิบัติการต่างๆ ก็ถูกต้องดีงาม เกื้อกูล นำไปสู่การดับทุกข์ แก้ไขปัญหาได้

โดยในการวิจัยระยะที่ 1 พบว่าปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ) ที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อสัมมาทิฐิ ได้แก่ ความกรุณา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.41 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แรงจูงใจภายใน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.24 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การร่วมรู้สึก มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยภายนอก (ปรโตโฆสะ) ได้แก่

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประเด็นที่ 3 จากสมมติฐานข้อ 1.3 พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษา และการได้รับตัวแบบ โดยผ่านสัมมาทิฐิ ผลการวิจัยพบว่า การร่วมรู้สึก แรงจูงใจภายใน ความกรุณา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การสนับสนุนจากสถานศึกษาและการได้รับตัวแบบ ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมโดยผ่านสัมมาทิฐิ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา โดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556, น. 4-6) ได้กล่าวว่าสัมมาทิฐิ หมายถึง ความคิดเห็นที่งาม ถูกต้องตรงตามความจริง ซึ่งการที่บุคคลมีสัมมาทิฐิ คือการเห็นชอบในสิ่งที่ดีงามเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวของบุคคล ซึ่งบุคคลอาจจะไม่จำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมในบางเหตุการณ์ อาจจะขึ้นอยู่กับโอกาสหรือข้อจำกัดบางประการที่ทำให้บุคคลไม่สามารถแสดงพฤติกรรมออกมาได้ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าบุคคลมีความเห็นชอบช่วยเหลือผู้อื่น แต่เมื่อเห็นใจร่ำก้างขโมยของก็ไม่ควรไปช่วยขโมยของ หรือการบริจาคเงินบุคคลอาจจะมีการเห็นว่าการบริจาคเงินเป็นสิ่งที่ควรทำ หากแต่ถ้าบุคคลไม่มีเงินเดือนหรือรายได้ก็อาจจะบริจาคไม่ได้ โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียน ไม่ได้เป็นวัยทำงานที่ประกอบอาชีพ มีรายได้เป็นตัวเอง เป็นต้น

การวิจัยระยะที่ 2

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 สมมติฐานข้อ 1 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม กับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน โดยนักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม เมื่อได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน จะมีคะแนนพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมแตกต่างกันไปตามกลุ่มย่อย เมื่อใช้คะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนไม่ขึ้นต่อกัน และจะเห็นได้ว่าโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม สามารถใช้ได้กับนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่ว่าจะจะเป็นนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก และ

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย เมื่อได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมก็จะมีพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมสูงขึ้นได้

และผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจะมีพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erikson (1968 อ้างถึงใน งามตา วนิทานนท์, 2552, น. 6-7) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ถ้าเด็กทารกได้รับความสุข ความพอใจจากการดูแลอย่างใกล้ชิดของบิดามารดา เมื่อโตขึ้นจะแผ่ขยายความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจนี้ไปยังผู้อื่น และสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ โดยจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา โดยงามตา วนิทานนท์ (2552, น. 7) ได้เสนอการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ประกอบด้วยหลักการและวิธีปฏิบัติ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) การแสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก แสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่ตั้งใจที่จะอบรมเด็กให้เป็นคนดี 2) การทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ใช้เวลาอยู่กับเด็ก เช่น ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ด้วยกัน ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน 3) การเอาใจใส่เด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก เช่น สอบถามทุกข์สุข ถามถึงเหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้นกับเด็ก รู้เกี่ยวกับเพื่อนของเด็ก กิจกรรมของเด็ก 4) การเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ เช่น การให้คำแนะนำ การให้กำลังใจเวลาเด็กมี และเปิดโอกาสให้เด็กตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างมีเหตุผล ไม่บังคับฝืนใจ

และจากการประมวลและสังเคราะห์ผลการวิจัยการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ข้อสรุปว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สร้างเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยมีลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่น่าปรารถนา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 2553 อ้างถึงใน งามตา วนิทานนท์, 2552, น. 6-7) และสอดคล้องกับงานวิจัยของปฏิมากร ศิริเตชะ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคม ลักษณะทางจิต และลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เพื่อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เพื่อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประเด็นที่ 2 จากสมมติฐานข้อ 2 นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม มีพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม และนักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม มีพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนครพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งหมด 42 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์คัดเลือกเข้ากลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้ 1) ผู้วิจัยประกาศรับสมัครนักศึกษาเพื่อเข้าร่วมการทดลอง และ 2) นักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวนทั้งหมด 42 คน จากนั้นสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง (Random assignment) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยผู้วิจัยจับฉลากสุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 21 คน จากนั้นจึงสุ่มกลุ่ม โดยให้กลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มควบคุม ไม่ได้รับโปรแกรมใดๆ โดยไม่ลำเอียง (Random treatment) และทำการวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) พบว่า ก่อนการทดลองค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ค่อนข้างสูงตั้งแต่ก่อนการทดลอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในช่วงที่ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยประกาศรับสมัครนักศึกษาเพื่อเข้าร่วมการทดลอง และมีนักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวนทั้งหมด 42 คน จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า นักศึกษาที่ยินดีเข้าร่วมการทดลอง อาจจะเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีต่อสังคมอยู่แล้ว และในขณะนั้นเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทางมหาวิทยาลัยจึงมีการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือหรือบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน จึงอาจส่งผลให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมจากทางมหาวิทยาลัย จนทำให้พฤติกรรมเพื่อต่อสังคมค่อนข้างสูงตั้งแต่ก่อนการทดลอง จนทำให้การวัดผลหลังการทดลอง (Posttest) ไม่เห็นความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมระหว่างนักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม (กลุ่มทดลอง) และนักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม (กลุ่มควบคุม) ได้อย่างชัดเจนจนพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แต่หากเมื่อพิจารณาที่ค่าเฉลี่ย พบว่า หลังการทดลองค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมของกลุ่มทดลอง (3.95) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (3.92) ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการใช้โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยนำแนวคิดและทฤษฎีของการปรับพฤติกรรมทางปัญญามาเป็นแนวคิดหลักในการสร้างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อต่อสังคม และใช้แนวคิดการร่วมรู้สึกของเดวิส ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาเพื่อส่งผลต่อพฤติกรรม โดยการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีความเชื่อว่าพฤติกรรมทางปัญญาของบุคคลมี

อิทธิพลอย่างมากต่อการแสดงออกของบุคคล โดยได้อาศัยแนวคิดของนักจิตวิทยาที่ว่า ตัวแปรภายในบุคคลหรือตัวแปรทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก การปรับพฤติกรรมโดยอาศัยแนวคิดดังกล่าว เรียกว่า การปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive behavior modification หรือ CBM) หรือ การบำบัดพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive behavior therapy หรือ CBT) (Kazdin, 1978 อ้างถึงใน สมโภชน์ เขียมสุภาษิต, 2553, น. 308) และใช้แนวคิดการร่วมรู้สึกของ เดวิส ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาเพื่อส่งผลต่อพฤติกรรม โดย Davis (2004 อ้างถึงใน ดุลยา จิตตะยโสธร, 2555, น. 17-18) ได้อธิบายการร่วมรู้สึกว่าเป็นกลุ่มของโครงสร้างที่ทำให้เกิดการตอบสนองของบุคคลหนึ่งต่อสภาพแวดล้อมของบุคคลอื่น ซึ่งการตอบสนองดังกล่าวมีทั้งแบบส่งผลต่ออารมณ์ และแบบไม่ส่งผลต่ออารมณ์โดยเดวิส ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของโครงสร้าง กระบวนการ และผลของการร่วมรู้สึก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่มีผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณ์ 2) กระบวนการ (Process) โดยฝึกให้นักศึกษาเกิดการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking เกิดการจินตนาการ (Fantasy) เกิดการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) และเกิดความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) 3) ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล (Intrapersonal outcomes) ได้แก่ ผลทางปัญญา ผลทางอารมณ์ ผลทางแรงจูงใจ และ 4) ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิดพฤติกรรมทางสังคม

นอกจากนี้ Davis (1980) ได้เสนอองค์ประกอบของการร่วมรู้สึก ว่าการร่วมรู้สึก (Empathy) หมายถึง ปฏิกริยาของบุคคลหนึ่งต่อประสบการณ์ที่สังเกตได้ของอีกคน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้ 2) ด้านการจินตนาการ (Fantasy) หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเองให้เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการเล่นต่างๆ 3) ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อเจอกับเหตุการณ์เลวร้าย 4) ด้านความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) หมายถึง ความรู้สึกวิตกกังวล ความไม่สบายใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด

โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้ 1) ขั้นเริ่ม ผู้วิจัยพากลุ่มทดลองไปที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ผู้สังเกต คือ นักศึกษา ผู้ถูกสังเกต คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา สถานการณ์ คือ นักศึกษาสังเกตเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา 2) ขั้นกระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น ผู้วิจัยให้นักศึกษาช่วยกันอธิบายความรู้สึกของเด็กที่มีความ

บกพร่องทางด้านสติปัญญา จากสี่หน้า ทำทางว่าเขารู้สึกอย่างไร 2.2 ด้านการจินตนาการ ผู้วิจัยให้นักศึกษาลองคิดว่าถ้าตัวเองเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา จะรู้สึกอย่างไร 2.3 ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่าถ้าตัวเองเป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะทำอย่างไร 2.4 ด้านความเครียดส่วนบุคคล ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่าตัวเองเป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะรู้สึกอย่างไร จากผู้วิจัยให้นักศึกษาทำใบงาน เรื่อง เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เพื่อเป็นการให้นักศึกษาได้สะท้อนสิ่งที่ตนเองจินตนาการแล้วเขียนอธิบายออกมา ชั้นที่ 3 ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ผู้วิจัยให้นักศึกษาไปอยู่ในสถานการณ์ที่มีเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เช่น การสังเกต การพูดคุย เป็นต้น 3.1 ผลทางปัญญา นักศึกษาสามารถเข้าใจความรู้สึกของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ว่าเขารู้สึกอย่างไร 3.2 ผลทางอารมณ์ นักศึกษาเกิดความรู้สึกเดียวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เช่น เศร้าใจ หดหู่ใจ เป็นต้น 3.3 ผลทางแรงจูงใจ นักศึกษาเกิดความรู้สึกสงสาร เห็นใจ เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เป็นต้น ชั้นที่ 4 ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและยกตัวอย่างประกอบว่าถ้ามีเจอเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาทั้งในและนอกสถานที่ เราควรทำอย่างไร เช่น การช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยป้อนอาหารและน้ำดื่มให้เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา การแบ่งปัน ได้แก่ การบริจาคเงินตามกำลังทรัพย์ และการปลอบโยน ได้แก่ การโอบกอดเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เป็นต้น จากนั้นผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 150 นาที โดย ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ ครั้งที่ 2-4 การพัฒนาการร่วมรู้สึก ครั้งที่ 5 ปัจฉิมนิเทศ เมื่อเสร็จสิ้นการได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ผู้วิจัยได้วัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมหลังการทดลองของนักศึกษาได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (3.95) มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (3.20)

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอข้อจำกัดในการทำวิจัยระยะที่ 2 เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษา ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ช่วงการประกาศรับสมัครเข้าร่วมการทดลอง โดยมีนักศึกษาที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 42 คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่มากพอที่จะมีความหลากหลายของคนที่มี

พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมแตกต่างกัน เนื่องจากในขณะประกาศรับสมัครนักศึกษาเข้าร่วมการทดลอง รัฐบาลได้มีการประกาศไม่ให้นักเรียนจำนวนมากมารวมกลุ่มกัน เนื่องจากเหตุการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19

ประเด็นที่ 2 ระยะเวลาการทำโปรแกรมน้อยเกินไป เนื่องจากในช่วงนั้นเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 หน่วยงานต่างๆ จึงไม่ให้เข้าไปดำเนินการทดลอง เช่น โรงพยาบาล บ้านพักคนชรา เป็นต้น เพราะตามแนวคิดของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ต้องทำซ้ำๆ หลายๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทางปัญญา เนื่องจากผู้วิจัยจึงดำเนินการทดลองได้แค่ 3 ครั้ง จึงอาจจะไม่เห็นผลของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

ข้อสังเกตในการทำวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตในการทำวิจัยระยะที่ 2 เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักศึกษา ดังนี้ จากการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม และนักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม มีพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการสร้างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ได้แก่ การร่วมรู้สึก โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดการร่วมรู้สึกของเดวิสมาเป็นแนวคิดในการสร้างโปรแกรม มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นเริ่ม 2) ขั้นกระบวนการ 3) ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล และ 4) ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเมื่อผู้วิจัยนำแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม ผลปรากฏว่า ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม ทำให้ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าอาจจะมีตัวแปรคั่นอยู่ระหว่างแนวคิดการร่วมรู้สึกของเดวิส ในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 กล่าวคือ ในขั้นที่ 3 ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล หมายถึง บุคคลอาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคล หากแต่ในขั้นที่ 4 ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อาจจะไม่แสดงพฤติกรรมออกมาก็ได้ ซึ่งตัวแปรที่ผู้วิจัย คาดว่าน่าจะเป็นตัวแปรอยู่ระหว่างขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ตามแนวคิดของเดวิส คือ สัมมาทิฐิ ซึ่งเป็นตัวแปรในการวิจัยระยะที่ 1 เนื่องจากหากเมื่อพิจารณาแล้ว สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริงตามธรรมชาติ ความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือยอมรับรู้การกระทำ และผลการกระทำของตน แนวความคิดที่มองเห็นความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย ความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมัน หรือตามที่มันเป็น ไม่เอนเอียงไปตามความชอบความชังของตน หรือตามที่อยากให้มันเป็นอยากไม่ให้มันเป็น อธิบายได้ว่า การที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคลแล้ว (ขั้นที่ 3 ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลของเดวิส) ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา (ขั้นที่ 4 ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเดวิส)

ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือตามหลักความเป็นจริง บุคคลจะต้องพิจารณา 2 ประเด็น คือ 1. การพิจารณาว่าควรทำหรือไม่ควรทำ และ 2. การพิจารณาว่าช่วยได้หรือช่วยไม่ได้ เมื่อพิจารณาถึง 2 ประเด็นนี้แล้ว บุคคลจึงเกิดการแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการอภิปรายผลข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมและผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาปริญญาตรี ประกอบด้วย 2 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่า การร่วมรู้สึก เป็นปัจจัยภายในหรือคุณลักษณะทางจิตที่มีอิทธิพลสูงสุดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังนั้น ผู้สอนสามารถพัฒนานักศึกษาให้เกิดปัจจัยดังกล่าวได้ โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาการร่วมรู้สึก โดยเริ่มจาก 1) ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่มีผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณ์ 2) กระบวนการ (Process) โดยฝึกให้นักศึกษาเกิดการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking เกิดการจินตนาการ (Fantasy) เกิดการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) และเกิดความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) 3) ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล (Intrapersonal outcomes) ได้แก่ ผลทางปัญญา ผลทางอารมณ์ ผลทางแรงจูงใจ และ 4) ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิดพฤติกรรมทางสังคม เพื่อเป็นการพัฒนาให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลสูงสุดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังนั้น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ควรนำข้อค้นพบดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวปลูกฝังการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เพราะเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ โดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรปฏิบัติกับเด็ก ดังนี้ 1) การแสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก 2) การทำตัวให้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ใช้เวลาอยู่กับเด็ก 3) การเอาใจใส่เด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก 4) การเป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ เพื่อเป็นวิธีการและแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย โดยการเพิ่มตัวแปรอิทธิพลจากสื่อเข้ามาในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เนื่องจากในปัจจุบันอิทธิพลจากสื่อได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อการแสดงออกพฤติกรรมของบุคคลมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) อีกรูปแบบหนึ่ง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย โดยการเพิ่มจำนวนครั้งของการจัดโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื่อมต่อสังคม เพื่อเป็นการพัฒนาพฤติกรรมเชื่อมต่อสังคมให้มากเพียงพอ และมีระยะติดตามผล (Follow up) ซึ่งจะให้เห็นการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- Bandura, A. (1986). *Social foundation of thought and action: A Social cognitive theory*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. NY: John Wiley & Sons.
- Davis, M. H. (1980). A multidimensional approach to individual differences in empathy. *JSAS Catalog of Selected Documents in Psychology*, 10, 85.
- Davis, M. H. (2004). Measuring individual differences in empathy: Evidence for multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, 113-126.
- Dopson, K. S. (1988). *Handbook of cognitive-behavioral therapy*. London: Hutchinson.
- Eisenberg, N., Cameron, E., & Tryon, K. (1984). *Developmental and maintenance of prosocial behavior interventional perspectives on positive morality*. New York and London: Plenum Press.
- Gagne, M., & Deci, E. (2005). Self-determination theory and work motivation. *Journal of Organizational Behavior*, 26, 331-362.
- Hakstian, A. R., Roed, J. C., & Lind, J. C. (1979). Two-sample T^2 procedure and the assumption of homogeneous covariance matrices. *Psychological Bulletin*, 86, 1255-1263.
- Hodgetts, R. M. (1993). *Modern human relations at work*. NY: The Dryden Press, Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Hoffman, M. L. (2001). *Empathy and moral development: Implications for caring and justice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kalish, H. (1981). *Learning : Principles and Applications*. NY: McGraw-Hall.
- Kazdin, A. E. (1978). *History of behavior modification: Experimental foundations of contemporary research*. Baltimore, MD: University Park Press.
- Kirk, J. (1990). Cognitive-behavioral assessment in cognitive behavioral therapy for psychiatric problems. Edited by K. Hawton, P. M. Salkovskis, J. Kirk, & D. M. Clark (pp. 13-51). Oxford: Oxford University Press.

- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practices of Structural Equation Modeling* (3rd ed.). NY: Guilford Press.
- Raboteg-Šarić, Z. (1997). The role of empathy and moral reasoning in adolescents' prosocial behaviour. *Journal for General Social Issues*, 6, 493-512.
- Rimm, D. C., & Masters, J. (1979). *Behavior therapy* (2nd ed.). NY: Academic Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. NY, US: Guilford Press.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (1996). *A beginner's guide to structural equation modeling*. NJ: Lawrence Erlbaum.
- Schunk, D. H. (1991). *Learning theories: An educational perspective*. University of North Carolina: Chapel Hill.
- Schunk, D. H., & Lawrence., N. J. (1994). Self - regulation of self - efficacy and attributions in academic setting. In D. H. Schunk & B. J. Zimmerman (Ed.), *Self - regulation of learning and performance: issues and educational applications* (pp. 76-79). NJ: Lawrence.
- Skinner, B. F. (1953). *Science and human behavior*. NY: The Free Press.
- Zimmerman, B. J. (1989). A social cognitive view of self-regulated academic learning. *Journal of Educational Psychology*, 81, 329 – 339.
- เกศริน วงษ์มัน. (2553). ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักศึกษาช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนครินทรวิถียา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เดือนเด่นหล้า ชัยปริญญา. (2539). การปลูกฝังจริยธรรมของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกวางใจศึกษา อำเภอกงเขี้ยว จังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- กรกนก เตชะอมรานนท์. (2554). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักศึกษานุบาลและนักศึกษาประถมศึกษาตอนต้น. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กรุณา ศรีแสน. (2546). ผลของการใช้หนังสือการ์ตูนตัวแบบ ต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของ

- นักศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์).
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS. กรุงเทพฯ: ห้าง
หุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- กานต์สินี จันทริภาติติก. (2550). การศึกษาวิเคราะห์ระบบวิธีคิดเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธ
ศาสน์. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2534). สรุปย่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ.
- งามตา วนินทานนท์. (2552). ผลการพัฒนารวดด้านจิตลักษณะและทักษะที่มีต่อพฤติกรรมกา
รอบรมบุตรของมารดาและความรับผิดชอบการเรียนของบุตรวัยรุ่นตอนต้น: การศึกษาขั้นต้น
(รายงานการวิจัยฉบับที่ 121). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2559). พฤติกรรมศาสตร์มุมมองในศาสตร์ที่แตกต่าง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ห้าง
หุ้นส่วนจำกัดโรจนพรินท์ติ้ง.
- ฉัตรชัย เสนสาย. (2554). อิทธิพลของกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบท 10
และปัจจัยทางจิตที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษา. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชัชวีวรรณ วังนาค. (2552). ผลของโปรแกรมพัฒนาการรับรู้พฤติกรรมสังคมแห่งตนทางบวกต่อ
พฤติกรรมเอื้อสังคมของนักศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหลักสี่ (ทองใบ
ทิวารีวิทยา) จังหวัดกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, และ เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก. (2520). จริยธรรมของเยาวชนไทย (รายงาน
การวิจัยฉบับที่ 21). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม, และ งามตา วนินทานนท์. (2528). ปัจจัยทางจิตวิทยานิเทศที่
เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย (รายงานการวิจัยฉบับที่ 121). กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดารารวรรณ ต๊ะปิ่นตา. (2534). การลดความวิตกกังวลของพยาบาลประจำการที่ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนความคิดร่วมกับกับฝึกสติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดุลยา จิตตะยโสธร. (2555). อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และการสนับสนุนจากสถานศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมโดยมีความร่วมรู้สึกเป็นตัวแปรส่งผ่าน. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ดุษฎี โยเหลา. (2535). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์เมตา. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มลิน. (2558). ความฉลาดทางสังคมและพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารสมาคมนักวิจัย, 20(3), 87-98.
- ปฏิมากร ศิริเตชะ. (2549). ปัจจัยทางสังคม ลักษณะทางจิต และลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษาระดับประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปถมพร ตะละภัก. (2554). การศึกษาวิเคราะห์สัมมาทิฐิในการสร้างสันติสุขในสังคมไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประณต คำฉิม. (2549). ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้และการสนับสนุนจากสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป จินนี่. (2540). การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป จินนี่. (2557). การพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนตามแนวพระพุทธศาสนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประภาพร มั่นเจริญ. (2544). ผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาความร่วมมือรู้สึกและการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเพื่อของนักศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- ประสาธ อิศรปรีดา. (2552). *สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- ปิยะ บุษบา. (2561). *การพัฒนาารูปแบบเชิงสาเหตุ และประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมคุณลักษณะทางจิตที่มีต่อพฤติกรรมกรเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับปริญญาตรี*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปิยาภรณ์ กังสดาน. (2555). *ผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้เรื่องราวทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กอนุบาล*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พระเทพเวที. (2534). *พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: พิมพ์อำไพ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2556). *โยนิโสมนสิการ-วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: พิศมัย พิษณุกุลมงคล วิภา บุญยงรัตนากุล วรธนา บุญศิริเมือง และคณะผู้ศรัทธา.
- พลรพี ทุมมาพันธ์. (2554). *ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนจากสถานศึกษาของครูที่มีต่อพฤติกรรมกรเรียนของนักศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รสสุคนธ์ ยมกนิษฐ. (2553). *ศึกษากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- รัตนา มณีสุขเกษม. (2558). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของวัยรุ่นในจังหวัดสระแก้ว*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2550). *พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตสถาน.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2539). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันดี ละอองทิพรส. (2540). *ความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2560). *การวิจัยผสมผสาน. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 7(2), 124-132.*
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2530). *รายงานการวิจัยเรื่องนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*.

- กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ ลังกา. (2554). การศึกษาอิทธิพลทางสังคมและปัจจัยภายในต่อการเรียนรู้ของ
สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ใน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิลาวัลย์ คัดทะจันทร์. (2551). การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้และถักทอสายใยระหว่างวัยผ่าน
วัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลที่มีต่อผู้สูงอายุ.
(ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.
- วิลาสลักษณ์ ชิววลลี, งามตา วนินทานนท์, และ วิริณธ์ ธรรมนารอดสกุล. (2547). กรณีศึกษาบุคคล
ตัวอย่างและเครื่องชี้วัดที่นำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมข้าราชการยุคใหม่. กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศิริลักษณ์ ศรีกันต์. (2552). ผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการ
เรียนของนักศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล อำเภอพล จังหวัด
ขอนแก่น. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น., ขอนแก่น.
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. (2544). บัณฑิตอาสาสมัครทางเลือกของการพัฒนาจิตสำนึกทางสังคม. วารสาร
คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ, 5, 33-37.
- สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. (2533). ประมวลสังเคราะห์ผลงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการ
อบรมเลี้ยงดูเด็กไทย เล่ม 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). รวมทุก
สถาบันการศึกษา. สืบค้นจาก
http://www.mua.go.th/users/bhes/MUA_CURR/CurrCer.html
- สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. (2553). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหญิง ลมูลพัคตร์. (2558). ปัจจัยเชิงเหตุพหุระดับและผลของความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพการ
พยาบาลที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงาน และความตั้งใจออกจากวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552*. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews2/news2.pdf>

สิทธิโชค วรรณสันติกุล. (2546). *จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สุกานดา นิมทองคำ. (2535). *ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุขุมล เกษมสุข, และ รังสี เกษมสุข. (2551). *รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้บทบาทสมมติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรียา เสถียรกิจอำไพ. (2549). *สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยองค์กรนิสิตนักศึกษา 153 สถาบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สุวภัทร หอมเกษร. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัว การร่วมรู้สึก การมองโลกในแง่ดีกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในวัยรุ่นตอนต้น*. (สารนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สุวรรณ จุฑะสมพากร. (2560). *การพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม: การวิเคราะห์เชิงสาเหตุ*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุวิมล ว่องวานิช, และ นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). *ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อติวัฒน์ รัตนวงศ์แซ. (2558). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของบุคลากรสายสนับสนุนการศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.

- อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ, และ วิลาศลักษณ์ ชัยวัลลี. (2542). การพัฒนาแบบวัดแรงจูงใจภายใน (รายงานการวิจัยฉบับที่ 76). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา ประเสริฐสิน. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 34(3), 42-53.
- อิสระ บุญณะฤทธิ์. (2555). บทบาทของเมตตาและกระบวนการทางปัญญาที่มีต่อการให้อภัยในพยาบาลไทย: การประยุกต์หลักกรรมทางพุทธศาสนา. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกาญจน์ วิชาานาติ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. รองศาสตราจารย์สุเชาว์ พลอยชุม มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย
ในพระบรมพระราชนิพนธ์
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระมหาเผื่อน
กิตติโสภโณ/เฉลิมจาน สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา ภาควิชาจิตวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันทร์พัชร์ ชมพูพาทย์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สภ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
10. อาจารย์ ดร.วรวิมล อินทนนท์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนครพนม

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วย 9 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามการร่วมรู้สึกร่วม
 - ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน
 - ตอนที่ 5 แบบสอบถามความกรุณา
 - ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมมาทิฐิ
 - ตอนที่ 7 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนับสนุน
 - ตอนที่ 8 แบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา
 - ตอนที่ 9 แบบสอบถามการได้รับตัวแบบ
 2. แบบสอบถามฉบับนี้ ต้องการทราบความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดให้ โดยให้นักศึกษาเลือกตอบตรงกับความรู้สึกของตนเองและตอบตามความจริงมากที่สุด คำตอบไม่มีข้อถูกผิด
 3. ห้ามขีดเขียนข้อความใดๆ ลงในแบบสอบถามฉบับนี้
- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม**
- คำสั่ง** กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง
1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
 2. อายุ.....ปี
 3. เรียนที่คณะ.....มหาวิทยาลัย.....
 4. เกรดเฉลี่ยสะสม.....
 5. การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

☐ เคยเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา	☐ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา
--	---

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมเมื่อต่อสังคม

คำสั่ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันช่วยพาเด็กข้ามถนน เมื่อเห็นเด็กกำลังข้ามถนน					
2	ฉันพูดให้กำลังใจเพื่อนเวลาที่เพื่อนรู้สึกท้อแท้					
3	ฉันบริจาคหนังสือที่ไม่ใช้แล้วให้ห้องสมุด					
4	ฉันเข้าไปช่วยประคอง เมื่อเห็นเพื่อนเดินหกล้ม					
5	ฉันพูดให้เพื่อนรู้สึกผ่อนคลายจากความผิดหวังที่สอบได้คะแนนไม่ดี					
6	ฉันเข้าไปช่วยเหลือเมื่อเห็นอาจารย์ถือของหนัก					
7	ฉันบริจาคเงินให้แก่ผู้ประสบภัยน้ำท่วม					
8	ฉันบริจาคเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วให้แก่ผู้ยากไร้					
9	ฉันตั้งใจฟังการระบายความทุกข์ของเพื่อนเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการร่วมรู้สึก

คำสั่ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันพยายามเข้าใจเพื่อนของฉันให้ดีขึ้นโดยการลองคิดว่าพวกเขามีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไร					
2	ฉันรับรู้ได้ถึงความรู้สึกของตัวเองละครในนวนิยาย					
3	หลังจากได้เห็นการแสดงบทบาทในภาพยนตร์ ฉันรู้สึกเหมือนเป็นตัวละครในภาพยนตร์นั้น					
4	ก่อนที่จะวิพากษ์วิจารณ์ใครสักคนฉันพยายามคิดว่าฉันจะรู้สึกอย่างไรถ้าฉันเป็นพวกเขา					
5	เมื่อฉันเห็นคนที่ถูกเอาเปรียบ ฉันรู้สึกไม่พอใจ					

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	การอยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ทำให้ฉันรู้สึกวิตกกังวล					
7	เมื่อฉันดูภาพยนตร์ที่ฉันสนใจ ฉันจินตนาการว่าฉันจะรู้สึกอย่างไรถ้าเหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นกับฉัน					
8	ฉันรู้สึกไม่สบายใจ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ตึงเครียด					
9	เมื่อฉันเห็นคนที่ถูกปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรมฉันรู้สึกอยากช่วยพวกเขา					
10	ฉันรู้สึกเสียใจกับคนอื่นที่เขามีปัญหา					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน

คำสั่ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันชอบทำงานที่ยากพอสมควรตามความสามารถของตนเอง					
2	ฉันเพลิดเพลินที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่น่าสนใจ					
3	ฉันชอบเรียนรู้สิ่งต่างๆเพื่อเป็นการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์					
4	ฉันทุ่มเททำงานเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย					
5	ฉันมักมีข้อสงสัยอยากรู้ในสิ่งต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถของตนเอง					
6	ฉันมีความพอใจมาก หากได้เป็นคนคิดริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง					
7	การได้ทำในสิ่งที่ฉันสนใจสำคัญกว่าผลตอบแทนที่ได้รับ					

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	ฉันชอบเปิดโอกาสให้ตัวเองได้ทำงานที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิม					
9	ฉันชอบทำสิ่งต่างๆ ตามความต้องการของตนเองมากกว่าให้คนอื่นบอกให้ทำ					
10	ความอยากรู้อยากเห็นเป็นสิ่งที่ทำให้ฉันกระตือรือร้นในการทำงานงานนั้น					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความกรุณา

คำสั่ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันรู้สึกสงสาร เมื่อเห็นคนเจ็บป่วยในโรงพยาบาล					
2	ฉันอยากจะช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่โดนไฟไหม้					
3	ฉันปรารถนาให้ผู้ที่ยากไร้มีชีวิตที่ดีขึ้น					
4	ฉันต้องการแบ่งปันอาหารให้ผู้ประสบภัยน้ำท่วม					
5	ฉันรู้สึกสงสาร เมื่อเห็นคนแก่ถูกทอดทิ้งจากลูกหลาน					
6	ฉันต้องการช่วยพาเด็กข้ามถนน					
7	ฉันชอบชีวิตที่ทุกคนต่างคนต่างอยู่					
8	ฉันปรารถนาให้ผู้อื่นมีชีวิตที่ปลอดภัย					
9	เมื่อฉันเจอคนที่เดือดร้อน ฉันอยากจะไปช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ					
10	ฉันรู้สึกสงสาร เมื่อเห็นเพื่อนมีชีวิตที่ยากลำบาก					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมมาทิฐิ

คำสั่ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันเชื่อว่าคนที่จะมีความสุขในการทำงานนั้นคือคนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
2	ฉันเชื่อว่าเมื่อทำดีแล้ว ย่อมส่งผลดีต่อตัวเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต					
3	ฉันเชื่อว่าคนที่ทำไม่ดี จะได้รับผลกระทบที่ไม่ดีแก่ตัวเขาเอง					
4	ฉันเชื่อว่าความสำเร็จทุกอย่างอยู่ที่โชคชะตา					
5	ฉันมีความเข้าใจว่าทุกคนต้องแก่ชราไปตามวัย ถึงแม้ว่าฉันไม่อยากแก่ก็ตาม					
6	ฉันมีความเชื่อว่าคนเราทำดีได้ ทำชั่วได้ชั่ว					
7	ฉันมองว่าคนดีหรือคนไม่ดี ขึ้นอยู่กับความรู้สึกส่วนตัวของฉัน					
8	ฉันคิดว่าถ้ามีแต่โกรธแค้นคนอื่นจะเป็นโทษแก่ตนเอง					
9	ฉันเข้าใจว่าทุกคนเกิดมาต้องตาย ถึงแม้ไม่อยากสูญเสียคนที่รัก					
10	ฉันมีความคิดเห็นว่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นย่อมมีสาเหตุ					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนุชน

คำสั่ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	พ่อและแม่แนะนำให้ฉันแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้ที่ยากไร้					
2	พ่อและแม่สอบถามสารทุกข์สุขดิบของฉัน					
3	พ่อและแม่คอยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการเรียนของฉัน					
4	พ่อและแม่ชักชวนให้ฉันบริจาคสิ่งของให้กับคนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา					
5	เมื่อฉันรู้สึกไม่สบายใจ พ่อและแม่พูดปลอบใจและพูดให้กำลังใจ					
6	พ่อและแม่ชอบชวนฉันรับประทานอาหารพร้อมกัน					
7	พ่อและแม่สอนให้ฉันคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน					
8	พ่อและแม่เปิดโอกาสให้ฉันได้ตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ตนเองอยากจะทำ					
9	เมื่อฉันมีปัญหา พ่อและแม่ไม่ค่อยมีเวลารับฟังฉัน					
10	พ่อและแม่สอบถามเกี่ยวกับเรื่องเรียนของฉัน					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามการสนับสนุนจากสถานศึกษา

คำสั่ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	หลังจากที่ฉันเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อาจารย์ชื่อชนมมาให้เป็นรางวัลตอบแทน					
2	เมื่อฉันพูดให้กำลังใจเพื่อนที่กำลังเดือดร้อน เพื่อนจะพูดยกย่องฉัน					
3	เมื่อฉันทำงานเสร็จก่อนกำหนด อาจารย์อนุญาตให้ฟังเพลงที่ชอบได้					
4	เมื่อฉันให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เพื่อนมักจะให้คู่มือเพื่อไปแลกเปลี่ยนของรางวัล					
5	ฉันตั้งใจฟังอาจารย์สอนในห้องเรียน อาจารย์จึงกล่าวคำชมเชยแก่ฉัน					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการได้รับตัวแบบ

คำสั่ง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันเห็นเพื่อนสนิทของฉันมีน้ำใจกับผู้อื่น					
2	ฉันดูภาพยนตร์อาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม					
3	ฉันเห็นพ่อกับแม่บริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของให้ผู้อื่น					
4	หัวหน้าห้องของฉัน เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม					
5	ฉันดูข่าวหน่วยกู้ภัยไปช่วยเหลือบ้านเรือนถูกไฟไหม้					
6	ฉันเห็นอาจารย์แบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น					
7	ฉันฟังเพลงการปฏิบัติตามกฎจราจร					

ภาคผนวก ค

โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเชื่อมต่อสังคม

โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ครั้งที่ 1

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
1. เพื่อให้ นักศึกษาทราบ วัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาท หน้าที่ ของผู้วิจัยและ นักศึกษา ในการเข้าร่วม โปรแกรม พัฒนา พฤติกรรมเอื้อ ต่อสังคม		ชั้นนำ 1. ผู้วิจัยประกาศรับสมัคร นักศึกษา เพื่อเข้าร่วม โปรแกรม 2. นักศึกษาสมัครใจเข้าร่วม การทดลอง	15 นาที		1. การทำ แบบสอบถาม ก่อนการ ทดลอง (Pre-test) 2. การร่วม กิจกรรม
		3. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักศึกษา ทราบวัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาท หน้าที่ของผู้วิจัย และนักศึกษาในการเข้าร่วม โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรม เอื้อต่อสังคม โดยสิ่งที่ ผู้เข้าร่วมโปรแกรมจะได้รับ คือ ประสบการณ์จากการได้ ช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปัน สิ่งของให้ผู้อื่น ทำให้เรามี ความรู้สึกอึดใจ 4. ผู้วิจัยให้นักศึกษาซักถาม ข้อสงสัยเกี่ยวกับการเข้าร่วม โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรม เอื้อต่อสังคม	15 นาที		3. การแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ความหมาย ของการร่วม รู้สึก 4. ใบงานที่ 1 เรื่อง ความหมาย ของการร่วม รู้สึก
		5. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำ แบบสอบถามก่อนการ ทดลอง (Pre-test)	15 นาที	แบบสอบ ถาม	

วัตถุประสงค์	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
		6. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักศึกษา โดยการทำกิจกรรมทายนิสัยจากสิ่งที่ชอบ ผู้วิจัยนำกระดาษสีมาให้นักศึกษาเลือกว่าตัวเองชอบสีไหน แล้วทายอุปนิสัยบุคลิกลักษณะจากสีที่ชอบ	30 นาที	กระดาษสี	
2. เพื่อให้ นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ	<p>การร่วมรู้สึก (Empathy) หมายถึง ปฏิกริยาของบุคคลหนึ่งต่อประสบการณ์ที่สังเกตได้ของอีกคน ประกอบด้วย</p> <p>1) ด้านการเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Prespective Taking) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้</p> <p>2) ด้านการจินตนาการ (Fantasy) หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเองให้เข้าใจความรู้สึกการกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการเล่นต่างๆ</p>	<p>ขั้นดำเนินการ</p> <p>7. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการร่วมรู้สึก โดยใช้PowerPoint เรื่อง ความหมายของการร่วมรู้สึก ประกอบการอธิบาย</p> <p>8. ผู้วิจัยให้นักศึกษาร่วมกัน แสดงความคิดเห็นและซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับความหมายของการร่วมรู้สึก</p>	60 นาที	Power Point เรื่อง ความหมายของการร่วมรู้สึก	

วัตถุประสงค์	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
	<p>3) ด้านการ คำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) หมายถึง ความสามารถใน การเข้าใจความรู้สึก ของผู้อื่นเมื่อเจอกับ เหตุการณ์เลวร้าย</p> <p>4) ด้าน ความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) หมายถึง ความรู้สึกวิตกกังวล ความไม่สบายใจ เมื่ออยู่ใน สถานการณ์ที่มี ความตึงเครียด</p>				
		<p>ขั้นสรุป 9. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำใบ งานที่ 1 เรื่อง ความหมาย ของการร่วมรู้สึก</p>	15 นาที	ใบงานที่ 1 เรื่อง ความหมาย ของการร่วม รู้สึก	
		10. ผู้วิจัยและนักศึกษา ร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจาก การเข้าร่วมโปรแกรม	15 นาที		

ครั้งที่ 2

วัตถุประสงค์	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
เพื่อให้ นักศึกษาเกิด การพัฒนา การร่วมรู้สึก		ขั้นนำ ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน ทบทวนเนื้อหาจากครั้งก่อน	15 นาที		1. การร่วม กิจกรรม 2. การแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับเด็ก ที่มีความ บกพร่อง ทางด้าน สติปัญญา 3. ใบบงานที่ 2 เรื่อง เด็ก ที่มีความ บกพร่อง ทางด้าน สติปัญญา
	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่กล่าวถึง ผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต	ขั้นดำเนินการ 1. ขั้นเริ่ม ผู้วิจัยพานักศึกษาไปที่ศูนย์ การศึกษาพิเศษ ห้องเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา บุคคล ได้แก่ ผู้สังเกต คือ นักศึกษา ผู้ถูกสังเกต คือ เด็กที่ มีความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา สถานการณ์ คือ นักศึกษาสังเกตเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา	15 นาที		
	2. ขั้น กระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการ เข้าใจมุมมองของ ผู้อื่น (Prespective Taking) หมายถึง ความสามารถใน การเข้าใจในสิ่งที่ ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้ 2.2 ด้านการ จินตนาการ	2. ขั้นกระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการเข้าใจมุมมอง ของผู้อื่น - ผู้วิจัยให้นักศึกษาช่วยกัน อธิบายความรู้สึกของเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญาจากสีหน้า ท่าทางว่าเขาารู้สึกอย่างไร 2.2 ด้านการจินตนาการ - ผู้วิจัยให้นักศึกษาลองคิด ว่าถ้าตัวเองเป็นเด็กที่มี	60 นาที		

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
	<p>(Fantasy) หมายถึง ความสามารถในการนำตัวเองให้เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัวละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการเล่นต่างๆ</p> <p>2.3 ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อเจอกับเหตุการณ์เลวร้าย</p> <p>2.4 ด้านความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) หมายถึง ความรู้สึกวิตกกังวล ความไม่สบายใจ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด</p>	<p>ความบกพร่องทางด้านสติปัญญา จะรู้สึกอย่างไร</p> <p>2.3 ด้านการคำนึงถึงความรู้สึก - ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่าถ้าตัวเองเป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะทำอย่างไร</p> <p>2.4 ด้านความเครียดส่วนบุคคล - ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่าตัวเองเป็น เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะรู้สึกอย่างไร</p>			
	<p>3. ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล</p> <p>3.1 ผลทางปัญญา มีความแม่นยำในการตัดสินใจ การตัดสินใจ อารมณ์ของผู้อื่น เป็นต้น</p>	<p>3 ผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล - ผู้วิจัยให้นักศึกษาไปอยู่ในสถานการณ์ที่มีเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้าน</p>	15 นาที	ใบงานที่ 2 เรื่อง เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา	

วัตถุประสงค์	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
	<p>3.2 ผลทางอารมณ์ คือ การเกิดอารมณ์ เดียวกันระหว่าง ผู้สังเกตและผู้ถูก สังเกต</p> <p>3.3 ผลทางแรงจูงใจ คือ การเห็นคุณค่า ของผู้อื่น</p>	<p>สติปัญญา เช่น การสังเกต การพูดคุย เป็นต้น</p> <p>3.1 ผลทางปัญญา - นักศึกษาสามารถเข้าใจ ความรู้สึกของเด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านสติปัญญา ว่าเขารู้สึกอย่างไร</p> <p>3.2 ผลทางอารมณ์ - นักศึกษาเกิดความรู้สึก เดียวกับเด็กที่มีความ บกพร่องทางด้าน สติปัญญา เช่น เศร้าใจ หด หู่ใจ เป็นต้น</p> <p>3.3 ผลทางแรงจูงใจ - นักศึกษาเกิดความรู้สึก สงสาร เห็นใจ เด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านสติปัญญา เป็นต้น</p>			
	<p>4. ผลต่อการ ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิด พฤติกรรมทาง สังคม อาทิเช่น พฤติกรรมเอื้อต่อ สังคม เป็นต้น</p>	<p>4. ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล - ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน แสดงความคิดเห็นและ ยกตัวอย่างประกอบว่าถ้ามี เจอเด็กที่มีความบกพร่อง ทางด้านสติปัญญาทั้งใน และนอกสถานที่ เราควรทำ อย่างไร เช่น</p> <p>การช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยบ้วนอาหารและ น้ำดื่มให้เด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา</p>	15 นาที		

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
		<p>การแบ่งปัน ได้แก่ การ บริจาคเงินตามกำลังทรัพย์ การปลดปล่อย ได้แก่ การโอบกอดเด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านสติปัญญา เป็นต้น</p>			
		<p>ขั้นสรุป - ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน สรุปสิ่งที่ได้รับจากการเข้า ร่วมโปรแกรม</p>	15 นาที		

ครั้งที่ 3

วัตถุประสงค์	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะ เวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
เพื่อให้ นักศึกษาเกิด การพัฒนา การร่วมรู้สึก		ชั้นนำ ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน ทบทวนเนื้อหาจากครั้งก่อน	15 นาที		1. การร่วม กิจกรรม 2. การแสดง
	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่กล่าวถึง ผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณ์	ขั้นดำเนินการ 1. ขั้นเริ่ม ผู้วิจัยพานักศึกษาไปที่ศูนย์ การศึกษาพิเศษ ห้องเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน ร่างกาย บุคคล ได้แก่ ผู้สังเกต คือ นักศึกษา ผู้ถูกสังเกต คือ เด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านร่างกาย สถานการณ์ คือ นักศึกษาสังเกตเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน ร่างกาย	15 นาที		ความคิดเห็น เกี่ยวกับเด็ก ที่มีความ บกพร่อง ทางด้าน ร่างกาย 3. ใบงานที่ 3 เรื่อง เด็ก ที่มีความ บกพร่อง ทางด้าน ร่างกาย
	2. ขั้น กระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการ เข้าใจมุมมองของ ผู้อื่น (Prespective Taking) หมายถึง ความสามารถใน การเข้าใจในสิ่งที่ ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้ 2.2 ด้านการ จินตนาการ (Fantasy) หมายถึง ความสามารถใน	2. ขั้นกระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการเข้าใจมุมมอง ของผู้อื่น - ผู้วิจัยให้นักศึกษาช่วยกัน อธิบายความรู้สึกของเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน ร่างกาย จากสีหน้า ท่าทาง ว่าเขาารู้สึกอย่างไร 2.2 ด้านการจินตนาการ - ผู้วิจัยให้นักศึกษาลองคิด ว่าถ้าตัวเองเป็นเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน ร่างกาย จะรู้สึกอย่างไร	60 นาที		

วัตถุประสงค์	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
	<p>การนำตัวเองให้ เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัว ละครในหนังสือ ภาพยนตร์ หรือการ เล่นต่างๆ</p> <p>2.3 ด้านการ คำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) หมายถึง ความสามารถใน การเข้าใจความรู้สึก ของผู้อื่นเมื่อเจอกับ เหตุการณ์เลวร้าย</p> <p>2.4 ด้าน ความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) หมายถึง ความรู้สึกวิตกกังวล ความไม่สบายใจ เมื่ออยู่ใน สถานการณ์ที่มี ความตึงเครียด</p>	<p>2.3 ด้านการคำนึงถึง ความรู้สึก - ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่า ถ้าตัวเองเป็น เด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านร่างกาย ที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะได้อย่างไร</p> <p>2.4 ด้านความเครียดส่วนบุคคล - ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่า ตัวเองเป็น เด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านร่างกาย ที่ อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะรู้สึกอย่างไร</p>			
	<p>3. ผลที่เกิดขึ้น ภายในตัวบุคคล</p> <p>3.1 ผลทางปัญญา มีความมั่นใจใน การตัดสินใจสภาวะ อารมณ์ของผู้อื่น เป็นต้น</p> <p>3.2 ผลทางอารมณ์ คือ การเกิดอารมณ์</p>	<p>3 ผลที่เกิดขึ้นภายในตัว บุคคล - ผู้วิจัยให้นักศึกษาไปอยู่ใน สถานการณ์ที่มีเด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านร่างกาย ไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน ร่างกาย เช่น การสังเกต การพูดคุย เป็นต้น</p>	15 นาที	ใบงานที่ 3 เรื่อง เด็กที่มี ความ บกพร่อง ทางด้าน ร่างกาย	

วัตถุประสงค์	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
	<p>เดียวกันระหว่างผู้ สังเกตและผู้ถูก สังเกต</p> <p>3.3 ผลทางแรงจูงใจ คือ การเห็นคุณค่า ของผู้อื่น</p>	<p>3.1 ผลทางปัญญา - นักศึกษาสามารถเข้าใจ ความรู้สึกของเด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านร่างกาย ว่า เขารู้สึกอย่างไร</p> <p>3.2 ผลทางอารมณ์ - นักศึกษาเกิดความรู้สึก เดียวกับเด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านร่างกาย เช่น เศร้าใจ หดหู่ใจ เป็นต้น</p> <p>3.3 ผลทางแรงจูงใจ - นักศึกษาเกิดความรู้สึก สงสาร เห็นใจ เด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านร่างกาย เป็นต้น</p>			
	<p>4. ผลต่อการ ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิด พฤติกรรมทาง สังคม อาทิเช่น พฤติกรรมเอื้อต่อ สังคม เป็นต้น</p>	<p>4. ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล - ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน แสดงความคิดเห็นและ ยกตัวอย่างประกอบว่าถ้ามี เจอเด็กที่มีความบกพร่อง ทางด้านร่างกายทั้งในและ นอกสถานที่ เราควรทำ อย่างไร เช่น</p> <p>การช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยบริหารกล้ามเนื้อ แขนและขา</p> <p>การแบ่งปัน ได้แก่ การแบ่งปันขนมและเลี้ยง ไอศกรีม</p>	15 นาที	ขนมและ ไอศกรีม	

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
		การปลอมโยน ได้แก่ การ พูดให้กำลังใจเด็กที่มีความ บกพร่องทางด้านร่างกาย เช่น ผู้ทุพพลภาพ เด็กออทิส ติกขึ้นแล้วนะคะ เป็นต้น			
		ขั้นสรุป - ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน สรุปสิ่งที่ได้รับจากการเข้า ร่วมโปรแกรม	15 นาที		

ครั้งที่ 4

วัตถุประสงค์	แนวความคิดร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
เพื่อให้ นักศึกษาเกิด การพัฒนา การร่วมรู้สึก		ชั้นนำ ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน ทบทวนเนื้อหาจากครั้งก่อน	15 นาที		1. การร่วม กิจกรรม 2. การแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับเด็ก ออทิสติก
	แนวความคิดร่วม รู้สึกของเดวิส ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ขั้นเริ่ม (Antecedents) เป็นขั้นที่กล่าวถึง ผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต และสถานการณ์	ขั้นดำเนินการ 1. ขั้นเริ่ม ผู้วิจัยพานักศึกษาไปที่ศูนย์ การศึกษาพิเศษ ห้องเด็ก ออทิสติก บุคคล ได้แก่ ผู้สังเกต คือ นักศึกษา ผู้ถูกสังเกต คือ เด็กออทิสติก สถานการณ์ คือ นักศึกษาสังเกตเด็กออทิสติก	15 นาที		3. ใบงานที่ 4 เรื่อง เด็ก ออทิสติก
	2. ขั้น กระบวนการ ประกอบด้วย 2.1 ด้านการ เข้าใจมุมมองของ ผู้อื่น (Prespective Taking) หมายถึง ความสามารถใน การเข้าใจในสิ่งที่ ผู้อื่นคิดหรือรู้สึกได้ 2.2 ด้านการ จินตนาการ (Fantasy) หมายถึง ความสามารถใน การนำตัวเองให้ เข้าใจความรู้สึก การกระทำ ของตัว ละครในหนังสือ	2. ขั้นกระบวนการ คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กออทิ สติก ประกอบด้วย 2.1 ด้านการเข้าใจมุมมอง ของผู้อื่น - ผู้วิจัยให้นักศึกษาช่วยกัน อธิบายความรู้สึกของเด็ก ออทิสติก จากสีหน้า ท่าทาง ว่าเขารู้สึกอย่างไร 2.2 ด้านการจินตนาการ - ผู้วิจัยให้นักศึกษาลองคิด ว่าถ้าตัวเองเป็นเด็กออทิ สติกจะรู้สึกอย่างไร 2.3 ด้านการคำนึงถึง ความรู้สึก - ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่าถ้า ตัวเองเป็น เด็กออทิสติกที่	60 นาที		

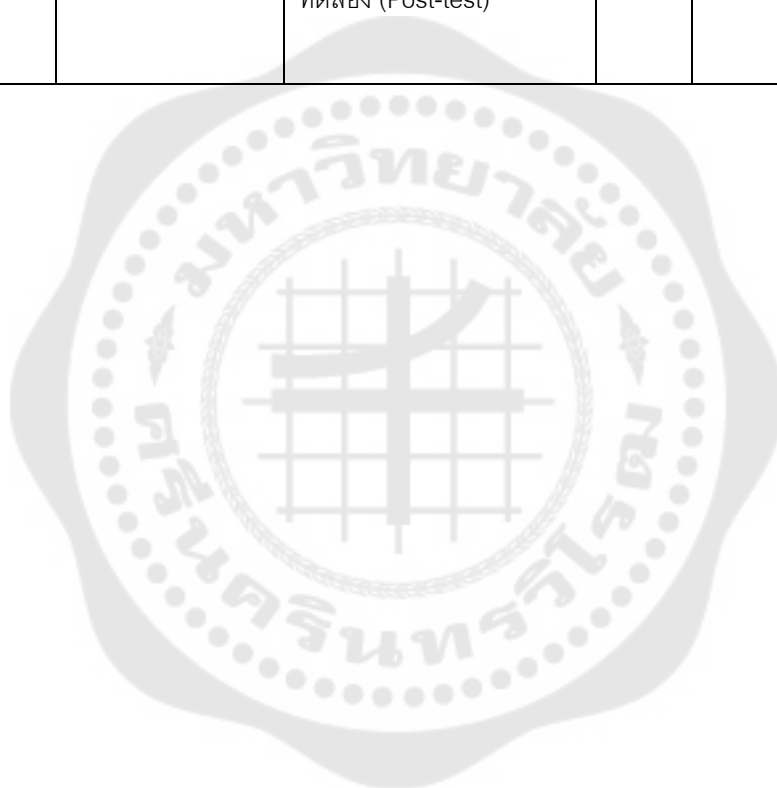
วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
	ภาพยนต์ หรือ การเล่นต่างๆ 2.3 ด้านการ คำนึงถึงความรู้สึก (Empathic concern) หมายถึง ความสามารถในการ เข้าใจความรู้สึก ของผู้อื่นเมื่อเจอกับ เหตุการณ์เลวร้าย 2.4 ด้าน ความเครียดส่วนบุคคล (Personal distress) หมายถึง ความรู้สึกวิตกกังวล ความไม่สบายใจ เมื่ออยู่ใน สถานการณ์ที่มี ความตึงเครียด	อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะทำอย่างไร 2.4 ด้านความทุกข์ส่วนบุคคล - ผู้วิจัยให้นักศึกษาคิดว่า ตัวเองเป็น เด็กออทิสติก ที่อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะรู้สึกอย่างไร - ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำใบ งานที่ 4 เรื่อง เด็กออทิสติก	15 นาที่	ใบงานที่ 4 เรื่อง เด็ก ออทิสติก	
	3. ผลที่เกิดขึ้น ภายในตัวบุคคล 3.1 ผลทางปัญญา มีความแม่นยำใน การตัดสินใจสถานะ อารมณ์ของผู้อื่น เป็นต้น 3.2 ผลทางอารมณ์ คือ การเกิดอารมณ์ เดียวกันระหว่างผู้ สังเกตและผู้ถูก สังเกต	3 ผลที่เกิดขึ้นภายในตัว บุคคล - ผู้วิจัยให้นักศึกษาไปอยู่ใน สถานการณ์ที่มีเด็กออทิสติก ไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มี ความบกพร่องทางด้าน สติปัญญา เช่น การสังเกต การพูดคุย เป็นต้น 3.1 ผลทางปัญญา - นักศึกษาสามารถเข้าใจ ความรู้สึกของเด็กออทิสติ กว่าเขาารู้สึกอย่างไร 3.2 ผลทางอารมณ์	15 นาที่		

วัตถุประสงค์	แนวทางการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
	3.3 ผลทาง แรงจูงใจ คือ การเห็นคุณค่า ของผู้อื่น	- นักศึกษาเกิดความรู้สึก เดียวกับเด็กออทิสติก เช่น เศร้าใจ หดหู่ใจ เป็นต้น 3.3 ผลทางแรงจูงใจ - นักศึกษาเกิดความรู้สึก สงสาร เห็นใจ เด็กออทิสติก เป็นต้น			
	4. ผลต่อการ ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเกิด พฤติกรรมทางสังคม อาทิเช่น พฤติกรรม เอื้อต่อสังคม เป็นต้น คือ การช่วยพาเด็ก ข้ามถนน การแบ่งปันขนม อุปกรณ์การเรียน การโอบกอด ปลอบโยน เป็นต้น	4. ผลต่อการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล - ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน แสดงความคิดเห็นและ ยกตัวอย่างประกอบว่าถ้ามี เจอเด็กออทิสติกทั้งในและ นอกสถานที่ เราควรทำ อย่างไร เช่น การช่วยเหลือ ได้แก่ การช่วยพาเด็กออทิสติกไป เข้าห้องน้ำ การแบ่งปัน ได้แก่ การบริจาคอุปกรณ์การเรียน สื่อการสอน และแพมเพิส เป็นต้น การปลอบโยน การพูด ปลอบใจ เช่น พี่ๆเป็น กำลังใจให้น้องหายเร็วๆ เป็นต้น	15 นาที		
		ขั้นสรุป - ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน สรุปสิ่งที่ได้รับจากการเข้า ร่วมโปรแกรม	15 นาที		

ครั้งที่ 5

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
เพื่อให้ นักศึกษาแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การเข้าร่วม โปรแกรม พัฒนา พฤติกรรม เชื่อมต่อสังคม		ขั้นนำ 1. ผู้วิจัยและนักศึกษา ร่วมกันทบทวนเนื้อหาจาก ครั้งก่อน	15 นาที		1. การทำ แบบสอบถาม หลังการ ทดลอง
		ขั้นดำเนินการ 2. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำใบ งานที่ 5 เรื่อง สรุปการร่วม รู้สึก	15 นาที	ใบงานที่ 5 เรื่อง สรุป การร่วม รู้สึก	(Post-test) 2. การร่วม กิจกรรม 3. การแสดง
		3. ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละ คนออกมานำเสนอหน้าห้อง โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping)	60 นาที		ความคิดเห็น เกี่ยวกับสรุป การร่วมรู้สึก 4. ใบงานที่ 5
		4. ผู้วิจัยนำกล่องใส่ฉลากมา ให้นักศึกษาจับ โดยในฉลาก นั้นมีคำถามเกี่ยวกับการร่วม รู้สึก ซ่อนอยู่ จากนั้นให้ นักศึกษาออกมาจับฉลาก และตอบคำถาม ถ้า นักศึกษาตอบถูกก็ได้รับ รางวัลตามที่ระบุในฉลาก ที่ตนจับได้	30 นาที	กล่อง ฉลาก ของ รางวัล	เรื่อง สรุป การร่วมรู้สึก
		ขั้นสรุป 5. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทุกคน ออกมาแสดงความคิดเห็น จากการเข้าร่วมโปรแกรม พัฒนาพฤติกรรมเชื่อมต่อ สังคม เช่น ความรู้สึก ข้อเสนอแนะ หรือประโยชน์ ที่ได้จากการเข้าร่วม โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรม เชื่อมต่อสังคม	15 นาที		

วัตถุประสงค์	แนวคิดการร่วม รู้สึกของเดวิส	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา	สื่อ/ อุปกรณ์	การ ประเมินผล
		6. ผู้วิจัยและนักศึกษา ร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจาก การเข้าร่วมโปรแกรม			
		7. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำ แบบสอบถามหลังการ ทดลอง (Post-test)	15 นาที	แบบสอบ ถาม	

ภาคผนวก ง

หนังสือรับรองการขอจริยธรรม

หนังสือรับรองการขอจริยธรรม

MF-04-version 2.0

วันที่ 18 ต.ค. 61

หนังสือยืนยันการยกเว้นการรับรอง
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(เอกสารนี้เพื่อแสดงว่าคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยนี้)

ชื่อโครงการวิจัย : ศึกษากลไกและสาเหตุของโรคหัวใจขาดเลือดในผู้ป่วยที่มีภาวะไขมันในเลือดสูง
ผลดีกรรมเมื่อต้องรับของนักศึกษาปริญญาตรี

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางปวีณา วัฒนศิริ น้อมนาค

หน่วยงานต้นสังกัด : สถาบันวิจัยพหุศาสตร์

รหัสโครงการวิจัย : SWUEC G 226/2562X

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่ศึกษาผู้ป่วย (Research with Exemption from SWUEC)

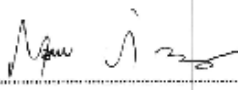
วันที่ยืนยัน : 26 มีนาคม 2563

ยืนยันโดย : คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, the Belmont Report, CIOMS Guidelines และ the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

ออกให้ ณ วันที่ 26 มีนาคม 2563

(ลงชื่อ)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชตพิชญ์พิจิตร ภูมิปัญญา เข็มจิรกุล)
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ)
(แพทย์หญิงสุรีพร กัทรสุวรรณ)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-226/2562

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางปวีร์ กาญจนภี นิลผาย
วัน เดือน ปี เกิด	7 พฤษภาคม 2528
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2550 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์-เกษตร จาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2553 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2563 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	460 ม. 1 ต.แวง อ.โพนทอง จ.ร้อยเอ็ด 45110